

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Miasta Pszów na lata 2010—2015 – aktualizacja –

Urząd Miasta Pszów



luty 2010

Spis treści

1	Wstęp	4
I	Charakterystyka obecnej sytuacji w mieście	7
2	Sfera przestrzenna	8
2.1	Informacje ogólne o mieście	8
2.2	Warunki naturalne	11
2.3	Granice strefy ochrony konserwatorskiej	12
2.4	Uwarunkowania ochrony środowiska	13
2.5	Infrastruktura techniczna	16
2.6	Infrastruktura mieszkaniowa	19
2.7	Identyfikacja problemów	20
3	Sfera gospodarcza	22
3.1	Przemysł, struktura i liczba podmiotów gospodarczych	22
3.2	Rolnictwo	24
3.3	Tereny inwestycyjne	25
3.4	Identyfikacja problemów	28
4	Sfera społeczna	29
4.1	Struktura demograficzna i społeczna	29
4.1.1	Migracja	33
4.1.2	Poziom wykształcenia	35
4.1.3	Bezrobocie	35
4.2	Warunki i jakość życia mieszkańców	38
4.2.1	Infrastruktura edukacyjna	38
4.2.2	Ochrona zdrowia	39
4.2.3	Kultura, sport, rekreacja	39
4.2.4	Organizacje pozarządowe	40
4.2.5	Turystyka, dziedzictwo historyczne	41
4.2.6	Bezpieczeństwo	41
4.2.7	Opieka społeczna	42
4.3	Identyfikacja problemów	44
5	Analiza SWOT	45
5.1	Mocne Strony	45
5.2	Słabe strony	46
5.3	Szanse	47
5.4	Zagrożenia	48

6	Identyfikacja zjawisk kryzysowych	49
II	Nawiązanie do strategicznych dokumentów dotyczących rozwoju przestrzennego, społecznego i gospodarczego miasta, regionu i kraju	51
III	Założenia programu rewitalizacji oraz wytyczne w zakresie mieszkalnictwa	59
7	Stan realizacji LPR na lata 2007 – 2010	60
8	Zasięg obszaru wsparcia oraz wytyczne w zakresie mieszkalnictwa	63
8.1	Informacje ogólne	63
8.2	Przyjęta metodologia	64
9	Podokresy programowania	68
10	Priorytety i planowane działania	69
10.1	Planowane projekty rewitalizacyjne	70
11	Oczekiwane wskaźniki osiągnięć	72
11.1	Wskaźniki produktu:	72
11.2	Wskaźniki rezultatu:	73
11.3	Wskaźniki oddziaływania:	74
IV	Planowane działania w latach 2010 – 2015	75
12	Projekty sfery przestrzennej	77
12.1	„Kalwaria w Pszowie – kompleksowe prace konserwatorskie i remontowe”	77
12.2	Modernizacja szkoły i terenu wokół szkoły ul. Armii Krajowej 56	78
12.3	Poprawa gospodarki ściekowej na terenie Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Pszowie	79
12.4	Boisko wielofunkcyjne dla mieszkańców Pszowa wraz z kortem tenisowym	80
12.5	Budowa obiektu sportowo – rekreacyjnego Wrzosy	81
12.6	Kompleksowa modernizacja zaplecza sanitarnego szkoły – budynek „A” i budynek „B”	82
12.7	Dziedzictwo naszych Ojców	83
12.8	Budowa hali sportowej przy Gimnazjum w Pszowie	84
12.9	Termomodernizacja budynków mieszkalnych i budynku mieszkalno – usługowego	85
12.10	Usprawnienie komunikacji wewnątrzosiedlowej wraz z budową parkingów	86
12.11	Monitoring na osiedlach SM „Orłowiec”	87
12.12	Rozbudowa placu rekreacyjno – sportowego	87
12.13	Przebudowa centrum miasta wraz z rynkiem oraz terenem po byłym kinie APOLLO [<i>projekt priorytetowy</i>]	88
12.14	Zagospodarowanie terenów po byłych działkach w Krzyżkowicach	89
12.15	Modernizacja budynków użyteczności publicznej	90
12.16	Budowa parkingu w rejonie cmentarza	91

12.17	Rewitalizacja terenów pokopalnianych	92
12.18	Modernizacja układu komunikacyjnego	93
13	Projekty Sfery Gospodarczej	94
13.1	Budowa hotelu wraz z centrum konferencyjnym dla turystów	94
13.2	Rewitalizacja zdegradowanych obszarów Pszowa [<i>projekt priorytetowy</i>]	95
14	Projekty Sfery Społecznej	97
14.1	Cykl spotkań autorskich o tematyce kulturalnej, historycznej i turystycznej	97
14.2	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu – aktywne formy walki z bezrobociem	98
14.3	„Młodzież w akcji” – integracja młodzieży szansą na sukces	99
V	Finansowanie i wdrażanie Programu	100
15	Plan finansowy rewitalizacji	101
16	System wdrażania	103
16.1	Forma prawna zarządzającego programem	103
17	Monitorowanie, ocena i komunikacja	105
17.1	Monitorowanie i ocena programu rewitalizacji	105
17.2	Inicjowanie współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i porządowym	106
17.3	Polityka promocji Programu Rewitalizacji	106

Rozdział 1

Wstęp

Niniejszy dokument stanowi aktualizację Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Miasta Pszów na lata 2007–2010, będącego załącznikiem do Uchwały Rady Miejskiej w Pszowie nr XI/81/2007 z dnia 9 października 2007. Aktualizacja dokumentu była niezbędna ze względu na intensywne zmiany formalno-prawne związane z nowym okresem programowania Funduszy Europejskich oraz dynamiczne zmiany zachodzące polityce społeczno-gospodarczej i przestrzennej Pszowa.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Miasta Pszów na lata 2010–2015 powstawał w formule otwartej, wykorzystującej aktywną partycypację przedstawicieli środowisk lokalnych. Uspołeczniony proces powstawania programu rewitalizacji obejmował następujące punkty kluczowe:

- 15 grudnia 2009 — spotkanie z partnerami społecznymi w którym uczestniczyli przedstawiciele Urzędu Miasta, najważniejszych instytucji miejskich, organizacji pozarządowych oraz kluczowych pracodawców. Spotkanie zostało podzielone na część informacyjną i część warsztatową. Podczas części informacyjnej, uczestnikom spotkania przedstawiono podstawowe kwestie dotyczące procesu rewitalizacji, a także potrzeby oraz możliwości w tym zakresie. Ponadto, omówiony został obszar wsparcia na terenie Pszowa wraz z kryteriami, które umożliwiły jego wytyczenie. W dalszej części spotkania przedstawiono krótką charakterystykę projektów rewitalizacyjnych oraz omówiono dokładnie formularz ankiety projektowej. W części warsztatowej, uczestnicy spotkania podjęli próbę zdefiniowania kluczowych problemów miasta oraz określenia środków zaradczych neutralizujących wskazane problemy. Uczestnicy spotkania wskazali także inwestycje mające, ich zdaniem, charakter priorytetowy dla miasta.
- W okresie od 15 grudnia 2009 do 15 stycznia 2010 wszyscy mieszkańcy mieli możliwość składania własnych propozycji projektów rewitalizacyjnych (okres ankietyzacji wstępnie ustalono do 31 grudnia, jednak po sygnałach ze strony potencjalnych projektodawców został on wydłużony do połowy stycznia). Ankiety wraz z przygotowaną instrukcją i ulotką informacyjną zostały przesłane do najważniejszych instytucji w mieście, organizacji pozarządowych oraz kluczowych pracodawców. Ponadto, aby swoją opinię mogło wyrazić jak najwięcej mieszkańców, materiały te zostały także umieszczone na stronie internetowej Urzędu Miasta.
- Strona internetowa Urzędu Miasta była na bieżąco wykorzystywana jako wartościowe narzędzie komunikacji z mieszkańcami miasta. Na www.pszow.pl zamieszczone zostały podstawowe informacje na temat procesu rewitalizacji, a także ankieta do projektów rewitalizacyjnych.

Uspołeczniiona formuła opracowywania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Miasta Pszów na lata 2010—2015 pozwoliła na przygotowanie dokumentu w obiektywny sposób definiującego aktualną sytuację miasta i zachodzące w nim procesy, a także odzwierciedlającego rzeczywiste potrzeby mieszkańców i ich oczekiwania w zakresie rozwoju miasta.

W pierwszej części zebrano informacje charakteryzujące obecną sytuację w mieście. Diagnoza sytuacji w mieście została ujęta w trzech sferach: przestrzennej, gospodarczej i społecznej, co stanowi odniesienie do głównych aspektów funkcjonowania miasta. Każdy z rozdziałów zakończony został identyfikacją obszarów problemowych miasta w danej sferze.

Tak zdefiniowane, istotne dla miasta, problemy stały się podstawą do przeprowadzenia strategicznej analizy mocnych i słabych stron miasta oraz szans i zagrożeń, jakie występują w jego otoczeniu, ujętym zarówno w znaczeniu bezpośredniego sąsiedztwa jak i szerszego układu zależności regionalnych. Rozdział „*Identyfikacja zjawisk kryzysowych*“ umożliwił syntetyczne zestawienie najistotniejszych problemów miasta.

Każda jednostka osadnicza, także Pszów, stanowi spójną całość z otoczeniem zarówno w ujęciu przestrzennym, jak i administracyjnym i społecznym, w związku z czym niniejsze opracowanie zawiera odniesienie do dokumentów strategicznych miasta, regionu i kraju, a także nawiązania do lokalnych dokumentów strategicznych Gminy Miasta Pszów. Analiza tego rodzaju umieszczona została w części zatytułowanej „*Nawiązanie do strategicznych dokumentów dotyczących rozwoju przestrzennego, społecznego i gospodarczego miasta, regionu i kraju*“.

W rozdziale *Stan realizacji LPR na lata 2007 – 2010* przedstawiono zaawansowanie realizacji poszczególnych projektów, które zostały wpisane do wcześniejszej wersji Programu Rewitalizacji. Na podstawie zdefiniowanej sytuacji wyjściowej oraz zdiagnozowanej jakości otoczenia, przystąpiono do formułowania strategii interwencji, czyli określenia właściwego programu rewitalizacji Pszowa oraz podstaw jego sformułowania (Rozporządzenie Komisji Europejskiej (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r., Wytyczne do opracowania Lokalnych Programów Rewitalizacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013 – zał. nr 4 do Uszczegółowienia RPO WSL). Informacje te zostały zawarte w części zatytułowanej „*Założenia programu rewitalizacji oraz wytyczne w zakresie mieszkalnictwa*“. Strategia interwencji obejmuje wyznaczenie zasięgu obszaru wsparcia, dla którego wyznaczono cele oraz kierunki działania, które będą realizowane poprzez konkretne projekty i inicjatywy. Projekty realizacyjne wraz z ich ogólną charakterystyką zostały zawarto w rozdziale „*Planowane działania w latach 2010–2015*“. Projekty włączone do Programu Rewitalizacji ujęto w trzech grupach, odpowiadających trzem sferom: przestrzennej, gospodarczej i społecznej.

Projekty zaprezentowane w niniejszym opracowaniu oraz ich szczegółowe opisy mają charakter indykatywny. Należy przez to rozumieć, iż dopuszczalne są modyfikacje dotyczące zarówno zakresu, wartości jak i terminu projektów, a realizacja poszczególnych zadań będzie uzależniona od bieżących możliwości finansowych instytucji odpowiedzialnych za ich wdrażanie.

Zasada realności planowania wymaga, aby przyjęte działania skonfrontować ze źródłami finansowania, co zostało opisane w rozdziale zatytułowanym „*Plan finansowy rewitalizacji na lata 2010–2015*“.

Ostatni rozdział niniejszego opracowania: „*Monitorowanie, ocena i komunikacja*“, zawiera opis systemu aktualizacji i kontroli wykonania Programu Rewitalizacji, w odniesieniu do zaplanowanych wskaźników i celów. System weryfikacji stanowi niezbędną

część Programu, ze względu na stosunkowo długi okres programowania oraz dynamikę otoczenia.

Część I

Charakterystyka obecnej sytuacji w mieście

Rozdział 2

Sfera przestrzenna

2.1 Informacje ogólne o mieście

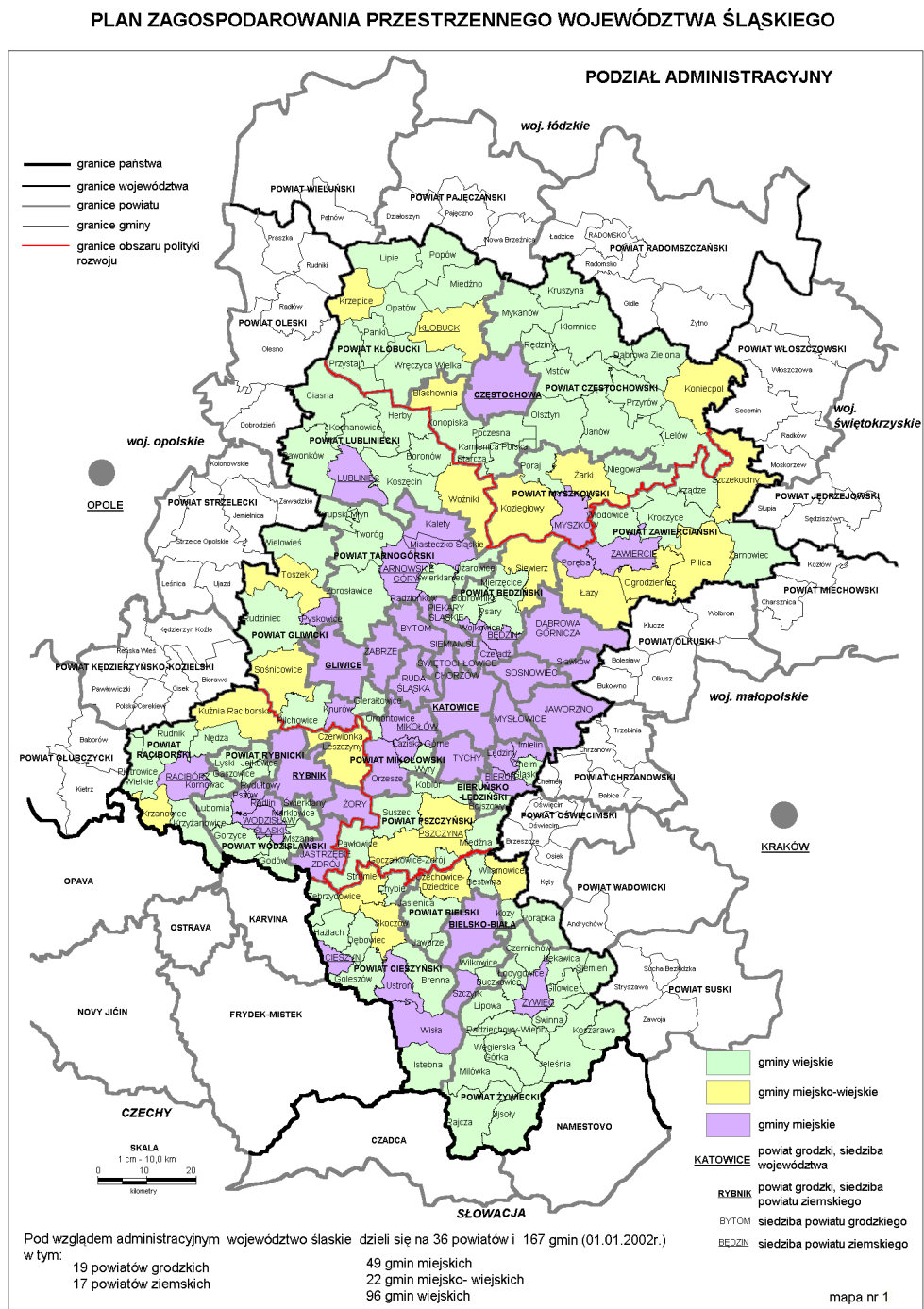
Pszów, pod względem geograficznym, położony jest na najwyższym wzniesieniu Płaskowyżu Rybnickiego (311 m n.p.m.), w bliskim sąsiedztwie takich ośrodków miejskich jak:

- Rybnik (17 km),
- Wodzisław Śląski (8 km),
- Racibórz (16 km),
- Radlin (8 km),
- Rydułtowy (3 km),
- Jastrzębie Zdrój (18 km),
- Żory (30 km).

Taka lokalizacja miasta umożliwia przede wszystkim łatwą komunikację międzymiastową, jak również pozwala na stworzenie zwartej aglomeracji obejmującej sąsiadujące powiaty. Miasto graniczy od zachodu z gminą wiejską Lubomia, od południa z gminą miejską Wodzisław Śląski, od wschodu z gminami miejskimi Radlin i Rydułtowy, natomiast od północy z gminą Kornowac należącą do powiatu raciborskiego. Dodatkowym atutem Pszowa jest lokalizacja w bliskiej odległości od granicy z Republiką Czeską (24 km), co znacząco podnosi potencjał rozwojowy miasta dzięki stworzeniu pola do zacieśniania kontaktów międzynarodowych zarówno w sferze gospodarczej, jak i społecznej. Pszów współpracuje z miastem partnerskim, którym jest Horní Benešov (pl. Górny Beneszów) – miasto położone w kraju morawsko – śląskim, w powiecie Bruntal (Republika Czeska). Ponadto, Pszów zlokalizowany jest również w pobliżu budowanej autostrady Północ – Południe (autostrada A1), co w nadchodzących latach może determinować dynamikę dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego miasta.

Pod względem administracyjnym Pszów jest samodzielnym miastem należącym do powiatu wodzisławskiego i województwa śląskiego. Teren miasta zamieszkuje 14 280 osób (stan na 27.10.2009), natomiast całe miasto zajmuje powierzchnię 20,42 km^2 , co daje średnią gęstość zaludnienia na poziomie 699 osób/ km^2 . W granicach Gminy Miasta Pszów nie funkcjonują dzielnice wyodrębnione administracyjnie, można jednak wskazać podział umowny i nazwy własne dla niektórych części miasta:

Rysunek 2.1: Położenie Pszowa na tle województwa



Źródło: www.silesia-region.pl

- Krzyżkowice,
- Pszowskie Doły,

2.1. INFORMACJE OGÓLNE O MIEŚCIE

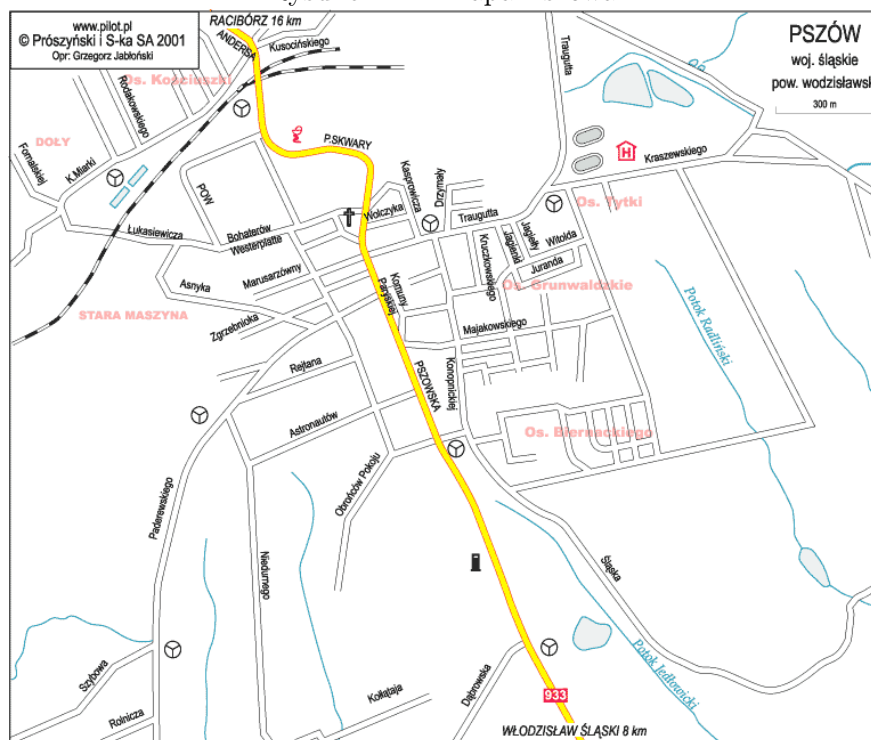
- Kalwaria,
- Stara Maszyna,
- Wrzosey.

Obecnie na terenie Pszowa istnieją cztery główne osiedla:

- Osiedle Józefa Tytki,
- Osiedle Grunwaldzkie,
- Osiedle Tadeusza Kościuszki,
- Osiedle Alojzego Biernackiego.

Osiedla te są zamieszkiwane w znacznej mierze przez rodziny górnicze, których podstawowym źródłem utrzymania jest praca w KWK “Rydułtowy – Anna”, głównym zakładzie pracy w mieście, determinującym górniczy charakter miasta.

Rysunek 2.2: Mapa Pszowa



Źródło: www.szukacz.pl

Pierwsza wzmianka historyczna w której podane zostały granice biskupstwa praskiego, w skład którego wchodziło plemię Psouane, pochodzi z 973 roku. Przeszłość historyczna Pszowa skupiona jest w dużej mierze wokół kościoła pod wezwaniem Świętego Krzyża, który został wzniesiony w 1265 roku. Drugim czynnikiem umożliwiającym powstanie i rozwój miasta było rozpoczęcie eksploatacji węgla kamiennego w 1843 roku oraz budowa kopalni “Anna”, obecnie działającej jako KWK “Rydułtowy – Anna”. Po raz pierwszy Pszów otrzymał prawa miejskie w 1954r., jednak od 1975 do 1995 funkcjonował jako jedna z dzielnic Wodzisławia Śląskiego. Pełną autonomię miasto odzyskało w 1995 r.

2.2 Warunki naturalne

Centralną część miasta stanowi płaskowyż wznoszący się na wysokość 290 – 311 m n.p.m. Płaskowyż Rybnicki jest częścią Wyżyny Śląskiej. Jego zbocza opadają w trzech kierunkach południowy – zachód, południe i zachód. Pomiędzy Płaskowyżem centralnej części Miasta, a wyniesieniem na północy występuje obniżenie biegnące z północnego wschodu w kierunku południowo – zachodnim. W rejonie zboczy doliny rzeki Syrynki występuje największe zróżnicowanie rzeźby terenu. Rzeźba terenu na tym obszarze jest również intensywnie modyfikowana czynnikami antropogenicznymi, związanymi w głównej mierze z przemysłem wydobywczym węgla kamiennego. Jego wydobycie metodą głębinową powoduje tworzenie się licznych uskoków tektonicznych, które powodują zmiany w układzie tektonicznym miasta ale również wpływają niszcząco na wiele budynków i innych obiektów.

W budowie geologicznej analizowanego terenu biorą udział utwory czwartorzędowe, trzeciorzędowe oraz górnego karbonu. Pod względem litologicznym, kompleks warstw karbońskich stanowi seria piaskowco – łupkowa z przewagą warstw łupkowych z pokładami węgla o niedużej miąższości. Warstwy karbońskie są zaburzone licznymi uskokami. Na utworach karbonu osadzone zostały utwory trzeciorzędowe. Budują je przede wszystkim iły miocénskie. Bezpośrednio na powierzchni występują również utwory miocénskie, które ukształtowane zostały przez erozję wodno – lodowcową. Pozostałościami takiego działania są gliny morenowe, pyły piaszczyste i piaski.

Według podziału klimatycznego Polski Okołowicza, omawiany rejon należy do obszaru nizin w regionie śląsko-wielkopolskim. Występuje tu klimat ciepły, o długim lecie i temperaturze lipca około +18 o C, temperatura stycznia wynosi około –2 oC. Zima trwa 60 do 80 dni, a lato około 100 dni. Opady atmosferyczne wynoszą od 600 do 700 mm. Klimat kształtuje się tutaj pod wpływem ciepłych mas powietrza napływających z południa przez Bramę Morawską oraz z zachodu znad ciepłej Niziny Śląskiej.

Przez teren miasta przepływają jedynie niewielkie rzeki, jak: Sumiana, stanowiąca dopływ rzeki Rudy, Nacyna i Syrenka oraz potoki: Radliński i Jedłowniczy – dopływy Leśnicy. Oprócz tego na terenie miasta nie występują inne naturalne powierzchniowe zbiorniki wodne. Mogą występować jedynie zbiorniki wody technologicznej należące do KWK “Rydułtowy – Anna”.

Występujące na tym terenie gleby zaliczone zostały do III i IV klasy, a jednocześnie do kompleksów pszennego dobrego i bardzo dobrego. Pomimo dość dobrych gleb rozwój rolnictwa na tym terenie jest znacznie ograniczony. Bardzo mało, bo jedynie 12% powierzchni całego miasta, zajmują lasy.

Dominującym typem roślinności na terenie miasta Pszowa są zbiorowiska antropogeniczne – powstałe przy udziale człowieka lub naturalne przekształcone przez człowieka. Dominują gatunki ruderalne i segetalne, które nie posiadają przeważnie żadnej wartości przyrodniczej. Brak jest również danych i specjalistycznych opracowań dotyczących waloryzacji przyrodniczej miasta. Dlatego też porządanym byłoby objęcie ochroną wszelkich elementów roślinności naturalnej. Również bardzo niekorzystanie przedstawia się stan ilościowy lasów na terenie Pszowa. Niespełna 12% powierzchni terenu miasta stanowią naturalne zbiorowiska leśne, które dodatkowo skupione są w jedną enklawę wchodzącą w skład “Lasu Syryńskiego”.

2.3 Granice strefy ochrony konserwatorskiej

Strefy ochrony konserwatorskiej ustanawiane są w celu objęcia ochroną najbardziej cennych zabytków kulturowych, ale również elementów środowiska naturalnego. Obecnie wyróżnia się następujące strefy:

- A – ścisła ochrona konserwatorska, głównie obiektów historycznych, układu przestrzennego wyróżniającego się wartością i wysokim stopniem zachowania historycznie ukształtowanej struktury oraz wypełniony oryginalną i mało przekształconą zabudową historyczną,
- B – teren objęty pośrednią ochroną konserwatorską. Obszar obejmujący czytelne, lecz nie dominujące historyczne zagospodarowanie, charakterystyczne w skali lokalnej; częściowo wypełniony oryginalną lub przekształconą zabudową historyczną z możliwymi ubytkami lub uzupełnieniami nową zabudową,
- E – obszar widoczności układów zabudowy i dominant oraz elementów naturalnych. Teren objęty ochroną konserwatorską, zapewniającą ekspozycję obszarów z określonych kierunków widokowych,
- K – teren objęty ochroną konserwatorską. Obszar obejmujący historycznie ukształtowane formy pokrycia terenu, w szczególności zieleń o wartościach przyrodniczych wraz z obiektami architektonicznymi, podlegające ochronie poprzez utrzymanie ukształtowania i ustalonych elementów oraz ograniczenie swobody przekształceń obszaru.

Na terenie Pszowa zostały wyznaczone następujące strefy ochrony konserwatorskiej:

1. strefa "A" ścisłej ochrony konserwatorskiej krajobrazu kulturowego: Kościół parafialny pod wezwaniem Serca Jezusowego (ul. Armii Krajowej) wraz z plebanią oraz obszarem cmentarza.
2. strefa "A1" bezpośredniej ochrony konserwatorskiej:
 - kościół parafialny p.w. Narodzenia Matki Boskiej,
 - zespół Małej Kalwarii Pszowskiej obejmujący teren cmentarza wraz z kaplicą p.w. Świętego Krzyża, mur z kaplicami drogi krzyżowej oraz figury i krzyż znajdujące się w obrębie ogrodzenia.
3. strefa "B" częściowej ochrony konserwatorskiej krajobrazu kulturowego:
 - zespół dawnych zabudowań dworskich: obora, stajnia przyległa do obory,
 - zespół sakralny Kalwarii Pszowskiej tj. kościół p.w. Zmartwychwstania Pańskiego oraz zespół kaplic i krzyży w otoczeniu kościoła,
 - rejon ulicy Armii Krajowej od skrzyżowania z ul. Kolberga do skrzyżowania z ul. Gen. Stefana Grota-Roweckiego wraz z zabytkowymi budynkami przy ul. Armii Krajowej 2, 28, 30, 50, 54, 56,
 - krzyże, kapliczki i figury przydrożne (zlokalizowane: ul. Władysława Andersa, narożnik ulicy Armii Krajowej i ul. Dolnej, narożnik ul. Armii Krajowej i ul. J. Krasickiego, ul. Armii Krajowej przy kościele parafialnym, ul. Kolberga, na terenie Kalwarii Pszowskiej),

- strefa ochrony zachowanych obiektów zabytkowych "B":
- budynek szkoły podstawowej przy ul. Karola Miarki 2,
- 8 budynków mieszkalnych na os. Tadeusza Kościuszki,
- 3 budynki mieszkalne przy ul. Karola Miarki 18, 20, 22-24.

Wśród obiektów dziedzictwa kulturowego Pszowa wymienić należy:

- „Kalwarię Pszowską”,
- Bazylikę Mniejszą pod wezwaniem Narodzenia Najświętszej Marii Panny,
- zespół „Małej Kalwarii Pszowskiej” wraz z cmentarzem.

Do obiektów objętych ochroną konserwatorską zaliczone zostały:

- kaplice Kalwarii Pszowskiej,
- budynek przemysłowo - mieszkalny dawnego szybu "Ignacy I",
- krzyż Męki Pańskiej przy ul. Traugutta,
- strefę ochrony konserwatorskiej założenia Kalwarii Pszowskiej.

Na terenie miasta ustanowiono również strefy obserwacji archeologicznej, które obejmują:

- nr 26 – ślady osadnictwa, średniowiecze XIV-XVw.,
- nr 28 – ślady osadnictwa, średniowiecze IX-Xw.,
- nr 30 – ślady osadnictwa, średniowiecze XIV-XVw.,
- nr 31 – ślady osadnictwa, średniowiecze XIV-XVw.,
- nr 32 – ślady osadnictwa, średniowiecze,
- nr 70 – ślady osadnictwa, średniowiecze XIV-XVw.,
- nr 72 – ślady osadnictwa, średniowiecze XIV-XVw.

2.4 Uwarunkowania ochrony środowiska

Wydobycie surowców kopalnych metodą głębinową pociąga za sobą powstawanie wielu zmian w naturalnym środowisku. Intensywny rozwój przemysłu wydobywczego węgla kamiennego na terenie Pszowa przyczynił się w znacznym stopniu do znacznego zniszczenia środowiska na jego terenie. Szkody powstające w wyniku działalności kopalni węgla kamiennego uwidoczniły się głównie w postaci zmian w ukształtowaniu terenu (osiadanie terenu), w zagospodarowaniu terenu (zajęcie dużych obszarów pod infrastrukturę kopalnianą oraz pod składowiska odpadów), w zanieczyszczeniu całego środowiska (głównie powietrza atmosferycznego) oraz w powstaniu niebezpiecznych dla środowiska składowisk odpadów górnictwa węgla kamiennego, potocznie zwanych hałdami.

Kwestie środowiskowe dotyczące miasta regulują między innymi następujące dokumenty strategiczne:

- Plan Gospodarki Odpadami Miasta Pszów,

- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Miasta Pszów,
- Strategia zrównoważonego rozwoju Miasta Pszów.

Dokumenty te zawierają opisy aktualnego stanu środowiska, a także precyzują zadania które należy zrealizować w celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju miasta, z uwzględnieniem skutecznej ochrony środowiska na terenie miasta.

Ochrona powietrza

Znaczna część Pszowa jest zgazyfikowana, jednak głównym surowcem energetycznym w sektorze komunalno-bytowym w mieście pozostaje węgiel kamienny. Gospodarstwa domowe w przeważającej ilości korzystają z niskosprawnych palenisk węglowych, opalanych najczęściej niskogatunkowym oraz małokalorycznym węglem. Zanieczyszczenia emitowane są do atmosfery głównie emitorami o wysokości około 10m, co powoduje rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń po najbliższej okolicy. Powoduje to powstawanie zjawiska niskiej emisji, które jest szczególnie uciążliwe dla ludzi i przyczynia się do wielu schorzeń, głównie dróg oddechowych.

Zanieczyszczenie powietrza na terenie Pszowa spowodowane jest głównie przez następujące czynniki:

- emisję zorganizowaną pochodząca ze źródeł punktowych, liniowych i powierzchniowych,
- duże zagęszczenie zabudowy (niska emisja),
- emisję spalin z pojazdów wykorzystujących lokalną sieć drogową,
- emisję transgraniczną (spoza terenu miasta),
- niskiej jakości systemy grzewcze.

Dominującym źródłem zanieczyszczeń powietrza na terenie Pszowa jest wspomniane wcześniej wykorzystywanie węgla kamiennego do ogrzewania oraz w różnych procesach technologicznych. Znaczącym źródłem zanieczyszczeń jest również wzmożony ruch samochodów ciężarowych (także w centrum miasta) oraz sieć kolejowa wykorzystywana do wywozu urobku z kopalni. Praktycznie wszystkie składniki powstających spalin, z wyjątkiem pary wodnej, są zanieczyszczeniami powietrza. Podstawową masę zanieczyszczeń odprowadzanych do atmosfery stanowi dwutlenek węgla. Jednak najbardziej uciążliwe składniki spalin to przede wszystkim dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla i pył. W mniejszych ilościach emitowane są również chlorowódz, różnego rodzaju węglowodory aromatyczne i alifatyczne oraz związki węgla elementarnego w postaci sadzy. Wraz z pyłem emitowane są również metale ciężkie, pierwiastki promieniotwórcze i benzo(a)piren, który uznawany jest za jedną z bardziej znaczących substancji kancerogennych, co przy występujących stężeniach stwarza istotne ryzyko zdrowotne dla mieszkańców.

Pozytywnym aspektem w ochronie powietrza na terenie Pszowa jest ukształtowanie powierzchni terenu. Lokalne wyniesienie, na którym osadzone jest miasto, powoduje ciągły przepływ mas powietrza, co z kolei wpływa korzystnie na jakość powietrza na terenie miasta. Z drugiej jednak strony powoduje transport emitowanych zanieczyszczeń na tereny otaczające, tworząc tzw. oddziaływanie transgraniczne.

Gospodarka odpadami

W 1999 roku na terenie Pszowa, zgodnie z obowiązującymi przepisami ochrony środowiska, wprowadzony został system segregacji odpadów, który obowiązuje do dnia dzisiejszego. Na początku ze strumienia odpadów komunalnych wydzielane było jedynie szkło. Następnie segregacja odpadów została poszerzona o papier, tworzywa sztuczne i metale.

Oprócz cyklicznego wywożenia odpadów komunalnych na terenie Miasta prowadzona jest zbiórka odpadów wielkogabarytowych. Częstotliwość akcji wywozu odpadów wielkogabarytowych uzależniona jest od potrzeb mieszkańców.

Na terenie Miasta istnieje wiele firm specjalizujących się w wywozie różnego typu odpadów. Obecnie pozwolenia na wywóz odpadów z terenu miasta posiadają następujące podmioty gospodarcze:

- Zakład Usług Komunalnych „EKO-REM” Global – Usługi Ekologiczne,
- PPHU „Amar” sp. z o.o. Pszów,
- „Naprzód” sp. z o.o. Rydułtowy,
- Służby Komunalne Miasta Wodzisław.

Wywozem odpadów selektywnie gromadzonych zajmują się firmy:

- Usługi transportowe skup i sprzedaż surowców wtórnych Piotr Szymiczek,
- Usługi transportowe wywóz szkła Grzegorz Wawrzyńczyk,
- Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Pszów.

Zebrane odpady deponowane są na składowiskach poza terenem miasta. W chwili obecnej na terenie Pszowa nie zlokalizowano żadnych zakładów zajmujących się przerobem i unieszkodliwianiem odpadów, jak również składowiska odpadów socjalno – bytowych.

Prawidłowa gospodarka odpadami regulowana jest w głównej mierze zapisami Planu Gospodarki Odpadami Miasta Pszów.

Ochrona wód

Pszów położony jest w zlewni Odry. Na terenie Miasta znajdują się źródła prawobrzeżnych dopływów tej rzeki: Suminy, Nacyny, Syrynki oraz potoków Radlińskiego i Jedłownickiego – dopływów Leśnicy.

Na terenach miasta, które nie są skanalizowane, powstające ścieki socjalno-bytowe są odprowadzane do szamb lub bezpośrednio do rowów i potoków. Nieszczelne szamba oraz „dzikie” wyloty kanalizacji, stanowią znaczące zagrożenie dla stanu czystości wód podziemnych i powierzchniowych. Ścieki te wprowadzają głównie zanieczyszczenia wyrażone jako BZT₅, ChZT, azot amonowy i fosforany. Ścieki deszczowe z dróg, placów i stacji paliw zanieczyszczają wody powierzchniowe głównie substancjami ropopochodnymi spłukiwanymi z ich nawierzchni.

Inny problem stanowią wody kopalniane, które są okresowo zrzucane do powierzchniowych zbiorników wodnych. Badania wód kopalnianych wykazały, iż nie powinny one przyczyniać się do pogorszenia jakości wód w naturalnych zbiornikach.

Powierzchnia i gleby

Istnieją tu trzy wyraźne formacje geologiczne. Najgłębiej zalegają pokłady wysokogatunkowego węgla koksującego. Bezpośrednio na tych pokładach zalega seria utworów trzeciorzędowych i czwartorzędowych o zmiennej miąższości. Utwory te budują ropy, piaski margliste oraz gipsy. Wyżej nad trzeciorzędem zalegają utwory formacji czwartorzędowej, które pokrywają prawie całą powierzchnię Miasta. Ich skład to piaski, żwiry, gliny morenowe oraz gliny lessopodobne. Większość powierzchni jednak pokrywają gliny, które stanowią w rejonach o większych nachyleniach trudny grunt budowlany. Wynikiem działalności czynników atmosferycznych takich jak woda i wiatr na obszary pokryte lessem jest powstanie niewielkich parowów i jarów.

Głównym surowcem eksploatowanym w Mieście jest węgiel kamienny, jednak z badań geologicznych wynika, że na analizowanym terenie zalegają złoża gipsów, ropy, piasków oraz glin. W wyniku działalności eksploatacyjnej Kopalni Węgla Kamiennego „Rydułtowy – Anna” powstały osadniki mułowe i zwałowisko „Wrzosa”. Tereny te zakwalifikowano do rekultywacji i zagospodarowania w kierunku rekreacyjnym. Zadanie to zostało podzielone na dwa etapy, pierwszy dotyczy osadników mułowych, drugi zwałowiska „Wrzosa”. Rejon po zlikwidowanych osadnikach mułowych zostanie wyrównany, ukształtowany i zazieleniony. W najbliższych latach planowane jest stopniowe ograniczenie funkcjonowania KWK „Rydułtowy – Anna”, aż do całkowitego zaprzestania eksploatacji. W związku z tym, po zakończeniu eksploatacji w perspektywie długoterminowej, należy przeprowadzić kompleksową rekultywację terenów objętych uszkodzeniami górnictwem.

Grunty wchodzące w skład gminnego zasobu nieruchomości zajmują łącznie 124 ha, natomiast całkowita powierzchnia miasta wynosi ok. 20,42 km².

Z danych Urzędu Gminy Miasta Pszów wynika, iż ponad 530 ha to tereny należące do Skarbu Państwa. Gmina jest właścicielem 27 obiektów o łącznej powierzchni działek ponad 108 tys. m².

2.5 Infrastruktura techniczna

Opis infrastruktury miasta ujęto w następujące kategorie:

- infrastruktura służąca komunikacji,
- infrastruktura służąca zaopatrzeniu w media.

Infrastruktura komunikacyjna

Układ komunikacyjny w mieście kształtowany jest przez sieć dróg o następującej charakterystyce:

- droga wojewódzka w dyspozycji Zarządu Dróg Wojewódzkich w Katowicach nr 933 relacji Rzychów – Pszów – Wodzisław Śląski, łączna długość wynosi łącznie około 5,8 km,
- drogi powiatowe w zarządzie Powiatowego Zarządu Dróg w Wodzisławiu Śląskim, o długości 19,6 km oraz
- drogi gminne, stanowiące uzupełnienie głównej sieci komunikacyjnej, będące w zarządzie Prezydenta Miasta Pszowa, o łącznej długości około 28 km.

Układ komunikacyjny miasta gwarantuje dobre połączenie z miastami i gminami ościenymi. Niestety, jego organizacja jest również jednym z większych problemów miasta ze względu na duże zagęszczenie ruchu kołowego w centrum miasta oraz niewydolność układu drogowego. Co istotne, znaczna koncentracja ruchu kołowego w centrum miasta (w tym transportu ciężkiego), przyczynia się do postępującej degradacji lokalnej infrastruktury drogowej. Dodatkowymi czynnikami wpływającymi także na pogorszenie stanu dróg są przede wszystkim:

- ruchy tektoniczne spowodowane eksploatacją pokładów węgla kamiennego,
- rosnąca liczba samochodów,
- brak odpowiedniego odwodnienia dróg (ścieki deszczowe spływają powierzchniowo do przydrożnych rowów, a następnie do pobliskich cieków).

Czynniki te sprawiają, iż stan techniczny części dróg na terenie miasta wymaga intensywnych działań remontowo-modernizacyjnych, ze względu na liczne pofałdowania oraz spękania poprzeczne i podłużne dróg, a także tworzenie się wyrw i nierówności w których zbiera się woda, co stanowi znaczące zagrożenie dla bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

Na terenie miasta funkcjonuje komunikacja zbiorowa, zapewniająca połączenia z sąsiednimi miastami i gminami. Na terenie miasta Pszów funkcjonuje komunikacja kolejowa, wykorzystywana jednak jedynie do celów przemysłowych. Brak jest połączeń pasażerskich. Kolej przemysłowa obsługuje KWK "Rydułtowy – Anna".

Znaczący wpływ na poprawę sytuacji komunikacyjnej będzie miała budowa planowanej obwodnicy miasta, która umożliwi wyprowadzenie ciężkiego transportu kołowego z centrum miasta. Dodatkowym czynnikiem determinującym przyszłe obciążenie sieci komunikacyjnej Pszowa będzie budowa autostrady Północ – Południe, która to inwestycja spowoduje z jednej strony odciążenie ruchu ulicznego w mieście, z drugiej zaś strony będzie ona motorem napędowym dla przyszłego rozwoju miasta.

Zaopatrzenie w wodę i kanalizację

Rozwój miast zależy od wielu czynników, zarówno przestrzenno-gospodarczych, jak i społecznych. Wśród tych pierwszych wymienić należy między innymi istnienie rozwiniętej i efektywnie funkcjonującej sieci kanalizacyjnej (ogólnospławnej, deszczowej, sanitarnej). Kompleksowa infrastruktura kanalizacyjna na terenie miasta przyczynia się do zabezpieczenia i poprawy jakości środowiska naturalnego poprzez ochronę gleb oraz wód przed zanieczyszczeniami (ściekami sanitarnymi, deszczowymi oraz przemysłowymi). Ponadto, sprawnie działająca sieć kanalizacyjna wpływa na podniesienie poziomu konkurencyjności gospodarczej terenów objętych infrastrukturą – w porównaniu z tradycyjnymi, bezodpływowymi zbiornikami rozwiązanie takie jest prostsze, mniej kosztowne, jak również wymagające mniejszego zaangażowania ze strony właścicieli.

Niestety, poziom skanalizowania Gminy Miasta Pszów jest stosunkowo niski – przy wielkości RLM na poziomie 14 576, zaledwie około 6 300 osób korzysta z wybudowanej oczyszczalni, co stanowi zaledwie 36,5% wszystkich osób możliwych do objęcia systemem kanalizacji sanitarnej. Co istotne, odsetek ten jest niższy od całonajwyższego wskaźnika dla powiatu wodzisławskiego. Współczynnik gęstości sieci kanalizacyjnej na terenie Pszowa na 1 km powierzchni wynosi około 1,22 km, podczas gdy zakładana wartość, dająca dostęp do sieci kanalizacyjnej 98% mieszkańców, wynosi 8,5 km na 1 km².

Ze względu na wskazane powyżej czynniki, poprawa sytuacji w zakresie miejskiej gospodarki wodno-ściekowej to jeden z priorytetów rozwojowych Pszowa, gdyż brak rozbudowanego systemu kanalizacji sanitarnej oraz scentralizowanego systemu kanalizacji deszczowej znacząco utrudniają ochronę wód powierzchniowych oraz podziemnych, obniżają komfort życia mieszkańców, a także wpływają niekorzystnie na atrakcyjność inwestycyjną miasta. Punktowe i obszarowe źródła zanieczyszczeń występujące na terenie miasta stanowią przede wszystkim:

- ścieki socjalno-bytowe z zabudowy mieszkaniowej,
- ścieki deszczowe spływające z dróg, placów oraz zakładów przemysłowych,
- zanieczyszczenia spływające z pól (szczególnie niebezpieczne w okresach po nawożeniu gruntów rolnych).

Ponadto, w wielu gospodarstwach domowych i przedsiębiorstwach, niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej, ścieki komunalne i przemysłowe są odprowadzane bezpośrednio do gleby i wód powierzchniowych, zanieczyszczając zlewnię i wody Odry oraz przyczyniając się do pogłębiania zjawiska obszarowego zanieczyszczenia gleb. Równie duże zagrożenie stanowią nieszczelne szamba oraz nielegalne wyloty kanalizacji. Brak wypracowanych oraz stosowanych w praktyce działań monitorująco-kontrolnych uniemożliwia dokładne oszacowanie wpływu tego zjawiska na sytuację lokalnego środowiska naturalnego, a także na stan zdrowia mieszkańców.

W celu poprawy sytuacji w zakresie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, Gmina Miasto Pszów stopniowo realizuje szeroko zakrojone działania inwestycyjne. W latach 1998–2007 inwestycje w obszarze gospodarki ściekowej obejmowały przede wszystkim budowę kolektorów sanitarnych o łącznej długości ponad 25 km (w tym 1 km przyłączy) oraz budowę I etapu lokalnej mechaniczno – biologicznej oczyszczalni ścieków „Pszów” o przepustowości $1000m^3/d$ (docelowa przepustowość $2200m^3/d$). Wraz z oczyszczalnią wybudowano dwa kolektory strategiczne A i B o łącznej długości 2524 mb. Budowę zakończono w pierwszym kwartale 2004r. Powyższe inwestycje umożliwiły odprowadzenie w pierwszym etapie ok. $380\text{--}400m^3/d$ ścieków. Zgodnie z posiadaną koncepcją docelowo zostanie wybudowanych 152.635,00 mb kolektorów sanitarnych doprowadzających ścieki do oczyszczalni (w tym 112.594,00 km w ramach aglomeracji).

Biorąc pod uwagę wskazane niedobory w zakresie stopnia skanalizowania miasta, jednym z priorytetowych zadań inwestycyjnych w nadchodzących latach będzie rozwój sieci kanalizacyjnej, zarówno sanitarnej, jak i deszczowej. Rozbudowywana sieć kanalizacyjna została podzielona na 6 zadań obejmujących poszczególne części Pszowa, zaś jedna z kluczowych dla Miasta inwestycji w zakresie gospodarki wodno-ściekowej obejmuje budowę sieci kanalizacyjnej i sanitarnej o łącznej długości ponad 1,3 km we wschodniej części Miasta. Realizacja projektu umożliwi doprowadzenie podstawowej infrastruktury technicznej zarówno do miejskich terenów inwestycyjnych o łącznej powierzchni ponad 7,36 ha, jak i do zdegradowanych terenów pokopalnianych o powierzchni ponad 17,26 ha. Doprowadzenie kanalizacji sanitarnej do terenów inwestycyjnych przyczyni się do wzrostu atrakcyjności gospodarczej miasta, a skanalizowanie zdegradowanych terenów pokopalnianych umożliwi nadanie tym obszarom nowych funkcji gospodarczych, rekreacyjnych, sportowych oraz turystycznych. Ponadto, w chwili obecnej trwają prace związane z budową kanalizacji sanitarnej przy ul. Niepodległości – etap II (rejon ul. Rejtana) oraz przy ul. Konopnickiej.

Gmina Pszów nie posiada na swoim terenie własnych ujęć wody pitnej. Ludność zaopatrywana jest w wodę pochodzącą z ujęć znajdujących się poza granicami miasta.

System rozprowadzania wody stanowią dwie magistrale 500, z których pierwsza zaopatruje rejon Wodzisławia Śląskiego, natomiast druga wyprowadzona jest w kierunku miast Rydułtowy i Radlin. Na terenie kopalni „Rydułtowy – Anna” znajdują się zbiorniki wody zasilane z ujęcia w Kłokocinie z magistrali wody przemysłowej 300 (trasa: Rybnik – Radlin). Sieć wodociągowa administrowana jest przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Wodzisławiu Śląskim oraz firmę AMAR Sp. z o.o. Długość sieci wodociągowej wynosi 42,2 km natomiast długość przyłączy (2276 szt.) wynosi 64,0 km. Ogólny stan sieci i przyłączy PWiK określa jako dobry. Sieć rozdzielcza powiązana jest z sieciami miast sąsiednich (Radlin, Wodzisław Śląski, Rydułtowy). Ze względu na położenie miasta na terenach będących w zasięgu szkód spowodowanych eksploatacją górnictw, obserwuje się podwyższoną awaryjność sieci.

2.6 Infrastruktura mieszkaniowa

Na terenie Pszowa dominuje ścisła zabudowa wielorodzinna; zabudowa jednorodzinna występuje w mieście w mniejszym natężeniu.. Zabudowa tego typu jest charakterystyczna dla miast górniczych. Stan techniczny budynków jest bardzo zróżnicowany. Bardzo często występują na tym terenie zmiany tektoniczne powodowane wydobywaniem surowca kopalnego, w związku z czym budynki na tym terenie wymagają znacznie częstszych remontów i większych nakładów inwestycyjnych na działania modernizacyjne. W większości przypadków, za zarządzanie i utrzymanie pod względem technicznym wielorodzinnych bloków mieszkaniowych odpowiedzialne są spółdzielnie mieszkaniowe.

W tabeli 2.1 scharakteryzowane zostały główne zasoby mieszkaniowe na terenie Pszowa.

Tablica 2.1: Zasoby mieszkaniowe miasta

L.p.	Instytucja	Liczba lokali	Ogólna powierzchnia czynszowana	Powierzchnia użytkowa lokali mieszkalnych	Liczba pokoi
1.	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Orłowiec”	1398	68 740	18,90 – 101,09	1–4
2.	Spółdzielnia Mieszkaniowa „ROW”	585	26 805, 15	35,50 – 75,85	2–4
3.	Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej	30	1418,80	52,00–71,10	2–4
4.	Agencja Nieruchomości Rolnych	5	389	65,00-102,00	2–4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych spółdzielni mieszkaniowych i Urzędu Miasta

Spółdzielnia Mieszkaniowa „Orłowiec”. Wszystkie mieszkania są wyposażone w instalację wodno – kanalizacyjną oraz instalację elektryczną. 42% budynków wyposażonych jest w instalację centralnego ogrzewania, 35% w instalację ciepłej wody użytkowej oraz 35% w instalację gazową. Budynki zaopatrzone w centralne ogrzewanie są opomiarowane, przy czym liczniki ciepła dotyczą budynku jako całości, a nie poszczególnych mieszkań. Stan techniczny budynków zależy od ich wieku, 17 budynków ma ponad 70 lat (stan techniczny określany jest przez spółdzielnię jako zadowolający lub dobry). W trakcie modernizacji znajdują się budynki zrealizowane w latach 1955 – 1965, zaopatrzone w instalację wodno – kanalizacyjną i elektryczną, jednak stan techniczny tych budynków spółdzielnia określa jako zły. Ze względu na wady materiałowo-technologiczne powstałe podczas prac budowlanych, budynki i ich instalacje wymagają znacznych nakładów remontowo – modernizacyjnych.

- *Spółdzielnia Mieszkaniowa ROW*. Stan techniczny budynków spółdzielni określa jako dobry. Większość mieszkań wyposażonych jest w instalację wodno – kanalizacyjną, elektryczną, c.o. i TV. Lokale mieszkalne są w pełni opomiarowane.
- *Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej*. Stan techniczny budynków określony został jako niezadowalający. Mieszkania wyposażone są w instalację wodno – kanalizacyjną, c.o., instalację elektryczną oraz częściowo w instalację domofonową. Lokale mieszkalne nie są w pełni opomiarowane.
- *Agencja Nieruchomości Rolnych*. Stan techniczny budynku określony został jako zły. Mieszkania wyposażone są w instalację wodno – kanalizacyjną oraz instalację elektryczną, jednak nie są w pełni opomiarowane.

Poprawa stanu technicznego najbardziej zdegradowanych elementów miejskiej infrastruktury mieszkaniowej to jeden z priorytetów instytucji odpowiedzialnych za poszczególne części zasobu mieszkaniowego na terenie Pszowa. Oprócz bieżących prac remontowych i modernizacyjnych, do najistotniejszych inwestycji sektora mieszkaniowego w nadchodzących latach należały będą:

- usunięcie elementów azbestowych,
- wykonanie prac termomodernizacyjnych budynków,
- remonty instalacji c.o, elektrycznej oraz wodociągowej,
- poprawa ogólnego stanu technicznego budynków.

2.7 Identyfikacja problemów

Definiując zasadnicze kwestie problemowe na terenie Gminy Miasta Pszów wykorzystano zarówno informacje zgromadzone w niniejszym dokumencie, jak również dane ujęte w Strategii Zrównoważonego Rozwoju Pszowa oraz informacje zebrane podczas spotkania z partnerami społecznymi w grudniu 2009.

W zakresie sfery przestrzennej zidentyfikowano następujące zasadnicze czynniki problemowe:

Środowisko naturalne:

- stosunkowo wysoki poziom degradacji środowiska naturalnego spowodowany głównie długoletnią eksploatacją złóż węgla kamiennego oraz sąsiedztwem dużych zakładów przemysłowych (branża górnicza oraz energetyczna),
- brak obszarów roślinności naturalnej oraz mała ilość terenów zielonych w centrum miasta,
- zanieczyszczenie środowiska glebowego oraz wodnego,
- brak monitoringu środowiska,
- przeznaczenie gruntów produktywnych na cele przemysłowe,
- negatywne oddziaływanie na środowisko składowisk odpadów górnictwa węgla kamiennego,
- stosunkowo wysoki stopień zanieczyszczenia powietrza,

- niska lesistość,
- szkody górnicze,
- problem dzikich wysypisk.

Infrastruktura techniczna:

- słabo rozwinięta sieć kanalizacji sanitarnej,
- niedostatecznie rozwinięta sieć kanalizacji deszczowej,
- postępująca degradacja układu drogowego miasta,
- duże zagęszczenie ruchu kołowego w centrum miasta,
- niewydolność układu drogowego,

Przestrzeń publiczna i zasoby mieszkaniowe:

- brak wyodrębnionego funkcjonalnie centrum miasta,
- niezagospodarowana hałda „Wrzosa” (zanieczyszczenie pyłami i gazami),
- brak wyodrębnionego centrum handlowego i społeczno – kulturalnego miasta,
- niewykorzystane i niezagospodarowane obiekty pokopalniane,
- pogarszający się stan techniczny budynków,
- obecność elementów niebezpiecznych w budownictwie wielomieszkaniowym,
- wysoka energochłonność bazy mieszkaniowej,
- niska atrakcyjność przestrzeni publicznej.

Rozdział 3

Sfera gospodarcza

3.1 Przemysł, struktura i liczba podmiotów gospodarczych

Pszów należy zaliczyć do miast typowo górniczych, w których głównym pracodawcą jest kopalnia węgla kamiennego. W wyniku działań restrukturyzacyjnych funkcjonująca na terenie miasta kopalnia KWK „Anna” została połączona z KWK „Rydułtowy”. Według danych szacunkowych, potencjał eksploatacyjny lokalnych pokładów węgla kamiennego powinien okazać się wystarczający do roku 2020, jednak ze względu na znaczną kosztochłonność procesu wydobywczego z najgłębiej położonych złóż rozważane jest zamknięcie zakładu w latach wcześniejszych. Obecnie KWK „Rydułtowy – Anna” zatrudnia ponad 6 tysięcy osób, zarówno z terenu Pszowa jak i miast oraz gmin ościennych. Jednocześnie, na terenie miasta zaczynają rozwijać się inne gałęzie gospodarki, nie związane bezpośrednio z przemysłem wydobywczym, co stanowi reakcję na szeroko zakrojone działania restrukturyzacyjne w górnictwie. Do głównych, i jednocześnie największych, pracodawców działających na terenie Pszowa zaliczyć należy następujące firmy:

- KWK „Rydułtowy – Anna”,
- Guderley & Kłosok,
- Supermarket Biedronka,
- Centrum Handlowe „Euro Park”,
- Biuro podróży „Bartuś”,
- Piekarnia „Bollimar”,
- Sklepy spożywczo – przemysłowe „Mariusz”, M. Grygierek ,
- PPHU „Jantar” Sp. z o. o. Zakład mięsny,
- FHU „Proske”,
- FHU „Unipol” H. Jeszka.

Wskaźnik przedsiębiorczości na terenie Pszowa, wyrażony ilością zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób, kształtuje się na poziomie 4,54, co jest wartością znacznie niższą niż średnia wojewódzka wynosząca 9,1. Wskazuje to na fakt, iż wieloletnia dominacja branży wydobywczej przełożyła się na ograniczenie rozwoju innych sektorów. Należy wskazać jednak pozytywną tendencję w rozwoju przedsiębiorczości na

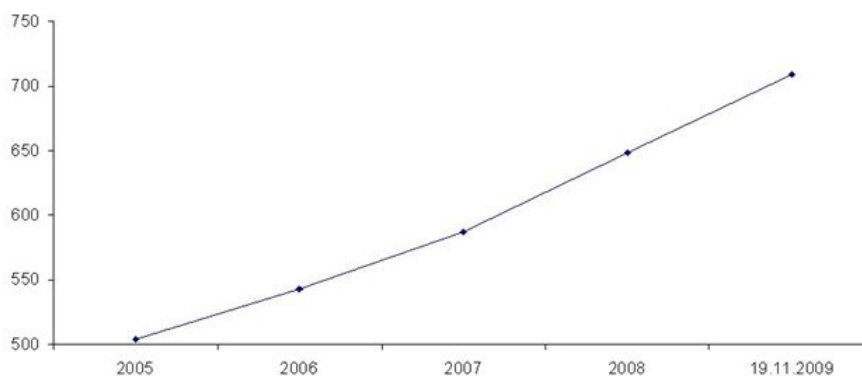
terenie miasta, jaka zarysowała się w ostatnich latach – obrazuje ją stały, coroczny przyrost ilości podmiotów gospodarczych w Pszowie. Tendencję tą przedstawia wykres 3.1.

Wykres 3.2 na następnej stronie przedstawia charakterystykę branżową pszowskich firm według klasyfikacji REGON. Zwraca uwagę dosyć szeroki zakres branżowy, przy zdecydowanej dominacji sekcji G, reprezentującej *handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego*. Pozostałe branże silnie rysujące się na terenie Pszowa obejmują następujące sekcje:

- sekcja F – budownictwo,
- sekcja O – działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała,
- sekcja I – transport, gospodarka magazynowa i łączność,
- sekcja K – obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej.

Statystyka wskazuje, iż w mieście dominują firmy usługowe oraz podmioty świadczące podstawowe usługi dla ludności. Przeważająca ilość firm funkcjonuje w sektorze prywatnym (ok. 97%). Głównie są to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, które stanowią ok. 87% ogółu firm sektora prywatnego.

Rysunek 3.1: Liczba podmiotów gospodarczych

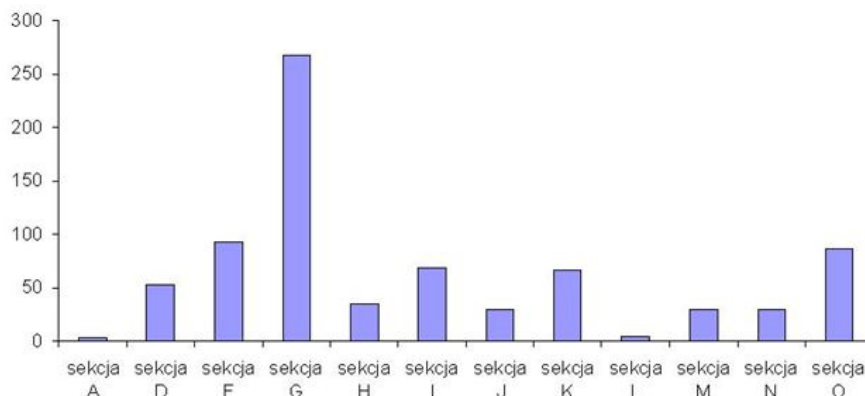


Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Jak wynika z danych przedstawionych na wykresie 3.3 na następnej stronie, prawie 50% zatrudnionych osób jest nadal w przemyśle. Na drugim miejscu znalazły się osoby zatrudnione w placówkach świadczących usługi w zakresie ochrony zdrowia i opieki społecznej. Na trzecim miejscu znajdują się zatrudnieni w firmach handlowych i naprawczych.

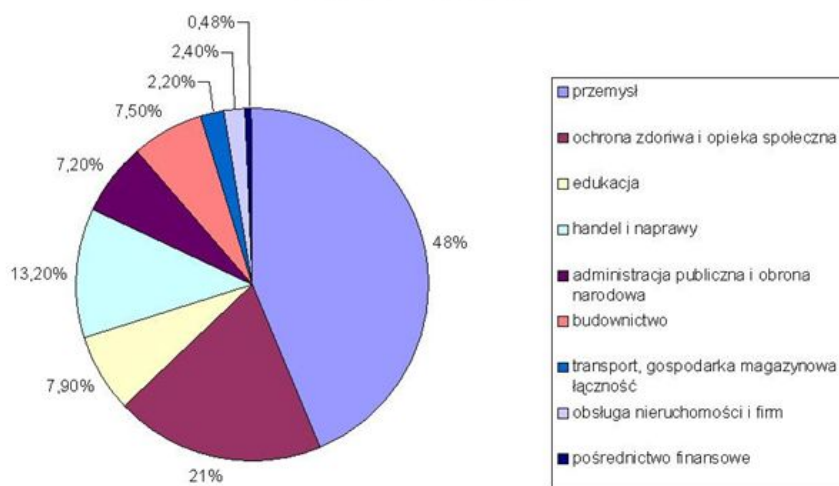
Podkreślić należy notowany od kilku lat wzrost ilości zarejestrowanych podmiotów, co świadczy o rozwoju przedsiębiorczości na terenie miasta oraz stopniowemu przechodzeniu od monokultury górniczej do rynku znacznie bardziej zróżnicowanego. W kontekście stopniowego ograniczania wydobycia KWK “Rydułtowy – Anna” i planowanego zamknięcia zakładu około roku 2012, obserwowany trend wskazuje również na rozpoczęcie przez część mieszkańców, naturalnych w takiej sytuacji, działań zapobiegawczych mających na celu gospodarcze uniezależnienie się od dominującego do tej pory pracodawcy. Rosnąca liczba podmiotów gospodarczych oraz ich znaczne zróżnicowanie sektorowe wskazują na powolne przebranżowienie się miasta. Pomimo ciągle prężnie działającej kopalni węgla kamiennego ludność zaczyna perspektywicznie podchodzić do

Rysunek 3.2: Podmioty gospodarcze wg REGON



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Rysunek 3.3: Struktura zatrudnienia



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

możliwości zatrudnienia w innych branżach, czego efektem jest wzrost zatrudnienia w innych sektorach gospodarki.

3.2 Rolnictwo

Na analizowanym terenie dominują gleby należące do III i IV klasy. Pod względem przydatności rolniczej grunty te zostały zakwalifikowane głównie do kompleksu pszenno-dobry, a na 10 hektarach w południowo – wschodniej części miasta występuje kompleks pszenno-bardzo dobry. Innymi kompleksami występującymi na bardzo niewielkich obszarach są: żytnio – ziemniaczany i zbożowo – pastewny występujące wyłącznie jako kompleksy mocne.

Większość gruntów rolnych (około 90%) należy do indywidualnych właścicieli, pozostała część to grunty będące własnością komunalną, kościelną i SKR Wodzisław Śląski. Powodem takiego stanu jest zależność produkcji rolnej od prywatnych właścicieli. Dominują gospodarstwa małe i posiadające średni obszar około 3 ha. Stosunkowo duży

udział w całości gruntów stanowią działki rolne o powierzchni od 0 do 1 hektara.

Na terenie Miasta Pszowa funkcjonują dwa duże gospodarstwa rolne dysponujące powierzchnią około 100 ha każde. Są to gospodarstwa nastawione na produkcję roślinną (głównie pszenica, owies i ziemniaki). Na terenie miasta najmniej uprawia się buraków cukrowych, rzepaku, rzepiku oraz owoców. Hoduje się głównie bydło, trzodę chlewną, owce i drób.

Kompleksy i enklawy terenów rolnych usytuowane są na obrzeżach miasta w południowo – zachodniej części miasta. Tereny rolne zajmują około 60% powierzchni Pszowa. Połowa tych terenów to obszary zwarte o powierzchni od 40 do 100 hektarów. Jednak występują one na terenach o bardzo zróżnicowanym ukształtowaniu powierzchni, co stwarza pewne utrudnienia w zakresie rolniczego użytkowania tych terenów.

W strukturze użytkowej gruntów dominują grunty orne, które stanowią około 48% powierzchni miasta. Bardzo mały areal, tylko 12% powierzchni, stanowią lasy. Mimo sprzyjających warunków glebowych i dobrze usytuowanych, nasłonecznionych stoków bardzo mało jest sadów – jedynie 22 hektary.

Tablica 3.1: Struktura użytkowania gruntów

L.p.	Wyszczególnienie	Powierzchnia [ha]	Udział procentowy w całości Miasta [%]
1.	Ogólna powierzchnia Miasta Pszów	2042	100
2.	Użytki rolne w tym:	1279	62,63
2.1.	Grunty orne	992	48,56
2.2.	Łąki	128	6,27
2.3.	Pastwiska	136	6,67
2.4.	Sady	23	1,13
3.	Lasy i grunty leśne	252	12,29
4.	Tereny zdegradowane	28	1,37
5.	Pozostałe grunty (drogi, tereny kolejowe, rowy, stawy, nieużytki)	483	23,70

Źródło: dane Urzędu Miasta Pszów

3.3 Tereny inwestycyjne

Diagnoza sytuacji wewnętrznej na terenie miasta wykazała, iż potencjał rozwojowy gmin uczestniczących w projekcie, wynikający przede wszystkim z atrakcyjnej lokalizacji, dogodnych połączeń komunikacyjnych, oraz dużej podaży terenów inwestycyjnych, nie jest realizowany w wystarczającym stopniu. Sytuacja ta ma bezpośrednie przełożenie na stosunkowo niski poziom inwestycji zewnętrznych na terenie miasta oraz brak inwestycji o charakterze strategicznym, poza branżą wydobywczą. W celu neutralizacji niekorzystnego stanu rzeczy, władze samorządowe Pszowa podjęły wspólną decyzję o znaczącej intensyfikacji działań o charakterze marketingowo-promocyjnym, skierowanych na wypromowanie terenów inwestycyjnych dostępnych na obszarze Pszowa. W chwili obecnej, oferta inwestycyjna miasta obejmuje następujące tereny:

Lokalizacja/Charakterystyka

Pszów Centrum. Teren produkcji przemysłowej, niezabudowany, działka przylega bezpośrednio do drogi gminnej.

Powierzchnia

1,26 ha

Struktura własnościowa

Gmina Pszów

Przeznaczenie w planie zagospodarowania przestrzennego

6p – Tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów

Lokalizacja/Charakterystyka

Pszów Wschód. Teren produkcji przemysłowej, niezabudowany. Działka przylega bezpośrednio do drogi powiatowej, położona przy projektowanej Drodze Południowej.

Powierzchnia

4,29 ha

Struktura własnościowa

Skarb państwa ANR Opole

Przeznaczenie w planie zagospodarowania przestrzennego

14P – Tereny obiektów produkcyjnych, skaldów i magazynów

Lokalizacja/Charakterystyka

Pszów Wschód. Teren pod działalność usługową, niezabudowany. Działka przylega bezpośrednio do drogi powiatowej, położona przy projektowanej Drodze Południowej.

Powierzchnia

3,90 ha

Struktura własnościowa

Skarb Państwa ANR Opole

Przeznaczenie w planie zagospodarowania przestrzennego

12U – Tereny zabudowy usługowej

Lokalizacja/Charakterystyka

Pszów Wschód. Teren pod działalność usługową, niezabudowany, działka przylega bezpośrednio do drogi gminnej, położona przy projektowanej Drodze Południowej.

Powierzchnia

4,70 ha

Struktura własnościowa

Skarb Państwa ANR Opole

Przeznaczenie w planie zagospodarowania przestrzennego

13U – Tereny zabudowy usługowej

Lokalizacja/Charakterystyka

Pszów Wschód. Teren pod działalność usługową, niezabudowany, położony w sąsiedztwie Osiedla Tytki, przylega bezpośrednio do drogi powiatowej

Powierzchnia

2,45 ha

Struktura własnościowa

Skarb Państwa ANR Opole

Przeznaczenie w planie zagospodarowania przestrzennego

42 U – Tereny zabudowy usługowej

Lokalizacja/Charakterystyka

Pszów Wschód. Teren pod działalność usługową, niezabudowany, przylegający bezpośrednio do drogi powiatowej, położony przy projektowanej Drodze Południowej.

Powierzchnia

3,36 ha

Struktura własnościowa

Skarb Państwa ANR Opole

Przeznaczenie w planie zagospodarowania przestrzennego

41 U – tereny zabudowy usługowej

Lokalizacja/Charakterystyka

Pszów Wschód. Teren niezabudowany, przylegający bezpośrednio do drogi powiatowej, położony przy projektowanej Drodze Południowej.

Powierzchnia

6,90 ha

Struktura własnościowa

Skarb państwa ANR Opole

Przeznaczenie w planie zagospodarowania przestrzennego

20 US – Tereny sportu i rekreacji

Lokalizacja/Charakterystyka

Pszów Wschód. Teren niezabudowany, dojazd asfaltową drogą wewnętrzną, położony przy projektowanej Drodze Południowej.

Powierzchnia

3,66 ha

Struktura własnościowa

Gmina Pszów oraz własność prywatna

Przeznaczenie w planie zagospodarowania przestrzennego

19 US – Tereny sportu i rekreacji

Lokalizacja/Charakterystyka

Pszów Wschód. Teren niezabudowany, położony bezpośrednio przy drodze powiatowej, w sąsiedztwie projektowanej Drogi Południowej.

Powierzchnia

25,63 ha

Struktura własnościowa

Gmina Pszów, Skarb Państwa – Kompania Węglowa S.A, Skarb Państwa – Klub Sportowy

Przeznaczenie w planie zagospodarowania przestrzennego

22 US – Tereny sportu i rekreacji

Lokalizacja/Charakterystyka

Pszów Wschód. Teren niezabudowany z przeznaczeniem pod budownictwo wielorodzinne, dojazd do drogi powiatowej planowaną drogą dojazdową.

Powierzchnia

2,49 ha

Struktura własnościowa

Skarb Państwa ANR Opole

Przeznaczenie w planie zagospodarowania przestrzennego

47 MW – Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej

Lokalizacja/Charakterystyka

Pszów Centrum. Teren zabudowany, zagospodarowany przez Kompanię Węglową, gęsta zabudowa w postaci budynków administracyjno – biurowych, produkcyjnych wraz z rampą kolejową i torami kolejowymi. Teren bardzo dobrze skomunikowany.

Powierzchnia

16,05 ha

Struktura własnościowa

Skarb Państwa – Kompania Węglowa S.A

Przeznaczenie w planie zagospodarowania przestrzennego

1P – Tereny działalności produkcyjnej

Lokalizacja/Charakterystyka

Pszów Centrum. Teren niezabudowany, bezpośredni dostęp do drogi powiatowej

Powierzchnia

1,71 ha

Struktura własnościowa

Gmina Pszów, Skarb Państwa – Kompania Węglowa S.A

Przeznaczenie w planie zagospodarowania przestrzennego

1 KS – Tereny obsługi komunikacji.

3.4 Identyfikacja problemów

- brak znaczących inwestorów poza branżą górniczą,
- przeznaczanie dobrych gleb pod tereny przemysłowe,
- duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych,
- uzależnienie rozwoju miasta od działalności KWK “Rydułtowy – Anna”,
- brak instytucji działających na rzecz wsparcia i rozwoju przedsiębiorczości,
- niski poziom przedsiębiorczości na terenie miasta,
- brak przedsiębiorstw działających w sektorze wysokich technologii,
- niewykorzystanie potencjału dostępnych terenów inwestycyjnych,
- zbyt niski poziom wykorzystania atutów i potencjału rozwojowego miasta.

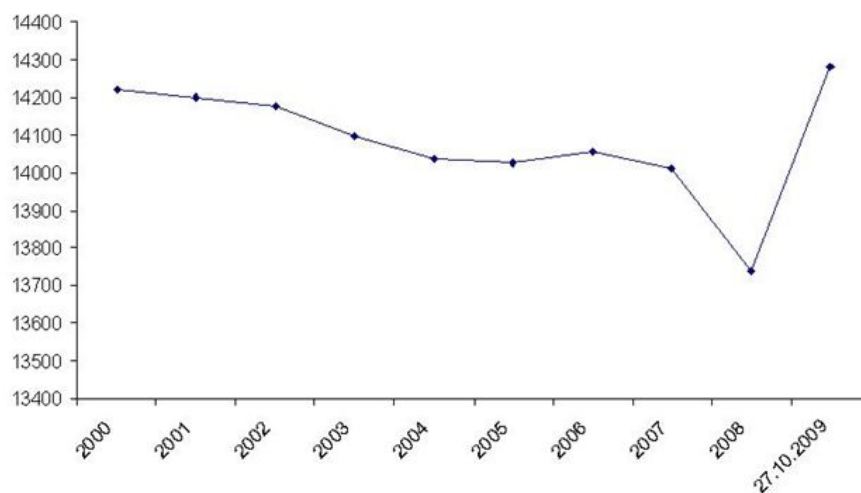
Rozdział 4

Sfera społeczna

4.1 Struktura demograficzna i społeczna

Pszów jest zamieszkiwany obecnie przez 14 280 (stan na 27.10.2009) osób. W ostatnim 10-leciu liczba mieszkańców utrzymywała się na względnie stałym poziomie. Gwałtowny, okresowy, spadek liczby mieszkańców nastąpił w 2008 roku, co – między innymi – odzwierciedla ujemne saldo migracji zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zewnętrznym. Jednak obecnie sytuacja uległa znaczącej poprawie. W strukturze płciowej mieszkańców zauważyć należy przewagę liczebną kobiet nad mężczyznami (na 100 mężczyzn przypada 106 kobiet). Zmiany liczby mieszkańców Pszowa przedstawiono na wykresie 4.1.

Rysunek 4.1: Zmiana liczby ludności Pszowa

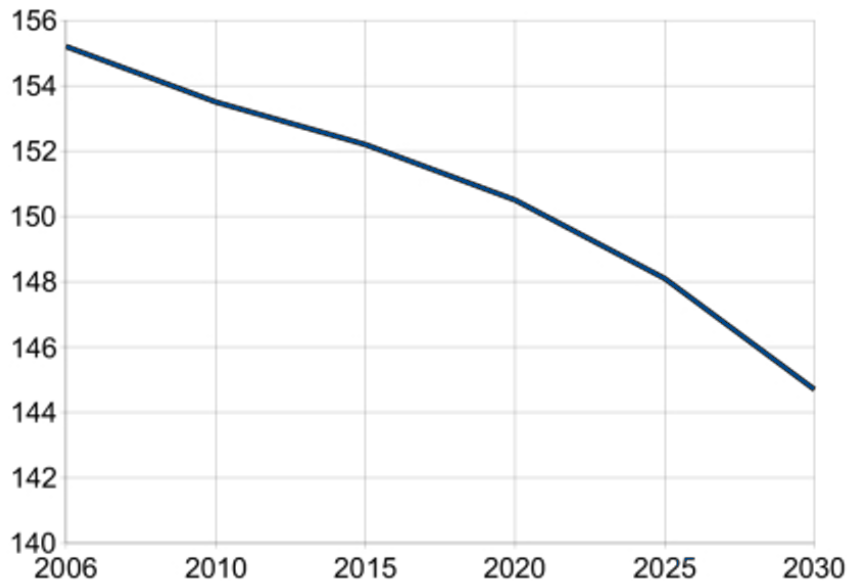


Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Eksperti Głównego Urzędu Statystycznego, Rządowej Rady Ludnościowej i Komitetu Nauk Demograficznych Polskiej Akademii Nauk opracowali analizę prognozy liczby ludności Polski do 2030 roku. W analizie tej stwierdzono, iż w powiecie wodzisławskim, w skład którego wchodzi miasto Pszów, następować będzie stały spadek liczby ludności. Wśród przyczyn spadku liczby ludności powiatu wodzisławskiego wymienia się rosnący poziom wykształcenia, trudności na rynku pracy, zmniejszenie świadczeń socjalnych na rzecz rodziny, brak w polityce społecznej filozofii umacniania rodziny i generalnie trudne warunki społeczno-ekonomiczne, w jakich znalazło się pokolenie w wieku pro-

kreacyjnym. Przewidywana sytuacja została przedstawiona na wykresie. Scenariusz zarysowany w skali powiatu do roku 2008 znajdował potwierdzenie w lokalnej sytuacji na terenie Pszowa – wykres 4.1 na poprzedniej stronie wskazuje na stopniowy spadek ludności w latach 2000 – 2007, przy gwałtownym nasileniu trendu w roku 2008. Rok 2009 to równie intensywna korekta negatywnego trendu i uzyskanie najwyższego od 10 lat poziomu populacji Pszowa.

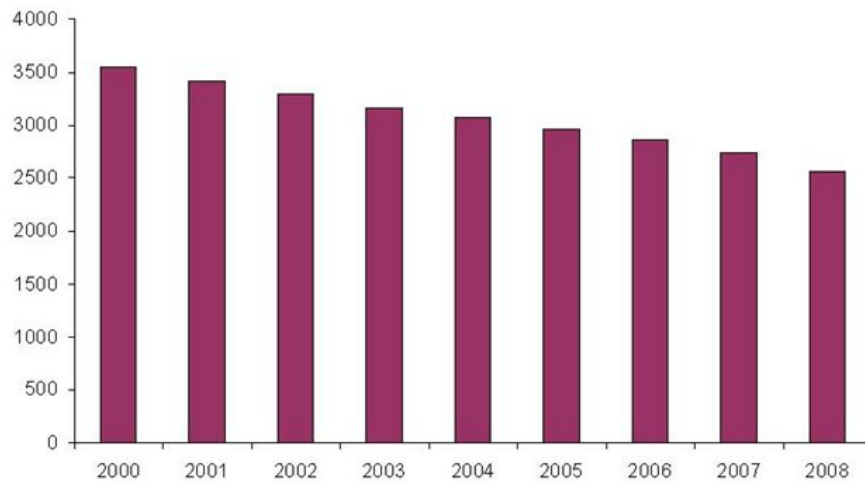
Rysunek 4.2: Przewidywana liczba mieszkańców powiatu wodzisławskiego



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

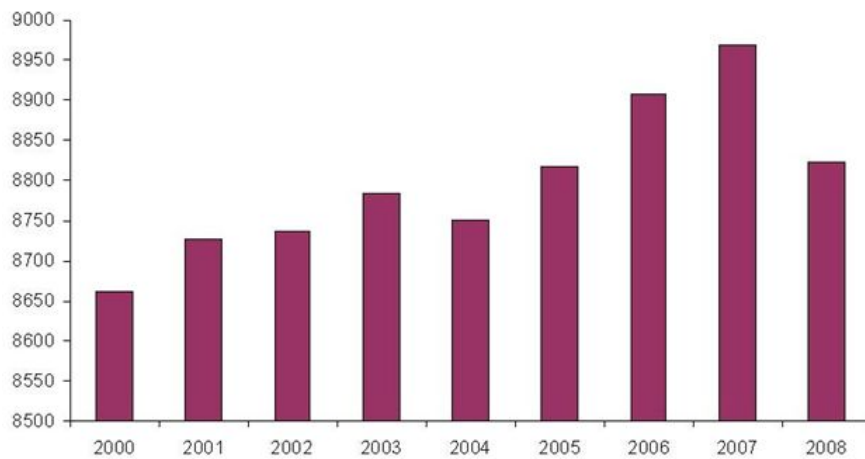
Jednym z najważniejszych wskaźników charakteryzujących daną społeczność jest struktura wiekowa mieszkańców. W prawidłowo funkcjonującym społeczeństwie liczba osób w wieku przed i poprodukcyjnym powinna kształtować się na porównywalnym poziomie. Natomiast liczba osób w wieku produkcyjnym powinna być zdecydowanie większa. Struktura wiekowa mieszkańców Pszowa przedstawiona została na kolejnych wykresach.

Rysunek 4.3: Ludność w wieku przedprodukcyjnym



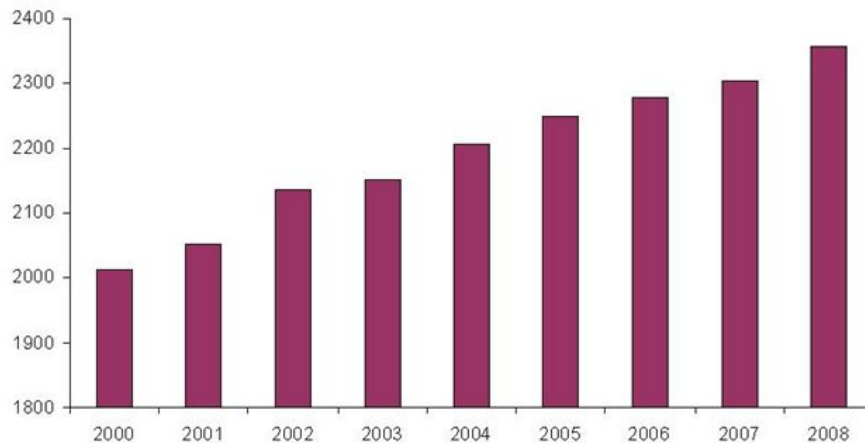
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Rysunek 4.4: Ludność w wieku produkcyjnym



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Rysunek 4.5: Ludność w wieku poprodukcyjnym

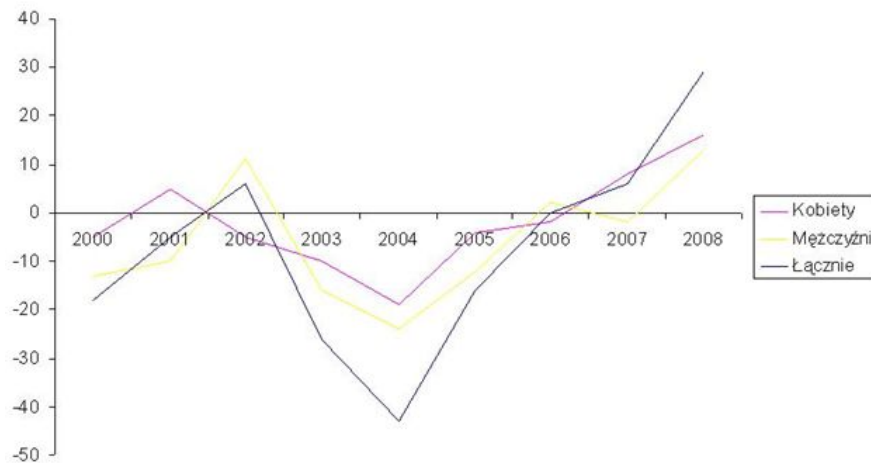


Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Z przedstawionych powyżej danych wynika jednoznacznie, iż na terenie Pszowa można zaobserwować zjawisko starzenia się społeczeństwa. Od 10 lat utrzymuje się liniowy trend spadkowy w ilości osób w wieku przedprodukcyjnym oraz liniowy trend wzrostowy w przypadku osób w wieku poprodukcyjnym. Sytuacja taka jest stosunkowo niekorzystna z punktu widzenia prawidłowego funkcjonowania społeczności lokalnej. Jako pozytywny czynnik w strukturze wiekowej mieszkańców Pszowa należy jednak postrzegać mniej więcej ustabilizowaną liczbę osób w wieku produkcyjnym oraz wzrost populacji miasta w roku 2009.

Przyrost naturalny jest kolejnym z istotnych wskaźników związanych z analizą społeczeństwa. Na podstawie zgromadzonych danych przeprowadzono analizę ostatniego 10-lecia, która została zobrazowana na wykresie 4.6 na następnej stronie. W latach 2002–2004 nastąpił gwałtowny spadek przyrostu naturalnego, jednak od 2004 roku utrzymuje się stała tendencja wzrostowa tego wskaźnika. Co istotne, zmiany te w mniejszym stopniu dotyczą populacji kobiet. Dodatni przyrost naturalny oraz utrzymujący się od roku 2004 trend wzrostowy w tym zakresie to zjawiska jak najbardziej korzystne. Co istotne, czynniki te pozwalają przynajmniej w części zneutralizować negatywne zjawisko starzenia się społeczeństwa.

Rysunek 4.6: Przyrost naturalny

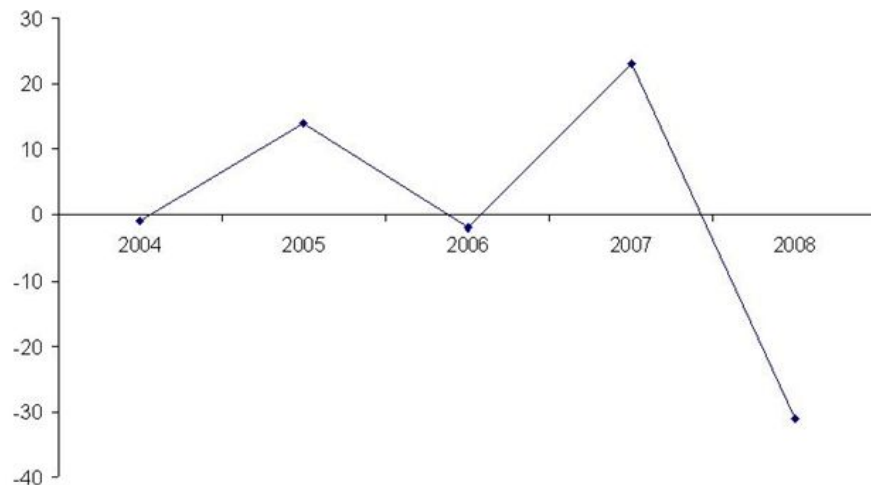


Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

4.1.1 Migracja

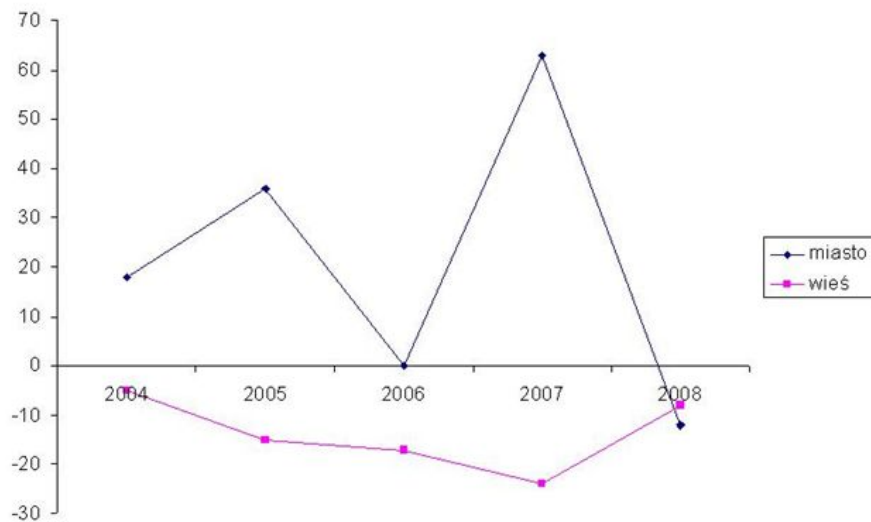
Migracja ludności powodowana jest wieloma czynnikami. W obecnej sytuacji społeczno-gospodarczej jako dominujący czynnik jawi się migracja zarobkowa o charakterze okresowym lub stałym.

Rysunek 4.7: Migracja ogółem



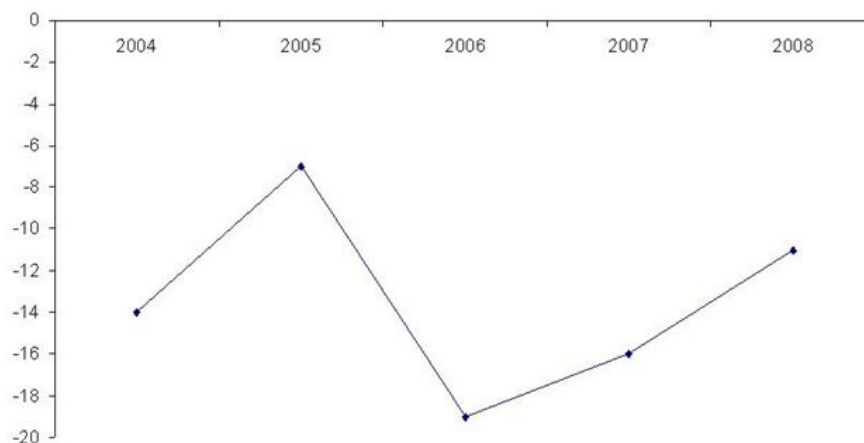
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Rysunek 4.8: Migracje wewnętrzne



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Rysunek 4.9: Migracje zewnętrzne



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Wykresy 4.9 oraz 4.8 obrazują saldo migracji, zarówno zewnętrznych, jak i wewnętrznych na terenie Pszowa.

Zjawisko migracji mieszkańców Pszowa w ostatnim 5-leciu wykazuje znaczne różnicowanie. W 2004 roku całkowite saldo migracji wyniosło -1, przy czym w 2005 roku obserwowano już ogólny wynik na poziomie +14. W kolejnym roku nastąpił ponowny spadek do poziomu -2, po czym w 2007 roku obserwowano wzrost do +23. Wśród migracji na terenie Pszowa dominują migracje zewnętrzne, co wiąże się bezpośrednio z wejściem Polski do struktur Unii Europejskiej oraz otwarciem rynków pracy dla Polaków. W przypadku migracji wewnętrznej dominowały wymeldowania na tereny wiejskie, co odzwierciedla coraz powszechniejsze zjawisko dezurbanizacji, przejawiającej się odpływem ludności z obszaru centralnego na tereny peryferyjne.

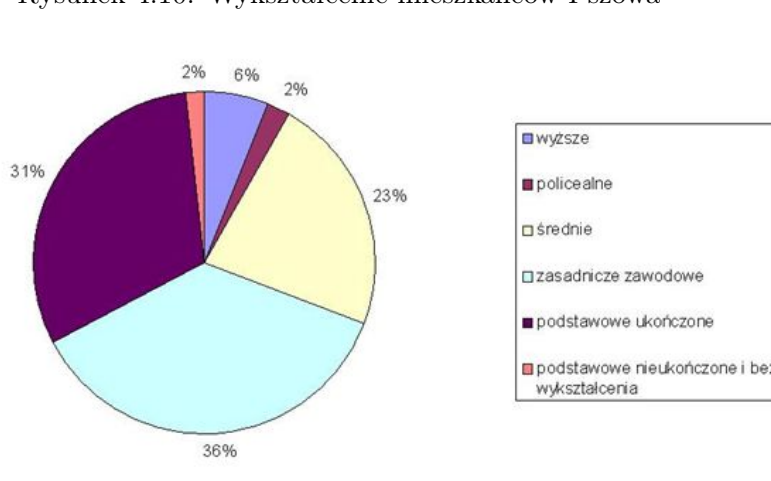
Biorąc pod uwagę potencjał rozwojowy Pszowa można zakładać, iż wskaźniki migracyjne mogą w najbliższych latach ulec poprawie. Będzie to jednak uzależnione w dużym

stopniu od realizacji prorozwojowej polityki władz miasta i stworzenia perspektywicznego, nowoczesnego ośrodka miejskiego. W przeciwnym razie, należy spodziewać się postępującej marginalizacji miasta na rzecz innych miast powiatu wodzisławskiego.

4.1.2 Poziom wykształcenia

W 2002 roku przeprowadzony został narodowy spis ludności. Wyniki tego spisu, pod kątem wykształcenia mieszkańców Pszowa przedstawione zostały na wykresie 4.10.

Rysunek 4.10: Wykształcenie mieszkańców Pszowa



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Ponad jedna trzecia mieszkańców Pszowa posiada wykształcenie zasadnicze zawodowe. Na drugim miejscu (31%) znalazły się osoby z wykształceniem podstawowym. Osoby legitymujące się wykształceniem średnim stanowią 23% rozpatrywanej populacji. Zaledwie 8% wszystkich mieszkańców legitymowało się wykształceniem wyższym bądź policealnym.

Poziom wykształcenia na terenie Pszowa w badanym okresie należy uznać za niezadowalającą. Sytuacja ta może częściowo być spowodowana brakiem uczelni wyższych w mieście i trudnościami w zdobyciu wykształcenia wyższego. Z drugiej jednak strony wykształcenie zawodowe umożliwiała wówczas zatrudnienie w KWK "Anna", która to była głównym pracodawcą na terenie miasta. Porównując wskaźniki wykształcenia z innymi ośrodkami powiatu – Rydułtówami oraz Wodzisławiem Śląskim, należy wskazać, iż kształtują się one na zbliżonym poziomie do Rydułtów, są jednak nieco gorsze niż w Wodzisławiu Śląskim, głównym ośrodku powiatu.

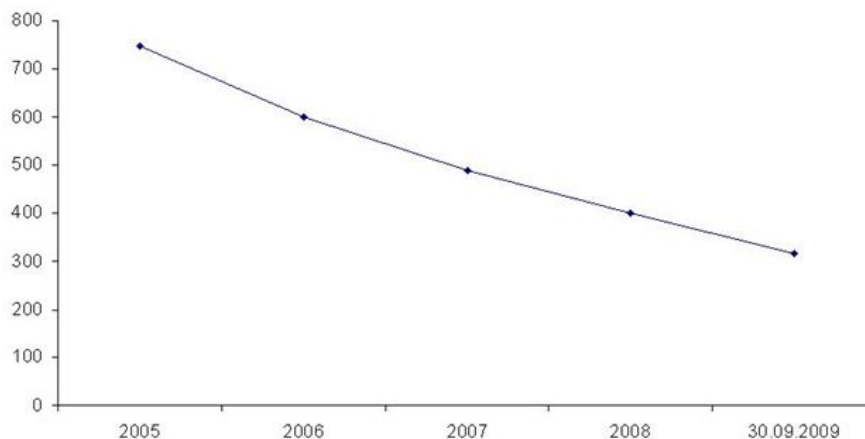
Należy jednak wziąć pod uwagę aktualność prezentowanych wyników – badania przeprowadzono w roku 2002, kiedy dostępność edukacji na poziomie średnim i wyższym była znacznie bardziej ograniczona niż obecnie. Znacząco wzrosła również świadomość korzyści wynikających z gruntownego wykształcenia. W tym kontekście można zakładać, iż w chwili obecnej, prezentowane wskaźniki będą kształtowały się korzystniej niż w analizowanym okresie.

4.1.3 Bezrobocie

Według stanu na 30.09.2009, w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wodzisławiu Śląskim zarejestrowanych było 317 mieszkańców Pszowa. Zwraca uwagę fakt, iż od roku 2005

notowany jest systematyczny spadek ilości osób bezrobotnych na terenie miasta, co obrazuje wykres 4.11. Oprócz uwarunkowań lokalnego rynku pracy, na spadek bezrobocia wpływ ma także obecność Polski w strukturach Unii Europejskiej i – co za tym idzie – możliwość podejmowania pracy za granicą. Bezpośrednie przełożenie na poprawiającą się sytuację na rynku pracy ma także korzystna sytuacja gospodarcza kraju.

Rysunek 4.11: Liczba bezrobotnych

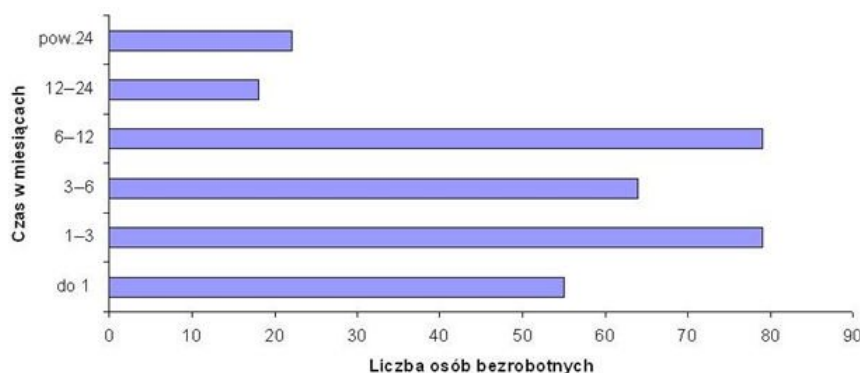


Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Wodzisławiu Śląskim

Podkreślić należy, iż Pszów cechuje także bardzo niski poziom wskaźnika bezrobocia długotrwałego wyrażonego stosunkiem ilości osób pozostających długotrwale bez pracy (powyżej 12 miesięcy) do populacji miasta w wieku produkcyjnym. Wskaźnik ten wyniósł na terenie Pszowa jedynie 0,78%, podczas gdy średnia dla całego województwa wyniosła 3,70%. Niski poziom wskaźnika bezrobocia długotrwałego na terenie Pszowa pozwala optymistycznie podchodzić do kwestii rozwiązywania problemów społecznych, gdyż to właśnie problem bezrobocia leży u podstaw wielu negatywnych procesów, takich jak *bezrobocie pokoleniowe* czy *dziedziczenie biedy* oraz *wykluczenie społeczne*.

Wykresy 4.12, 4.13 oraz 4.14 rozpatrują lokalne bezrobocie pod kątem czasu pozostawania bez pracy i wykształcenia oraz wieku osób bezrobotnych.

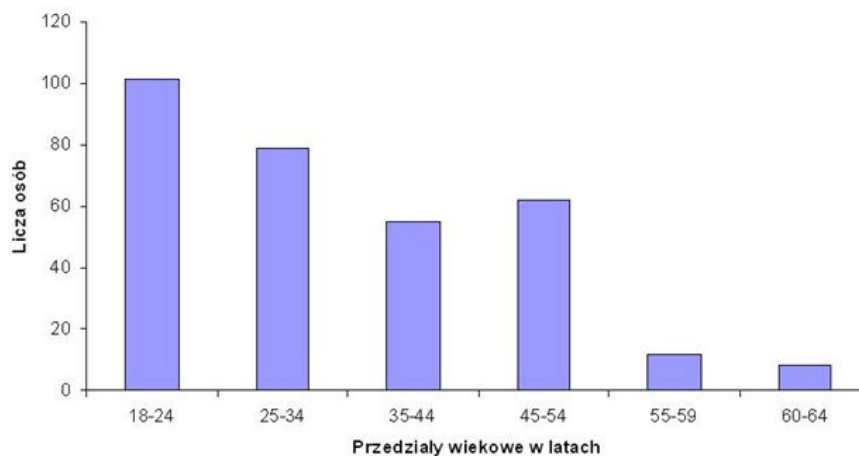
Rysunek 4.12: Bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy



Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Wodzisławiu Śląskim

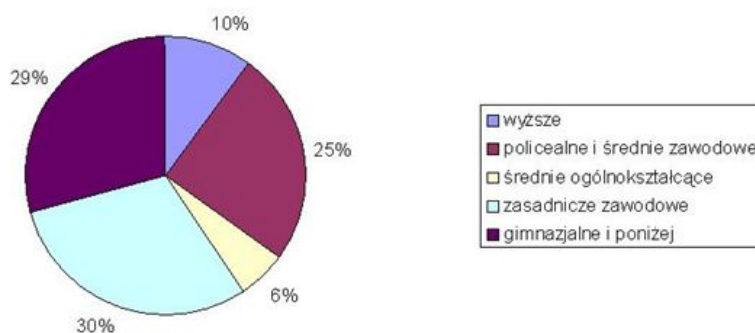
Bez pracy pozostają najczęściej osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (30%), gimnazjalnym i poniżej (29%) oraz policealnym i średnim zawodowym (25%).

Rysunek 4.13: Bezrobotni wg wieku



Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Wodzisławiu Śląskim

Rysunek 4.14: Bezrobotni wg poziomu wykształcenia



Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Wodzisławiu Śląskim

Zaskakujący jest również fakt, iż 10% bezrobotnych to osoby z wyższym wykształceniem. Z analizowanych danych wynika, iż realizowany system kształcenia nie jest w pełni skorelowany z lokalnym rynkiem pracy lub też warunki oferowane przez lokalnych pracodawców różnią się z oczekiwaniami potencjalnych pracowników.

Pod względem czasu pozostawania bez pracy na jednakowym poziomie (ok. 80 osób) kształtują się okresy: 1–3 oraz 6–12 miesięcy. Są to okresy stosunkowo krótkie, co może wskazywać na skłonność do podejmowania przez określoną grupę osób pracy dorywczej bądź sezonowej. Najmniej liczną grupę stanowią osoby pozostające bez pracy powyżej 12 miesięcy, co dodatkowo potwierdza korzystną sytuację na lokalnym rynku pracy.

Analizując strukturę wiekową osób pozostających bez pracy niepokoić może fakt, iż najwięcej osób bezrobotnych jest w wieku 18–24 lat oraz 25–34, a więc w wieku produkcyjnym, determinującym potencjał rozwojowy miasta. Jak wspomniano wcześniej, zjawisko to może obrazować niedostosowanie profilu kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy, bądź też wskazywać na niskie zdolności adaptacyjne potencjalnych pracowników.

Biorąc pod uwagę fakt, iż obserwowany obecnie wskaźnik bezrobocia na terenie

Pszowa osiągnął najniższy od lat poziom należy pozytywnie zapatrywać się na potencjał i chłonność lokalnego rynku pracy. Niemniej jednak, pomimo obserwowanej poprawy sytuacji w tym zakresie, należy problem bezrobocia lokalnego traktować bardzo ostrożnie, szczególnie w kontekście zbliżającego się ograniczenia wydobycia przez KWK "Rydułtowy – Anna", co nieuchronnie pociągnie za sobą redukcję zatrudnienia w zakładzie. W związku z tym, zarówno władze miasta, jak i inni aktywni uczestnicy życia społeczno-gospodarczego miasta powinni prowadzić intensywne działania na rzecz aktywizacji gospodarczej mieszkańców (promocja samozatrudnienia) oraz tworzenia sprzyjającego środowiska dla tworzenia na terenie miasta nowych przedsięwzięć biznesowych.

4.2 Warunki i jakość życia mieszkańców

4.2.1 Infrastruktura edukacyjna

Zapewnienie odpowiedniej bazy edukacyjnej leży obecnie w kompetencjach organów miejskich i powiatowych. Aktualnie na terenie Pszowa funkcjonują 4 przedszkola, 3 szkoły podstawowe, gimnazjum oraz jedna szkoła ponadgimnazjalna. W skład infrastruktury edukacyjnej miasta Pszowa wchodzi następujące placówki oświatowe:

- Publiczne Przedszkole Nr 1 w Pszowie,
- Publiczne Przedszkole Nr 2 w Pszowie,
- Publiczne Przedszkole Nr 3 w Pszowie,
- Publiczne Przedszkole Nr 4 w Pszowie,
- Szkoła Podstawowa Nr 1 w Pszowie,
- Szkoła Podstawowa Nr 2 w Pszowie,
- Szkoła Podstawowa Nr 3 w Pszowie,
- Gimnazjum w Pszowie,
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych,
- Świetlica środowiskowa.

Instytucje te zapewniają zdobycie wykształcenia na poziomie podstawowym oraz średnim. Istotnym problemem jest funkcjonowanie na terenie miasta tylko jednego gimnazjum i jednej szkoły średniej. Powoduje to konieczność uczęszczania do szkół gimnazjalnych oraz ponadgimnazjalnych w sąsiednich miastach.

Baza ta uzupełniona jest szkołami niepublicznymi specjalizującymi się głównie w nauczaniu języków obcych. Brak jest również szkół niepublicznych oferujących wykształcenie średnie.

Na terenie miasta brak jest instytucji oferujących wykształcenie wyższe. Najbliższe uczelnie wyższe zlokalizowane są w Wodzisławiu Śląskim, Jastrzębiu Zdroju, Raciborzu oraz Rybniku.

Reasumując należy stwierdzić, iż baza edukacyjna miasta jest stosunkowo słabo rozwinięta, szczególnie jeśli chodzi o placówki z zakresu kształcenia średniego i gimnazjalnego. Wpływa to na podniesienie kosztów nauki w związku z koniecznością dojazdów

do innych miejscowości. Szkolnictwo wyższe to domena większych ośrodków miejskich, brak uczelni wyższych na terenie Pszowa jest więc zjawiskiem typowym dla miast podobnej wielkości.

4.2.2 Ochrona zdrowia

Lokalna infrastruktura ochrony zdrowia na terenie Pszowa ogranicza się do niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej, które posiadają podpisane kontrakty na świadczenia zdrowotne z Narodowym Funduszem Zdrowia. Do NZOZów na terenie Pszowa należą:

- NZOZ „Na Lamżowcu”,
- NZOZ „Vitamed”,
- NZOZ „Provance”,
- NZOZ „Vita-dent”.

Na terenie miasta brak jest publicznych zakładów opieki zdrowotnej. Najbliższe ośrodki tego typu funkcjonują w Rydułtowach oraz w Wodzisławiu Śląskim. Zawężenie lokalnej infrastruktury zdrowotnej do niepublicznych ośrodków opieki zdrowotnej niesie za sobą pewne ograniczenia związane z dostępnością usług w godzinach popołudniowych oraz utrudnionym dostępem do lekarzy różnych specjalizacji. Niemniej jednak, placówki w Rydułtowach i Wodzisławiu Śląskim położone są na tyle blisko Pszowa, iż nie można mówić o braku kompleksowej opieki zdrowotnej dla mieszkańców miasta. Uzupełnienie placówek medycznych stanowi sieć aptek – na terenie Pszowa obecnie funkcjonują 4 apteki.

4.2.3 Kultura, sport, rekreacja

Dostęp do obiektów kulturalnych, jak i sportowo – rekreacyjnych to istotne czynniki warunkujące prawidłowy rozwój społeczności lokalnej, szczególnie jeżeli chodzi o rozwój dzieci i młodzieży. Pszów posiada stosunkowo dobrze rozwiniętą przyszkolną bazę sportowo-rekreacyjną, brakuje jednak obiektów ogólnodostępnych, oferujących szeroki zakres możliwości spędzania czasu wolnego. Jednym z wyróżników miasta jest całosezonowe, kryte lodowisko przyciągające osoby nie tylko z terenu Pszowa ale i miast ościennych. Uzupełnienie miejskiej bazy sportowo-rekreacyjnej stanowi sieć oznakowanych ścieżek rowerowych.

Jedną z prężnie działających instytucji kultury na terenie Pszowa jest Biblioteka Publiczna Miasta Pszów wraz z filiami (os. Tytki oraz ul. Armii Krajowej). Działalność biblioteki skupiona jest głównie na zapewnieniu atrakcyjnej, urozmaiconej oferty wolnego czasu dla dzieci i młodzieży.

Należy również zwrócić uwagę na efektywne funkcjonowanie organizacji sportowych zaangażowanych w krzewienie sportu i kultury fizycznej. Do najważniejszych należą:

- Towarzystwo Sportowe Górnik Pszów,
- Ludowy Klub Sportowy „Naprzód 37” Krzyżkowice,
- Miejski Uczniowski Klub Sportowy „JEDYNKA”,
- Stowarzyszenie Dalekowschodnich Sztuk Walki „Tao”.

Na terenie miasta odbywa się szereg imprez sportowych i kulturalnych, zarówno o charakterze cyklicznym, jak i jednostkowym. Do najważniejszych wydarzeń o charakterze cyklicznym należą:

- Pszowski Rajd Samochodowy Honorowych Dawców Krwi,
- Turnieje Skata Sportowego,
- Turniej Tenisa Ziemnego,
- Turniej Tenisa Stołowego Amatorów,
- Rajd Rowerowy,
- Gala Walk Wschodnich,
- Bieg o Puchar Burmistrza Miasta,
- Dni Pszowa,
- Dożynki Miejskie,
- Zakończenie Lata,
- Polska – Czeskie Dni Sportu. Wszystkie te imprezy mają charakter ponadlokalny, część z nich ma również wymiar międzynarodowy.

Znaczące uatrakcyjnienie bazy sportowo-rekreacyjnej będzie powiązane z zagospodarowaniem hałdy “Wrzosa” i utworzeniem na jej terenie centrum sportowo-rekreacyjnego wyposażonego m.in. w:

- amfiteatr,
- ścieżki rowerowe,
- boiska do koszykówki i siatkówki,
- korty do tenisa ziemnego.

Tak szeroka gama obiektów przyczyni się do podniesienia atrakcyjności turystycznej miasta oraz znacząco urozmaici ofertę czasu wolnego dostępną dla mieszkańców Pszowa i miejscowości okolicznych.

4.2.4 Organizacje pozarządowe

Organizacje pozarządowe są organizacjami obywatelskimi działającymi z własnej inicjatywy na rzecz wybranego interesu publicznego i niepobierającymi rządowych środków finansowych. Bardzo często są one nazywane również trzecim sektorem, obok sektora publicznego (władz, administracji publicznej) i rynkowego (biznesu, przedsiębiorczości). Organizacje te w odróżnieniu od organów publicznych, a podobnie jak biznes, są prywatne i powstają z inicjatywy ich założycieli, ale w odróżnieniu od biznesu a podobnie jak władze publiczne, działają w interesie publicznym a nie prywatnym.

Na terenie miasta funkcjonuje około 30 organizacji pozarządowe. Do najprężniej działających zaliczyć należy:

1. Towarzystwo Sportowe Górnik Pszów,

2. Ludowy Klub Sportowy „Naprzód 37” Krzyżkowice,
3. Miejski Uczniowski Klub Sportowy „JEDYNKA”,
4. Stowarzyszenie Dalekowschodnich Sztuk Walki „Tao”,
5. Towarzystwo Przyjaciół Pszowa,
6. Koło Pszczelarzy w Pszowie,
7. Stowarzyszenie “Pomóżmy sobie”,
8. Polski Związek Hodowców Gołębi Poczтовых Oddział Pszów,
9. Ochotnicza Straż Pożarna Pszów,
10. Ochotnicza Straż Pożarna Krzyżkowice.

Szeroka gama oraz zróżnicowanie tematyczne pszowskich organizacji umożliwiają rozwój i aktywizację osób w każdym wieku. Rola trzeciego sektora w każdej społeczności jest trudna do przecenienia. Często przyczyniają się one do rozwiązywania problemów społecznych, umożliwiając obywatelom aktywne uczestnictwo w życiu publicznym, a także pełnią rolę jednostek reprezentujących poszczególne grupy społeczne. Niemniej jednak, w naszym kraju, trzeci sektor w dalszym ciągu nie odgrywa takiej roli, jaka ma miejsce w krajach Europy Zachodniej. Podobnie wygląda sytuacja na terenie Pszowa – podstawowymi barierami na jakie napotykają organizacje pozarządowe są przede wszystkim niewystarczające zasoby finansowe, niewystarczające zasoby ludzkie oraz ubogie zaplecze techniczne.

4.2.5 Turystyka, dziedzictwo historyczne

Turystyka, w tym turystyka pielgrzymkowa, to jedno z kierunków przyszłego rozwoju miasta. Niestety, zwraca uwagę stosunkowo słabo rozwinięta baza noclegowa (2 obiekty) oraz nieliczne punkty gastronomiczne, co hamuje rozwój turystyki na terenie Pszowa. Potencjał turystyczny miasta wynika z bogatego dziedzictwa kulturowego, historycznego i sakralnego miasta, którego najważniejsze obiekty obejmują:

- “Kalwarię Pszowską”,
- kaplicę p.w. Św. Krzyża,
- zespół “Małej Kalwarii Pszowskiej” wraz z cmentarzem oraz kościołem p.w. Narodzenia Matki Boskiej.

Ostatni z wymienionych obiektów jest miejscem licznych pielgrzymek o randze ponadlokalnej. Niestety, niedobory infrastrukturalne uniemożliwiają wzrost ilości osób odwiedzających to miejsce.

4.2.6 Bezpieczeństwo

Pod pojęciem przestępczości należy rozumieć zbiór czynów zabronionych ustawowo pod groźbą kary, a popełnionych na obszarze danej jednostki terytorialnej.

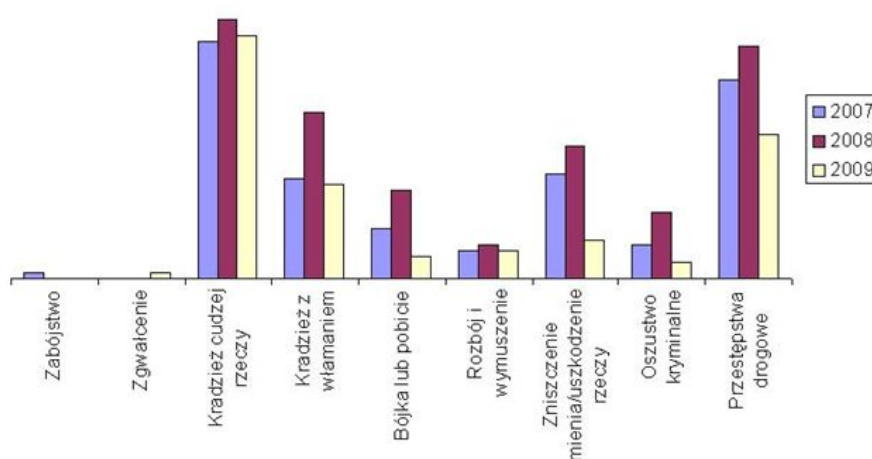
Przestępczość jest jednym ze zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwie piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Co prawda, zjawisko to stanowi margines życia społecznego, jednak intensywność zdarzeń oraz ich częstotliwość mogą mieć istotny

wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność lokalną. Bardzo często statystyki przestępczości są bezpośrednio powiązane z problemami społecznymi dotyczącymi określonej grupy społecznej, bądź obserwowanymi na danym obszarze, takimi jak nędza, ubóstwo, niesprawiedliwość i konflikty społeczne, niski stan zdrowotny, marginalizacja, frustracja itp.

Na podstawie danych uzyskanych z Komendy Policji w Pszowie należy stwierdzić, iż wskaźnik przestępczości na terenie Pszowa, wyrażony ilością popełnionych przestępstw w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców, kształtuje się na bardzo korzystnym poziomie. Wartość wskaźnika dla miasta Pszowa wyniosła 12,4, podczas gdy średnia dla województwa śląskiego jest ponad trzykrotnie wyższa i wynosi 39,3. Co istotne, należy podkreślić, iż w statystykach policyjnych dominują przestępstwa drogowe oraz kradzieże, a więc czyny o stosunkowo niskim poziomie zagrożenia społecznego.

Analizując ilość popełnianych przestępstw nie można zaobserwować jednoznacznego trendu zwykłego bądź niżkowego – w 2007 roku zanotowano 137, w 2008 – 177, natomiast w roku 2009 – 107 (stan na 31.10.2009) przestępstw. Należy zwrócić również uwagę na niski udział przestępstw popełnianych przez osoby nieletnie w całkowitej ilości przestępstw, co obrazuje wykres 4.16. Wśród przestępstw z udziałem osób małoletnich dominują rozboje i wymuszenia oraz kradzieże.

Rysunek 4.15: Przestępstwa ogółem

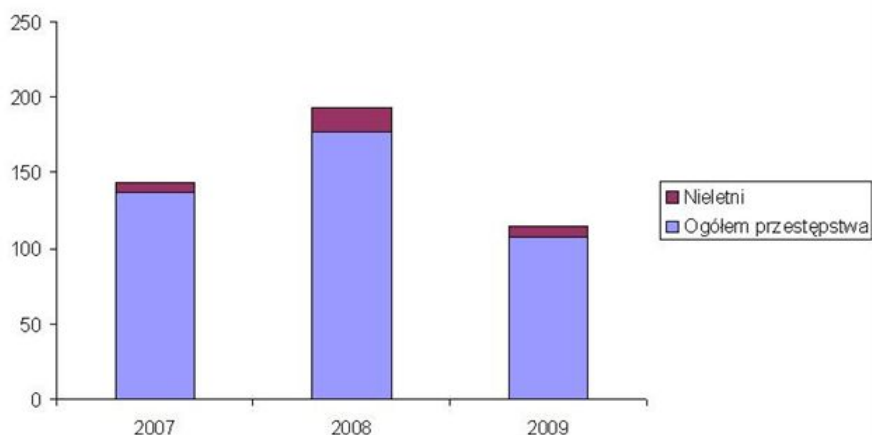


Źródło: dane z Komendy Policji w Pszowie

4.2.7 Opieka społeczna

Podstawową jednostką odpowiedzialną za zadania z obszaru polityki społecznej na terenie Pszowa jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Pszowie, działający w oparciu o zapisy ustawy o pomocy społecznej. Działania placówki mają na celu ochronę poziomu życia osób i rodzin oraz przeciwdziałanie procesom marginalizacji, patologii, dezintegracji społecznej i ubóstwa. Stopień zabezpieczeń potrzeb oraz skuteczność pomocy są uzależnione od wielu czynników, między innymi od wysokości środków na pomoc społeczną (OPS finansowany jest ze środków własnych Gminy Miasta Pszów oraz środków z budżetu państwa), ale także od stworzenia warunków dla skutecznego udzielania wsparcia, tj. możliwości odzyskania samodzielności w zabezpieczaniu podstawowych potrzeb życiowych. Działalność OPS uzupełniana jest funkcjonowaniem Świetlicy Środowiskowej na Os. Kościuszki, Świetlicy "Gniazdo" oraz Dom Pomocy Społecznej.

Rysunek 4.16: Przestępstwa małoletnich



Źródło: dane z Komendy Policji w Pszowie

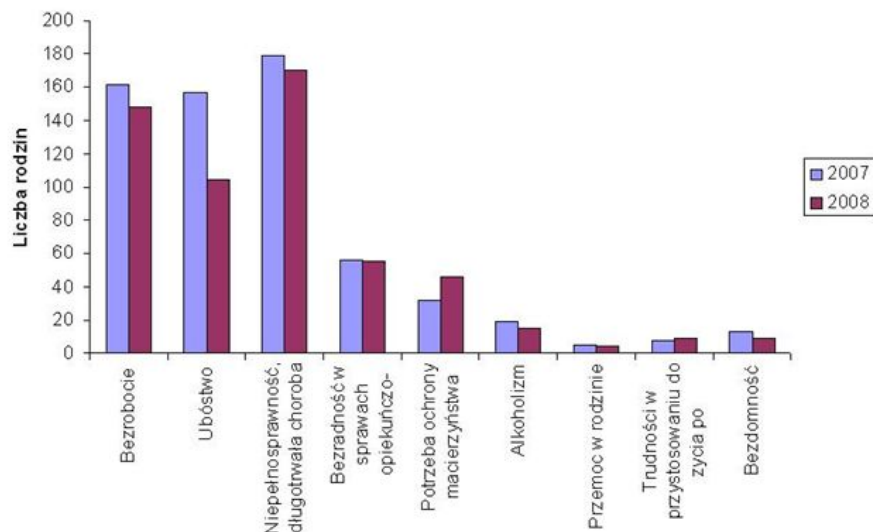
Analizując przyczyny ubiegania się o pomoc społeczną na pierwszym miejscu należy wymienić brak możliwości zatrudnienia, i, co za tym idzie, brak środków na zabezpieczenie podstawowych potrzeb życiowych. Na problem bezrobocia należy jednak patrzeć w szerszej perspektywie, nie tylko uwzględniając dotkliwe dla rodzin skutki ekonomiczne, ale również psychologiczne. Bezrobocie może powodować wykluczenie społeczne, a z czasem brak motywacji i faktycznej umiejętności wykonywania jakiegokolwiek stałej pracy. Brak możliwości zatrudnienia stawia nieraz całe rodziny w tragicznej sytuacji, łącznie z zagrożeniem utraty mieszkania, co pociąga za sobą patologię społeczną i niemożność prawidłowego funkcjonowania w środowisku. Pracownicy pszowskiego OPS zwracają uwagę na coraz częstsze przypadki pracy „na czarno”, bez umów o pracę, co może generować zjawiska problemowe w dłuższej perspektywie czasowej.

Do zadań OPS należy także opieka nad dziećmi ze środowisk zagrożonych, także poprzez umożliwienie im zdobycia zatrudnienia. Coraz częściej pojawiają się też problemy w zapewnieniu opieki osobom starszym i niepełnosprawnym. Osoby wymagające takiej pomocy korzystają z usług opiekuńczych, otrzymując także pomoc ze strony najbliższej rodziny lub sąsiadów.

Ogólnie, w roku 2007 z różnych form pomocy świadczonych przez OPS w Pszowie skorzystało 313 rodzin, co przekłada się na 918 osób. W roku 2008 zaobserwowano nieznaczny spadek ilości udzielonych świadczeń – wsparcia udzielono 278 rodzinom (818 osób). Na wykresie 4.17 na następnej stronie przedstawione zostały podstawowe przyczyny zmuszające mieszkańców Pszowa do korzystania z pomocy opieki społecznej. Jak wcześniej wspomniano do podstawowych przyczyn zaliczyć należy niepełnosprawność oraz bezrobocie, a także ubóstwo. W ostatnich latach zaobserwowano także zjawisko bezdomności – problem nie funkcjonujący do tej pory na terenie miasta w szerszym wymiarze.

Analizując sytuację społeczną Pszowa w szerszym kontekście, należy zwrócić uwagę na fakt, iż wskaźnik ubóstwa i wykluczenia mierzony liczbą osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 osób wyniósł 57,3, przy średniej wojewódzkiej wynoszącej 52. Wskazuje to na konieczność prowadzenia dalszych, intensywnych działań z zakresu pomocy społecznej, przy jednoczesnej intensyfikacji działań związanych z aktywizacją zawodową i społeczną mieszkańców oraz rozwojem infrastruktury wspomagającej.

Rysunek 4.17: Przyczyny korzystania z opieki społecznej



Źródło: dane z Urzędu Miasta

4.3 Identyfikacja problemów

- niekorzystne trendy w strukturze wiekowej mieszkańców miasta, przejawiające się wzrostem liczby osób w wieku poprodukcyjnym, co wskazuje jednoznacznie na starzenie się społeczeństwa,
- niski poziom wykształcenia mieszkańców Pszowa,
- stosunkowo duża liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej,
- niedostosowanie profilu kształcenia do potrzeb rynku pracy,
- wysoka liczba osób młodych pozostających bez pracy,
- ujemne saldo migracji zarówno wewnętrznej, jak i zewnętrznej,
- słabo rozwinięta infrastruktura szkolnictwa gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego,
- brak publicznych obiektów opieki zdrowotnej oraz ośrodków opieki specjalistycznej,
- niedostateczny rozwój bazy gastronomiczno – hotelowej,
- słaba promocja miasta,
- niedoinwestowanie oraz zbyt mała ilość obiektów sportowo – rekreacyjnych.

Rozdział 5

Analiza SWOT

[I] — infrastruktura, środowisko oraz kwestie przestrzenno-terytorialne,

[G] — gospodarka i innowacyjność,

[S] — zasoby ludzkie, równość szans oraz kwestie społeczne.

Opracowując analizę SWOT wykorzystano materiały przedstawione w części diagnozującej niniejszego opracowania, analizy SWOT ujęte w dokumentach strategicznych Pszowa, a także materiały zebrane podczas spotkania warsztatowo-informacyjnego z partnerami społecznymi, które odbyło się 15 grudnia 2009.

5.1 Mocne Strony

- znaczne pokłady surowców naturalnych [I],
- korzystne położenie komunikacyjne [I],
- atrakcyjne usytuowanie geograficzne niedaleko granicy z Czechami oraz ośrodków aglomeracyjnych na Śląsku i w Czechach [I],
- zróżnicowanie morfologiczne obszaru miasta [I],
- obecność zwartych kompleksów rolnych o korzystnych warunkach agroekologicznych [I],
- obiekty sakralne stanowiące wyróżniki w skali ponadlokalnej (popularne miejsca pielgrzymkowe) [I,G],
- dostępność dobrze skomunikowanych terenów inwestycyjnych o zróżnicowanej powierzchni i przeznaczeniu [I,G],
- kultywowana pamięć historyczna i silnie rozwinięta tożsamość lokalna [S],
- bogate dziedzictwo historyczne miasta [S],
- aktywny sektor pozarządowy [S],
- śląski etos pracy cechujący mieszkańców [S],
- wysoki poziom aktywności klubów i towarzystw sportowych [S],

- aktywna polityka społeczna miasta [S],
- dobrze rozwinięta infrastruktura szkolnictwa podstawowego [S],
- niska stopa bezrobocia ze szczególnym uwzględnieniem bezrobocia długotrwałego [S],
- niski poziom przestępczości na terenie miasta [S].

5.2 Słabe strony

- stosunkowo wysoki poziom degradacji środowiska naturalnego spowodowany głównie długoletnią eksploatacją złóż węgla kamiennego oraz sąsiedztwem dużych zakładów przemysłowych (branża górnicza oraz energetyczna) [I],
- zanieczyszczenie środowiska glebowego oraz wodnego [I],
- negatywne oddziaływanie na środowisko składowisk odpadów górnictwa węgla kamiennego [I],
- stosunkowo wysoki stopień zanieczyszczenia powietrza [I],
- niska lesistość [I],
- szkody górnicze [I],
- problem dzikich wysypisk [I],
- słabo rozwinięta sieć kanalizacji sanitarnej [I],
- niedostatecznie rozwinięta sieć kanalizacji deszczowej [I],
- niedoinwestowanie oraz zbyt mała ilość obiektów sportowo – rekreacyjnych [I].
- postępująca degradacja układu drogowego miasta [I],
- duże zagęszczenie ruchu kołowego (w tym ruchu tranzytowego) w centrum miasta [I],
- niewydolność układu drogowego [I],
- brak wyodrębnionego funkcjonalnie centrum miasta [I],
- brak wyodrębnionego centrum handlowego i społeczno – kulturalnego miasta [I],
- niewykorzystane i niezagospodarowane obiekty pokopalniane [I],
- obecność elementów niebezpiecznych w budownictwie wielomieszkaniowym [I],
- wysoka energochłonność bazy mieszkaniowej [I],
- niska atrakcyjność przestrzeni publicznej [I],
- niedostateczny rozwój bazy gastronomiczno – hotelowej [I,G],
- brak znaczących inwestorów poza branżą górniczą [G],
- uzależnienie rozwoju miasta od działalności KWK “Rydułtowy – Anna” [G],

- brak instytucji działających na rzecz wsparcia i rozwoju przedsiębiorczości [G],
- niski poziom przedsiębiorczości na terenie miasta [G],
- brak przedsiębiorstw działających w sektorze wysokich technologii [G],
- niewykorzystanie potencjału dostępnych terenów inwestycyjnych [G],
- zbyt niski poziom wykorzystania atutów i potencjału rozwojowego miasta [I,G],
- niekorzystne trendy w strukturze wiekowej mieszkańców miasta, przejawiające się wzrostem liczby osób w wieku poprodukcyjnym, co wskazuje jednoznacznie na starzenie się społeczeństwa [S],
- niski poziom wykształcenia mieszkańców Pszowa [S],
- stosunkowo duża liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej [S],
- niedostosowanie profilu kształcenia do potrzeb rynku pracy [S],
- wysoka liczba osób młodych pozostających bez pracy [S],
- ujemne saldo migracji zarówno wewnętrznej, jak i zewnętrznej [S],
- słabo rozwinięta infrastruktura szkolnictwa gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego [I,S],
- brak publicznych obiektów opieki zdrowotnej oraz ośrodków opieki specjalistycznej [S].

5.3 Szanse

- rozwój turystyki pielgrzymkowej na terenie miasta,
- tereny pogórnice mogące determinować przyszły potencjał rozwojowy miasta (zakładając ich efektywną rewitalizację),
- bliskość granicy czeskiej jako szansa dla rozwoju kontaktów handlowych,
- dostępność środków unijnych umożliwiająca finansowanie inicjatyw podejmowanych przez jednostki samorządowe a także przedsiębiorstwa prywatne oraz organizacje trzeciego sektora,
- rozwój miast sąsiadujących jako dodatkowa szansa na ograniczenie bezrobocia,
- utworzenie Górnośląskiego Związku Metropolitalnego oraz Aglomeracji Rybnickiej,
- dobrze rozwinięta baza szkolnictwa średniego i akademickiego w regionie,
- rosnący stopień świadomości edukacyjnej młodzieży,
- postępująca zmiana modelu zachowań społecznych (wzrost aktywności na rynku pracy: samozatrudnienie, mobilność pracowników),
- korzystna sytuacja gospodarcza kraju i regionu skutkująca ciągłą poprawą warunków na rynku pracy,

- rozwój infrastruktury komunikacyjnej w regionie oraz w całym kraju, a także w Czechach (A1, rozwój lotnisk),
- poprawiający się dostęp do kredytów oraz innych instrumentów finansowych dla przedsiębiorców oraz osób prywatnych.

5.4 Zagrożenia

- Perspektywa likwidacji KWK Anna – Rydułtowy,
- niekorzystne skutki działań restrukturyzacyjnych w przemyśle węglowym,
- migracje zarobkowe mieszkańców za granicę lub do miast ościennych,
- stereotypowy wizerunek miasta jako ośrodka przemysłu wydobywczego,
- wzrost natężenia ruchu kołowego połączony z niewydolnością infrastruktury komunikacyjnej,
- skokowy wzrost ruchu tranzytowego z autostrady A1,
- niestabilność przepisów prawnych, głównie w zakresie dochodów gminy, przy jednoczesnym zwiększaniu zakresu zadań samorządu,
- brak efektywnie funkcjonującej ustawy o partnerstwie publiczno-prywatnym,
- postępująca pauperyzacja i marginalizacja grup społecznych charakteryzujących się niskim stopniem aktywności i zaradności,
- zjawisko dziedziczenia biedy oraz rozwój patologii społecznych,
- bierność grup społecznych szczególnie zagrożonych negatywnymi procesami społecznymi,
- pogłębiające się zjawisko polaryzacji społecznej.

Rozdział 6

Identyfikacja zjawisk kryzysowych

W sferach przestrzennej, gospodarczej i społecznej zidentyfikowano następujące zjawiska kryzysowe.

Sfera przestrzenna

- stosunkowo wysoki poziom degradacji środowiska naturalnego spowodowany głównie długoletnią eksploatacją złóż węgla kamiennego oraz sąsiedztwem dużych zakładów przemysłowych,
- brak obszarów roślinności naturalnej oraz mała ilość terenów zielonych w centrum miasta,
- zanieczyszczenie środowiska glebowego oraz wodnego,
- brak monitoringu środowiska,
- przeznaczenie gruntów produkcyjnych na cele przemysłowe,
- negatywne oddziaływanie na środowisko składowisk odpadów górnictwa węgla kamiennego,
- stosunkowo wysoki stopień zanieczyszczenia powietrza,
- niska lesistość,
- szkody górnicze,
- problem dzikich wysypisk.
- słabo rozwinięta sieć kanalizacji sanitarnej,
- niedostatecznie rozwinięta sieć kanalizacji deszczowej,
- postępująca degradacja układu drogowego miasta,
- duże zagęszczenie ruchu kołowego w centrum miasta,
- niewydolność układu drogowego,
- brak wyodrębnionego funkcjonalnie centrum miasta,
- niezagospodarowana hałda „Wrzosa” (zanieczyszczenie pyłami i gazami),

-
- brak wyodrębnionego centrum handlowego i społeczno – kulturalnego miasta,
 - niewykorzystane i niezagospodarowane obiekty pokopalniane,
 - pogarszający się stan techniczny budynków,
 - obecność elementów niebezpiecznych w budownictwie wielomieszkaniowym,
 - wysoka energochłonność bazy mieszkaniowej,
 - niska atrakcyjność przestrzeni publicznej.

Sfera gospodarcza

- brak znaczących inwestorów poza branżą górniczą,
- przeznaczanie dobrych gleb pod tereny przemysłowe,
- duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych,
- uzależnienie rozwoju miasta od działalności KWK “Rydułtowy – Anna”,
- brak instytucji działających na rzecz wsparcia i rozwoju przedsiębiorczości,
- niski poziom przedsiębiorczości na terenie miasta,
- brak przedsiębiorstw działających w sektorze wysokich technologii,
- niewykorzystanie potencjału dostępnych terenów inwestycyjnych,
- zbyt niski poziom wykorzystania atutów i potencjału rozwojowego miasta.

Sfera społeczna

- niekorzystne trendy w strukturze wiekowej mieszkańców miasta, przejawiające się wzrostem liczby osób w wieku poprodukcyjnym, co wskazuje jednoznacznie na starzenie się społeczeństwa,
- niski poziom wykształcenia mieszkańców Pszowa,
- stosunkowo duża liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej,
- niedostosowanie profilu kształcenia do potrzeb rynku pracy,
- wysoka liczba osób młodych pozostających bez pracy,
- ujemne saldo migracji zarówno wewnętrznej, jak i zewnętrznej,
- słabo rozwinięta infrastruktura szkolnictwa gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego,
- brak publicznych obiektów opieki zdrowotnej oraz ośrodków opieki specjalistycznej,
- niedostateczny rozwój bazy gastronomiczno – hotelowej,
- słaba promocja miasta,
- niedoinwestowanie oraz zbyt mała ilość obiektów sportowo – rekreacyjnych.

Część II

Nawiązanie do strategicznych
dokumentów dotyczących rozwoju
przestrzennego, społecznego
i gospodarczego miasta, regionu
i kraju

Lokalny Program Rewitalizacji Pszowa jest ściśle powiązany zarówno z dokumentami strategicznymi o charakterze nadrzędnym, takimi jak *Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia*, *Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego*, *Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego* oraz *Strategia Rozwoju Powiatu Wodzisławskiego*, jak i z dokumentami lokalnymi o charakterze komplementarnym: *Strategia Zrównoważonego Rozwoju Pszowa*, *Strategia Mieszkaniowa dla Miasta Pszowa*, *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego* czy *Program Ochrony Środowiska*.

Rewitalizacja rozumiana jest jako proces przemian przestrzennych, społecznych i ekonomicznych w zdegradowanych częściach miast, przyczyniający się do poprawy jakości życia mieszkańców, przywrócenia ładu przestrzennego i do ożywienia gospodarczego. Rozwój miast i wykorzystanie tkwiącego w nich potencjału są nierozdzielnie związane z potrzebą rewitalizowania obszarów zdegradowanych, dotkniętych problemami społecznymi i gospodarczymi. Dlatego też, priorytety zdefiniowane w Lokalnym Programie Rewitalizacji Pszowa są zbieżne z kluczowymi celami nakreślonymi w dokumentach strategiczno-planistycznych o zasięgu ogólnokrajowym, regionalnym oraz lokalnym.

Dokumenty strategiczne o znaczeniu ogólnokrajowym i regionalnym

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007—2013 (NSRO)

Na podstawie wytycznych UE określających główne cele polityki spójności oraz uwzględniając uwarunkowania społeczno-gospodarcze Polski przygotowano Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007—2013 (NSRO). NSRO jest instrumentem odniesienia dla przygotowania programów operacyjnych, uwzględniając jednocześnie zapisy Strategii Rozwoju Kraju na lata 2007—2015 (SRK) oraz Krajowego Programu Reform na lata 2005—2008 (KPR), odpowiadającego na wyzwania zawarte w Strategii Lizbońskiej.

Dokument wprost definiuje jako jeden z celów priorytetowych polityki spójności: Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej (cel 5.4.5.). Przeciwdziałanie marginalizacji i peryferyzacji obszarów problemowych będzie realizowane poprzez wspieranie przekształceń zapewniających warunki dla zrównoważonego rozwoju i przeciwdziałanie pogłębianiu się procesów marginalizacji wybranych grup regionu. Podkreślone zostało, iż jednym z zadań polityki państwa jest wspieranie rozwoju w regionach problemowych, które bez tego typu wsparcia skazane byłyby na stopniową marginalizację i trwałe ograniczenie możliwości rozwoju.

Jako bardzo istotne zagadnienia zdefiniowane zostały: rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich oraz przywrócenie funkcji społecznych i gospodarczych obszarom przemysłowym i powojskowym. Jako przedmiot rewitalizacji dokument wskazuje:

- miasta o istotnym znaczeniu dla rozwoju otaczających je układów lokalnych, znajdujących się w trudnej sytuacji społecznej i gospodarczej,
- miasta o wysokich walorach turystycznych,
- obszary miast dotkniętych problemami gospodarczymi i społecznymi, które jednocześnie posiadają duże walory architektoniczne i urbanistyczne, będące elementami historycznego dziedzictwa, szczególnie narażone na bezpowrotne zniszczenie,

-
- tereny poprzemysłowe i powojaskowe, dające się stosunkowo szybko przystosować do nowych funkcji miejskich,
 - obszary miejskie obejmujące zniszczone budynki zamieszkałe przez ludność zagrożoną wykluczeniem społecznym.

W NSRO wprost zapisane zostało, iż:

„przywrócenie funkcji społecznych i gospodarczych obszarom poprzemysłowym i powojaskowym bez wątpienia jest jednym z istotniejszych problemów regionalnych zjednoczonej Europy”.

Pomoc dla obszarów poprzemysłowych, jak i powojaskowych, powinna polegać m. in. na odbudowie i modernizacji infrastruktury komunalnej i transportowej oraz jej funkcjonalnej integracji, poprawie stanu środowiska przyrodniczego, w tym rekultywacji odłogów poprzemysłowych, usuwaniu zanieczyszczeń glebowych oraz ograniczaniu zagrożeń, przywracaniu terenów do stanu umożliwiającego ich nowe zagospodarowanie oraz modernizacji i remontowaniu zasobów mieszkaniowych i innych budynków. Jednocześnie obok restrukturyzacji nierentownych gałęzi i branż oraz terenów poprzemysłowych i powojaskowych niezwykle istotna jest także restrukturyzacja zasobów ludzkich, w szczególności w dzielnicach dotkniętych zjawiskami patologii społecznej.

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000—2020

Rewitalizacja terenów poprzemysłowych oraz zagospodarowanie centrów miast to istotne zadania dla rozwoju Pszowa. Kierunek planowanych zmian został określony w przyjętej przez Sejmik Województwa Śląskiego Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000—2020. Zagadnienia związane bezpośrednio z rewitalizacją zostały ujęte w Celu Strategicznym IV: Poprawa jakości środowiska naturalnego i kulturowego oraz zwiększanie atrakcyjności przestrzeni. Cel strategiczny będzie realizowany między innymi poprzez rewitalizację centrów miast i układów miejskich, tworzenie wielofunkcyjnych ośrodków wiejskich, rewitalizację terenów poprzemysłowych oraz przebudowę zdegradowanych lub przeludnionych dzielnic.

W ramach IV Celu Strategicznego realizowanych będzie 9 Kierunków Działań. Bezpośrednio z rewitalizacją związane są następujące kierunki:

- Kierunek działań 2: Zagospodarowanie centrów miast oraz zdegradowanych dzielnic.

Zasadniczym elementem podniesienia atrakcyjności miast regionu i głównym warunkiem wzrostu jakości życia staje się zagospodarowanie centrów oraz przebudowa dzielnic zdegradowanych, charakteryzujących się złym stanem technicznym i niskim standardem życia mieszkańców. Działania te powinny obejmować:

- modernizację struktury urbanistycznej,
- rozbudowę i dostosowanie istniejącej infrastruktury do zachodzących procesów suburbanizacji,
- stworzenie warunków do wypoczynku i rekreacji.

- Kierunek działań 3: Rewitalizacja terenów zdegradowanych.

Większość obszarów miejskich województwa obejmuje tereny przemysłowe. Z różnych względów, wiele terenów o charakterze przemysłowym podlega procesowi

stopniowej degradacji, pozostawiając na terenach miejskich nieużytkowane tereny i obiekty przemysłowe. Przebudowie gospodarczej i społecznej oraz tworzeniu nowego wizerunku regionu towarzyszyć musi rewitalizacja terenów zdegradowanych, w tym przemysłowych, pogórnicych i powojaskowych. Znaczenie problematyki przekształcania terenów przemysłowych wynika z masowości ich występowania, a także z ich lokalizacji w potencjalnie wartościowych miejscach (centrach miast, w pobliżu arterii komunikacyjnych, w sąsiedztwie obszarów o walorach przyrodniczo-krajobrazowych). Głównym celem podejmowanych działań będzie przystosowanie zdegradowanych terenów do pełnienia nowych funkcji, m. in. gospodarczych, społecznych, rekreacyjnych, czy edukacyjnych, co w konsekwencji przełoży się na poprawę warunków życia mieszkańców.

Ponadto, zarówno cele zdefiniowane w Lokalnym Programie Rewitalizacji Pszowa, jak i instrumenty przewidziane do ich realizacji są spójne z pozostałymi Celami Strategicznymi nakreślonymi w Strategii Rozwoju Województwa:

- Cel Strategiczny I: Wzrost wykształcenia mieszkańców oraz ich zdolności adaptacyjnych do zmian społecznych i gospodarczych w poczuciu bezpieczeństwa społecznego i publicznego.

Jako nieodzowny element rozwoju społeczno-gospodarczego zdefiniowana została poprawa warunków życia oferowanych mieszkańcom, rozumianych jako powszechny dostęp do wysokiej jakości opieki zdrowotnej, systemu pomocy społecznej, mieszkań, instytucji kultury, sportu i rekreacji.

- Cel Strategiczny II: Rozbudowa oraz unowocześnienie systemów infrastruktury technicznej.

Zaniedbania w zakresie infrastruktury technicznej stanowią największą barierę rozwoju społeczno-gospodarczego. Dostępność i jakość infrastruktury decyduje o sprawności funkcjonowania organizmów miejskich oraz regionu jako całości. Odpowiednie wyposażenie w infrastrukturę decyduje w dużej mierze o zdolności do przyciągania inwestorów, a także jest podstawowym wyznacznikiem poziomu życia mieszkańców, oraz ma znaczący wpływ na zmniejszenie obciążenia środowiska spowodowanego działalnością gospodarczo-bytową mieszkańców regionu.

- Cel Strategiczny III: Wzrost innowacyjności i konkurencyjności gospodarki.

Konkurencyjność gospodarki jest podstawą rozwoju regionu. Pożądanym trendem jest wzrost zdolności do eksportu, umiejętności przyciągania inwestycji zagranicznych i krajowych, a także możliwości dostosowawczych. Konkurencyjność gospodarki regionu może być osiągnięta poprzez wzmocnienie jej innowacyjności dzięki rozwojowi nowych działalności, nowych produktów i nowych przedsiębiorstw.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego

Celem opracowania Planu jest wypracowanie dokumentu strategicznego dla kształtowania przestrzeni województwa, określającego koncepcję podstawowych elementów przyszłej struktury przestrzennej województwa i powiązań funkcjonalnych między tymi elementami. Plan formułuje zasady realizujące politykę przestrzenną województwa i organizujące jego strukturę przestrzenną. Plan Rozwoju Przestrzennego Województwa Śląskiego uwzględnia ustalenia strategii rozwoju województwa oraz ustalenia koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju. Dokument ten jest podstawowym elementem zintegrowanego planowania przestrzennego na szczeblu regionalnym.

Zagospodarowanie terenów poprzemysłowych i centrów miast to działania zatwierdzone przez Sejmik Województwa Śląskiego poprzez ich uwzględnienie w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego. Kierunki polityki przestrzennej obejmują w szczególności: wspieranie tworzenia warunków przestrzennych rozwoju przedsiębiorczości, innowacji gospodarczej i transferu technologii, rozwój i wspieranie restrukturyzacji wybranych dziedzin usług publicznych, przeciwdziałanie zagrożeniom, rewitalizację dzielnic miejskich, rozwój infrastruktury technicznej i transportowej, a także promowanie zwartych miast efektywnie wykorzystujących teren.

Dokumenty strategiczne o znaczeniu lokalnym

Strategia Rozwoju Powiatu Wodzisławskiego na lata 2000—2010

Lokalny Program Rewitalizacji Pszowa jest w pełni zgodny z obszarami strategicznymi nakreślonymi w Strategii Rozwoju Powiatu. Zagadnienia obejmujące bezpośrednio problemy rewitalizacji ujęte zostały w następujących obszarach priorytetowych:

- I Obszar: Gospodarka

Cel strategiczny 1: Wspieranie rozwoju gospodarczego obejmujące rozpoznanie potrzeb lokalnego rynku, tworzenie stref rozwoju gospodarczego, przygotowanie ofert inwestycyjnych, prowadzenie działalności edukacyjnej dla obecnych i przyszłych przedsiębiorców, zorganizowanie profesjonalnego doradztwa w zakresie tworzenia nowych podmiotów gospodarczych oraz pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych.

Cel strategiczny 2: Wielofunkcyjny rozwój terenów obejmujący intensyfikację wykorzystania użytków rolnych, rewitalizację terenów zdegradowanych i poprzemysłowych.

Cel strategiczny 3: Dywersyfikacja działań w obszarze przemysłu węglowego oraz ekologiczne wykorzystanie węgla kamiennego i metanu. Wykorzystanie węgla jako głównego nośnika energii oraz energii z odmetanowania kopalń. Wykorzystanie terenów i obiektów pogórnich.

- III Obszar: Społeczeństwo

Cel strategiczny 1: Stworzenie zintegrowanego systemu bezpieczeństwa publicznego obejmującego działania w sferze materialnej i organizacyjnej zwiększające bezpieczeństwo publiczne oraz opracowanie i wdrożenie programu współpracy społeczeństwa z policją w zakresie prewencji, a także zintegrowanego systemu powiadamiania ratunkowego.

Cel strategiczny 2: Inicjowanie działań ukierunkowanych na ograniczenie zjawisk w zakresie patologii społecznych obejmujących intensyfikację działań związanych z przeciwdziałaniem negatywnym zjawiskom społecznym.

Cel strategiczny 6: Rozwój rekreacji i turystyki obejmujący tworzenie bazy materialnej do uprawiania turystyki, organizowania imprez lokalnych i ponadlokalnych oraz rozwój infrastruktury służącej turystyce komercyjnej.

- IV Obszar: Infrastruktura techniczna

Cel strategiczny 2: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury komunikacyjnej obejmująca modernizację dróg, budowę obwodnic, parkingów, poprawę funkcjonowania komunikacji wewnętrznej oraz usprawnienie połączeń drogowych wewnątrz powiatu i na zewnątrz.

Cel strategiczny 3: Rozwój infrastruktury związanej z ochroną środowiska obejmujący kompleks działań związanych z rozbudową kanalizacji i oczyszczalni cieków, gospodarką odpadami, ochroną powietrza, regulacją rzek oraz kształtowaniem proekologicznej świadomości społeczności lokalnej.

Cel strategiczny 4: Rozbudowa i modernizacja bazy rekreacyjno sportowej.

- V Obszar: Infrastruktura społeczna

Cel strategiczny 1: Rozszerzenie form i płaszczyzn dialogu społecznego obejmujące zacieśnienie kontaktów i współpracy pomiędzy władzą, społeczeństwem i partnerami społecznymi oraz usprawnienie przepływu informacji o działaniach władzy.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Pszowa

Dokument ten określa czterowymiarową misję rozwoju Pszowa. Wśród najważniejszych planów i priorytetów dotyczących rozwoju miasta wymieniono:

- stworzenie warunków do przywrócenia historycznie udokumentowanych walorów miejsca, wynikających z tradycyjnego sposobu pojmowania tej ziemi jako miejsca Kultu Maryjnego,
- chęć kultywowania śląskich tradycji, m.in. wynikających z tradycji zawodu górnik, jak i kultywowania archetypu Śląskiej Rodziny oraz Śląskiego Patrioty,
- budowanie przedsiębiorczości wokół tzw. przemysłu związanego z ruchem i turystyką pielgrzymkową oraz programem usług towarzyszących.

Przedstawione powyżej zapisy stanowiły podstawę do podjęcia planów inwestycyjnych na najbliższe lata, które to plany zostały ujęte w Lokalnym Programie Rewitalizacji (LPR) Pszowa. Dotyczy to głównie inwestycji związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego i historycznego miasta, jak również z podniesieniem atrakcyjności turystyczno – kultowej miasta.

Strategia Mieszkaniowa dla Miasta Pszów

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Pszowa jest komplementarny z zapisami Strategii Mieszkaniowej dla Miasta Pszowa. Dokument ten z jednej strony wskazuje i opisuje aktualny stan gospodarki mieszkaniowej w Pszowie, z drugiej strony kreśli cele oraz zadania, które należy wykonać w celu naprawy, poprawy i podniesienia standardu mieszkań. Wśród najważniejszych celów wymieniono:

- przyrost nowych zasobów mieszkaniowych,
- zróżnicowanie oferty mieszkaniowej,
- podnoszenie standardów istniejących zasobów,
- pomoc w rozwiązywaniu problemów najuboższych grup społecznych.

Realizacja tych celów, między innymi poprzez zaplanowane inwestycje w ramach realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji, będą mogły dojść do skutku, a z drugiej strony w znaczący sposób wpłynąć na podniesienie poziomu życia mieszkańców. Wpłyną również znacząco na podniesienie atrakcyjności całego miasta. Dodatkowo zostanie opracowany *Wieloletni program gospodarowania zasobem mieszkaniowym Gminy*, co zostało narzucone odpowiednimi przepisami prawnymi.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Pszowa jest zgodny z zapisami aktualizowanego obecnie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego.

Obecnie obszar miasta o powierzchni 20,47 km² nie został podzielony na jednostki strukturalne. Wyodrębniono jedynie jedną dzielnicę – Krzyżkowice.

W Studium zdefiniowano następujące Kierunki zmian w strukturze przestrzennej miasta oraz w przeznaczeniu terenów:

Główny cel rozwoju: Utworzenie nowych podstaw systemu gospodarczego miasta z wykorzystaniem położenia przygranicznego oraz walorów kulturowych i przyrodniczych.

Cele strategiczne związane z osiągnięciem celu głównego:

- C1 — Tworzenie odpowiedniej do potrzeb rynku ilości miejsc pracy poprzez rozwój funkcji produkcyjnych i usługowych o znaczeniu ogólnomiejskim, powiatowym i międzynarodowym.
- C2 — Poprawa jakości życia mieszkańców.
- C3 — Rozwój i modernizacja systemów infrastruktury technicznej i układu komunikacji kołowej.
- C4 — Rozwój układu osadniczego miasta, wypełnianie obszarów urbanizujących się i zagospodarowanie terenów przemysłowych.
- C5 — Ochrona wartości, powiązań i ekspozycji elementów środowiska przyrodniczego i kulturowego miasta.

Lokalny Program Rewitalizacji jest spójny przede wszystkim z Celami C1, C2, C3 i C5.

W dokumencie tym wskazano również kierunki, w jakich powinny postępować zmiany związane z przekształceniami w strukturze zagospodarowania całego miasta. Wskazano też obszary, które w pierwszej kolejności wymagają różnego typu modernizacji oraz przekształceń – dotyczy to głównie terenów związanych z działalnością KWK „Rydułtowy – Anna”.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Miasta Pszów

Zapisy Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Pszowa są komplementarne z działaniami zapisanymi w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Pszów. Zaplanowane inwestycje, w ramach rewitalizacji wyznaczonego obszaru wsparcia, obejmują również zadania związane z ochroną środowiska. Zaliczyć do nich należy:

- wymianę kanalizacji odprowadzającej wodę deszczową,

-
- rewitalizację hałdy „Wrzosa”,
 - termomodernizację budynków mieszkalnych i mieszkalno-usługowych.

W Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Pszów ustanowiono następujące priorytety w zakresie ochrony środowiska:

- Przywrócenie czystości wód powierzchniowych, ochrona zasobów wód podziemnych oraz racjonalizacja zużycia wody do picia,
- Ograniczenie do minimum negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko,
- Zagospodarowanie terenów przemysłowych,
- Ochrona wartości, powiązań i ekspozycji elementów środowiska przyrodniczego i kulturowego Miasta,
- Ograniczenie zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego,
- Utworzenie nowych podstaw gospodarowania Miasta z wykorzystaniem położenia przygranicznego i walorów kulturowo – przyrodniczych.

Cele te zostały ustanowione po wnikliwie przeprowadzonej analizie stanu istniejącego środowiska na terenie gminy Pszów. Dodatkowo, zostały one podzielone na konkretne działania oraz ustanowione zostały kryteria czasowe realizacji poszczególnych zadań.

Zauważyć należy, iż priorytety nakreślone do realizacji w Programie Ochrony Środowiska pokrywają się w dużej mierze z zadaniami zaplanowanymi w innych dokumentach strategicznych Gminy i Miasta Pszowa, w tym w Lokalnym Programie Rewitalizacji.

Część III

Założenia programu rewitalizacji oraz wytyczne w zakresie mieszkalnictwa

Rozdział 7

Stan realizacji LPR na lata 2007 – 2010

Niniejszy dokument stanowi aktualizację Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Miasta Pszów na lata 2007–2010, będącego załącznikiem do Uchwały Rady Miejskiej w Pszowie nr XI/81/2007 z dnia 9 października 2007. Aktualizacja dokumentu była niezbędna ze względu na intensywne zmiany formalno-prawne związane z nowym okresem programowania Funduszy Europejskich oraz dynamiczne zmiany zachodzące polityce społeczno-gospodarczej i przestrzennej Pszowa.

LPR Gminy Miasta Pszów na lata 2007 – 2010 zakładał realizację 6 projektów o charakterze infrastrukturalnym. Stan realizacji poszczególnych inwestycji scharakteryzowano poniżej:

Przebudowa centrum miasta wraz z zagospodarowaniem terenu po byłym kinie APOLLO

W ramach przedmiotowego zadania realizowany jest w ramach RPO WSL 2007 – 2013 projekt pt. *Modernizacja układu komunikacyjnego w centrum Pszowa*. Projekt obejmuje kompleksową przebudowę nawierzchni wraz z odwodnieniem oraz budową chodnika ulicy Konopnickiej, ulicy Śląskiej oraz budowę odcinka łączącego DW 933 z ulicą Śląską w Pszowie. Realizacja projektu jest realizowana w 3 etapach:

- I etap – ul. Konopnicka (od skrzyżowania z ulicą Traugutta do skrzyżowania z ulicą Śląską); realizacja 2010,
- II etap – ul. Śląska (od skrzyżowania z ulicą Konopnicką do skrzyżowania z osiedlem A. Biernackiego); realizacja 2009,
- III etap – droga łącząca DW933 i ul. Śląską (od skrzyżowania ul. Śląskiej z osiedlem A. Biernackiego do drogi DW933); realizacja 2009 – 2010.

Realizacja pełnego zakresu projektu umożliwi stworzenie nowej lokalnej sieci drogowej, która połączy ulicę Pszowską (DW933) z ulicą Traugutta (5024S) oraz bezpośrednio skomunikuje osiedle Biernackiego z DW 933 tworząc strategiczny objazd centrum Miasta Pszów. Tym samym inwestycja przyczyni się do odciążenia drogi wojewódzkiej 933 oraz drogi powiatowej 5024S. Dodatkowo inwestycja usprawni dojazd do następującymi obiektów w Pszowie: Szkoła Podstawowa nr 1, Dworzec główny komunikacji miejskiej, Supermarket Biedronka, Oczyszczalnia Ścieków oraz ponad 30 firm prywatnych. Zmodernizowany układ komunikacyjny umożliwi ograniczenie ruchu kołowego w centrum

miasta w trakcie corocznych pielgrzymek do sanktuarium NNMP w Pszowie oraz w trakcie planowanej przebudowy rynku. Należy podkreślić, iż realizacja ma kluczowe znaczenie nie tylko dla powiatu wodzisławskiego, ale także dla całego subregionu zachodniego województwa śląskiego.

Całkowity koszt realizacji projektu: 3 804 766,28 zł,

Dofinansowanie z EFRR – RPO WSL: 2 720 000,00 zł.

W ramach zadania *Przebudowa centrum miasta wraz z zagospodarowaniem terenu po byłym kinie APOLLO* został wyburzony budynek byłego kina APOLLO oraz zabezpieczony teren. Przedmiotowa inwestycja była realizowana w latach 2008-2009. Koszt realizacji wyniósł 62 000,00 zł.

Budowa obiektu sportowo – rekreacyjnego Wrzosa

Projekt nie został zrealizowany ze względów administracyjno – finansowych. Jego realizację przesunięto na lata 2011 – 2015. Inwestycja została ujęta w ramach projektów sfery przestrzennej niniejszego dokumentu.

Modernizacja budynków użyteczności publicznej

Zadania w ramach projektu są realizowane sukcesywnie, stosownie do dostępnych środków budżetowych i możliwości organizacyjnych. Dotychczas w ramach projektu zrealizowano następujące inwestycje:

- termomodernizacja Szkoły Podstawowej nr 1 w Pszowie – wartość zadania: 1 675 631,01 zł,
- termomodernizacja Szkoły Podstawowej nr 3 w Pszowie – wartość zadania: 877 144,07 zł,
- termomodernizacja Przedszkola Publicznego nr 2 w Pszowie – wartość zadania: 123 647,87 zł (wydatki poniesione dotychczas: 894 487,87 zł),
- termomodernizacja Gimnazjum w Pszowie – wartość zadania: 261 012,28 zł,
- termomodernizacja Miejskiego Ośrodka Kultury w Pszowie – wartość zadania: 1 959 576,14 zł.

Poszczególne zadania w ramach projektu będą kontynuowane w latach 2010 – 2015. Podstawowe inwestycje obejmą termomodernizację Szkoły Podstawowej nr 2 w Pszowie, kontynuację Przedszkola Publicznego nr 2 oraz Filii PP nr 3 w Krzyżkowicach.

Budowa parkingu w rejonie cmentarza

Projekt nie został zrealizowany ze względów administracyjno – finansowych. Jego realizację przesunięto na lata 2011 – 2015.

Rewitalizacja zdegradowanych obszarów Pszowa

Projekt nie został zrealizowany ze względów administracyjno – finansowych. Jego realizację przesunięto na lata 2011 – 2015.

Renowacja Kalwarii Pszowskiej

Projekt aktualnie w trakcie realizacji przez Rzymskokatolicką Parafię pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny. Inwestycja została ujęta w ramach projektów sfery przestrzennej niniejszego dokumentu.

Rozdział 8

Zasięg obszaru wsparcia oraz wytyczne w zakresie mieszkalnictwa

8.1 Informacje ogólne

Wykorzystując ogólne informacje zebrane w części diagnozującej Lokalnego Programu Rewitalizacji oraz dane szczegółowe dotyczące miasta, zebrane podczas konsultacji społecznych, wytyczono obszar wsparcia dla Gminy Miasta Pszów, który stanowił będzie przedmiot bezpośrednich działań rewitalizacyjnych ukierunkowanych na stymulowanie ożywienia społeczno – gospodarczego.

Aby uniknąć nieporozumień wynikających z różnic w sposobie postrzegania degradacji przestrzeni i umożliwić obiektywną, porównywalną w skali miasta, regionu i całego województwa, ocenę stopnia degradacji obszaru, przyjęto obiektywne, mierzone za pomocą wskaźników kwantyfikowalnych, kryteria oceny natężenia zjawisk kryzysowych. Definiując obszar wsparcia na terenie Gminy Miasta Pszów opierano się na postanowieniach Wytycznych do opracowania Lokalnych Programów Rewitalizacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013 (które są zgodne z Wytycznymi Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie programowania działań dotyczących mieszkalnictwa oraz ze stosownymi zapisami Rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r., ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 oraz rozporządzenia (WE) nr 1080/2006).

Komisja Europejska w art. 47 ust. 1 Rozporządzenia 1828/2006 określiła kryteria w oparciu o które będą definiowane obszary objęte interwencją w zakresie mieszkalnictwa. Biorąc pod uwagę specyfikę polskich uwarunkowań rozwojowych, w szczególności na obszarach zurbanizowanych oraz możliwości dostępu do danych statystycznych obrazujących zmiany społeczno-ekonomiczne oraz stan infrastruktury mieszkaniowej, liczbę kryteriów ograniczono do następujących:

1. wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia,
2. wysoka stopa długotrwałego bezrobocia,
3. wysoki poziom przestępczości i wykroczeń,
4. niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej,
5. porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego.

Wybrane kryteria charakteryzują każdą z koniecznych do uwzględnienia sfer: społeczną, gospodarczą i przestrzenną (infrastrukturalna). Poszczególne kryteria określone zostały za pomocą wskaźników, dla których przyporządkowane zostały stałe wartości referencyjne odnoszące się do poziomu województwa. Wytyczony obszar objęty rewitalizacją kwalifikuje się do wsparcia, jeżeli wartości wybranych wskaźników dla obszaru są wyższe od wartości referencyjnych dla całego województwa.

W ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Miasta Pszów, wytyczenie obszaru wsparcia dokonane zostało na podstawie następujących kryteriów oraz określających je wskaźników:

1. Wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia.

Wskaźnikiem pomiarowym zastosowanym do tego kryterium jest *liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności.*

2. Niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej.

Wykorzystywany wskaźnik to *liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób.*

3. Porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego.

Zastosowany wskaźnik to *liczba budynków wybudowanych przed rokiem 1989 do ogólnej liczby budynków.*

8.2 Przyjęta metodologia

Prawidłowo wytyczony obszar wsparcia musi cechować się wyższą wartością przyjętych wskaźników od wartości referencyjnych reprezentujących wartość tych wskaźników dla całego województwa. W celu wytyczenia obszaru wsparcia na terenie miasta dokonano szczegółowej analizy, którą prowadzono w oparciu o poniższą metodologię:

1. Definicje wskaźników przyjęto zgodnie z definicjami zawartymi w Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie programowania działań dotyczących mieszkalnictwa:
 - (a) wskaźnik – *Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności* – definiowany jako: „osoby, które zgodnie z ustawą z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593 z późn. zm.) są uprawnione do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z pomocy społecznej”;
 - (b) wskaźnik – *Niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej* – definiowany jako „liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób”;
 - (c) wskaźnik – *Porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego* – definiowany jako „liczba budynków wybudowanych przed rokiem 1989 do ogólnej liczby budynków”.
2. Na podstawie danych z odpowiednich instytucji dokonano wyliczeń średniej wartości dla poszczególnych wskaźników na poziomie poszczególnych osiedli i sołectw, a następnie dokonano wyboru obszaru wsparcia, mając na uwadze fakt, aby skumulowana średnia wartość dla poszczególnych wskaźników dla wyznaczonego obszaru była wyższa od wartości referencyjnych dla województwa.

Szczegółowe dane niezbędne do prawidłowych wyliczeń poszczególnych wskaźników pozyskiwano w następujący sposób:

- (a) wskaźnik – *Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności* – dane dotyczące ilości osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na poziomie miasta pozyskano z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pszowie (wg stanu na koniec 2008 r.).
- (b) wskaźnik – *Niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej* – dane dotyczące przedsiębiorczości na terenie Miasta podano na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (dane na poziomie miasta).
- (c) wskaźnik – *Porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego* – dane dotyczące ilości oraz wieku budynków pozyskano ze spółdzielni mieszkaniowych funkcjonujących na terenie Pszowa (SM „Orłowiec”, SM „ROW”, ZGKiM).

Finalny efekt analizy przeprowadzonej zgodnie z wyżej przedstawioną metodologią został ujęty w tabeli 8.1.

Tablica 8.1: Analiza wskaźnikowa obszaru wsparcia

Kryteria		
Wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia	Niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej	Porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego
Wskaźniki		
Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób	Liczba budynków wybudowanych przed rokiem 1989 do ogólnej liczby budynków
WARTOŚĆ REFERENCYJNA WSKAŹNIKA DLA CAŁEGO WOJEWÓDZTWA		
52,00	9,1	88%
WARTOŚĆ WSKAŹNIKA DLA WYTYCZONEGO OBSZARU WSPARCIA		
57,3	4,54	95,74%

Źródło: Opracowanie własne

Ponadto, do wyznaczenia obszaru wsparcia wykorzystano także dodatkowy wskaźnik, wymieniony w Rozporządzeniu Komisji (WE) nr 1828/2006 z 8 grudnia 2006r., zdefiniowany jako: *Szczególnie wysoki poziom degradacji środowiska naturalnego*. Przyjęty, wyrażony jakościowo, wskaźnik wskazuje wysoki poziom degradacji środowiska naturalnego na terenie miasta, związany z długoletnią eksploatacją złóż węgla kamiennego. W przypadku Gminy Miasta Pszów, kryterium to należy odnieść do obszaru miasta będącego pod oddziaływaniem eksploatacji górniczej. Należy podkreślić, iż znaczna część obszaru miasta znajduje się w obrębie bieżącej bądź zakończonej eksploatacji górniczej. W konsekwencji, cały obszar miasta – zależnie od szczegółowej lokalizacji – może być traktowany jako obszar przemysłowy, bądź poprzemysłowy.

Dla tak określonych kryteriów oraz opisujących je wskaźników, wytyczony został obszar wsparcia obejmujący cały obszar Gminy Miasta Pszów.

Wyniki przeprowadzonej analizy obecnej sytuacji w mieście jednoznacznie wykazały, iż obszar całego miasta znajduje się w sytuacji kryzysowej. Diagnoza ta została potwierdzona w kontekście przeprowadzonej powyżej analizy wskaźnikowej dowodzącej, iż na terenie Gminy Miasta Pszów zjawiska problemowe dotyczą niemal w jednakowym stopniu obszaru całego miasta. Co istotne, należy podkreślić, iż przeprowadzona analiza wskaźnikowa wykazała, iż zjawiska kryzysowe obejmują każdą z trzech sfer funkcjonowania jednostki miejskiej: społeczną (wskaźnik dotyczący ubóstwa), gospodarczą (niski

wskaźnik przedsiębiorczości) oraz przestrzenną (niska jakość zasobu mieszkaniowego). Dodatkowy wskaźnik jakościowy dotyczący poziomu degradacji środowiska naturalnego również dotyczy obszaru całego miasta.

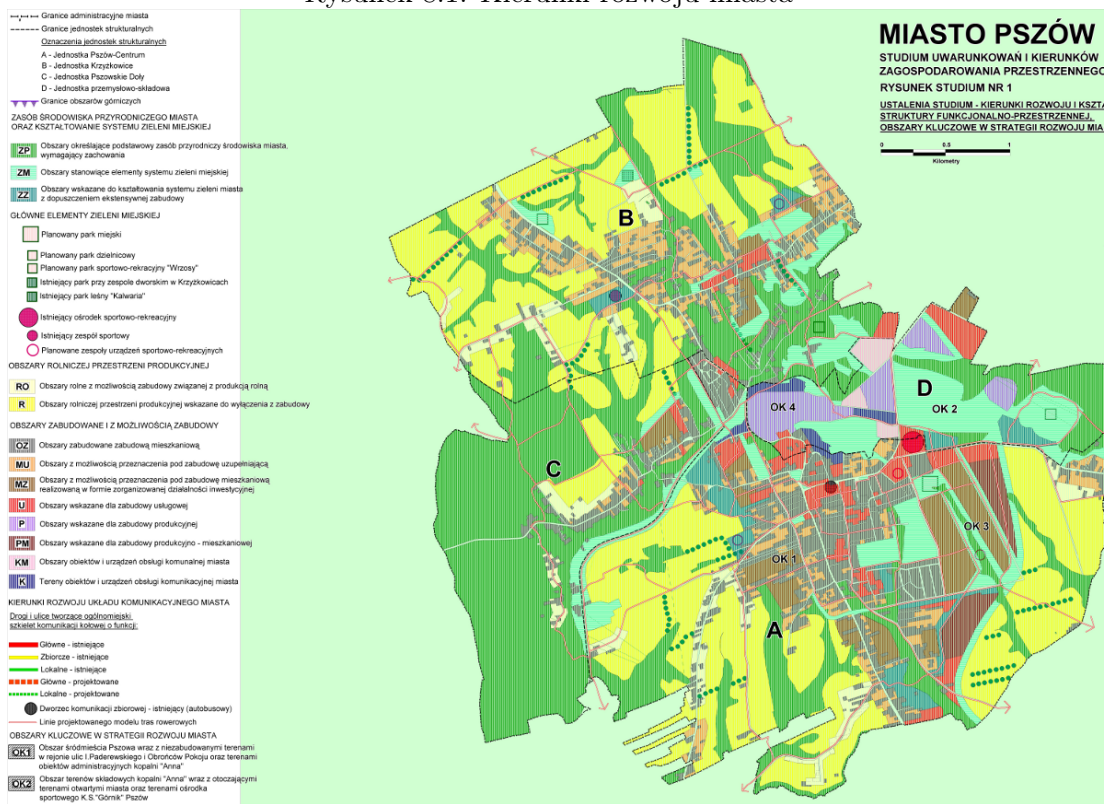
W związku z powyższym, mając na uwadze prowadzenie polityki zrównoważonego rozwoju całego miasta, nie zdecydowano się na prowadzenie działań rewitalizacyjnych tylko na wybranym obszarze miasta. Rozwiązanie takie, doprowadziłoby do pogłębiania się zjawisk kryzysowych w częściach miasta nie objętych działaniami rewitalizacyjnymi, co w dłuższej perspektywie mogłoby doprowadzić do trwałego podziału na "lepsze" oraz "gorsze" strefy w mieście (tworzenie stref ubóstwa i patologii społecznych w najbardziej zdegradowanych dzielnicach).

Wszystkie zadania przewidywane do realizacji w ramach programu rewitalizacji, poprzez swoją wzajemną komplementarność, koncentrować się będą na jednoczesnym likwidowaniu problemów w sferze przestrzennej, gospodarczej i społecznej. W rezultacie, poprzez wdrażanie celów i priorytetów określonych dla niniejszego Programu Rewitalizacji, realizowane będą działania, które przyczynią się do wyprowadzania obszaru całego miasta z sytuacji kryzysowej oraz stworzenia warunków do jego dalszego zrównoważonego rozwoju.

Prawidłowość wytyczenia obszaru wsparcia i zasadność uznania go za obszar koncentracji zjawisk kryzysowych została dodatkowo potwierdzona podczas spotkania warsztatowo-informacyjnego z partnerami społecznymi, które odbyło się 15 grudnia 2009 roku. Po zdefiniowaniu kluczowych problemów miasta, uczestnicy spotkania zostali poproszeni o wskazanie wśród wymienionych kwestii problemowych tych, które dotyczą cały obszar Pszowa, a nie koncentrują się w niektórych częściach miasta. Bardzo istotny okazał się fakt, iż w zasadzie wszystkie z wymienionych zjawisk kryzysowych zostały umiejscowione przez uczestników na terenie wytyczonego obszaru rewitalizowanego. Taka sytuacja potwierdza przyjętą metodologię i zasadność wytyczonego obszaru wsparcia.

Podkreślić należy, iż działania rewitalizacyjne na terenie miasta, będą koncentrowały się w znacznej mierze na obszarach uznanych za priorytetowe w Strategii Rozwoju Miasta oraz Studium Uwarunkowań i Kierunków Rozwoju Przestrzennego Miasta Pszów, oznaczonych na rysunku jako OK1 i OK2.

Rysunek 8.1: Kierunki rozwoju miasta



Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Rozwoju Przestrzennego

Rozdział 9

Podokresy programowania

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Pszów jest dokumentem strategicznym, którego podstawowym celem jest zapobieganie marginalizacji zdegradowanych obszarów miasta na których nasilają się negatywne zjawiska społeczne i gospodarcze, a także obserwowana jest postępująca degradacja tkanki przestrzennej miasta. Co istotne, poziom intensywności wskazanych zjawisk jest na tyle znaczący, że niemożliwa jest ich samoczynna neutralizacja. W celu uzyskania trwałego efektu rewitalizacyjnego niezbędna będzie realizacja licznych, powiązanych ze sobą przedsięwzięć o charakterze inwestycyjnym, gospodarczym i społecznym.

Rozpoczęcie realizacji zadań na obszarze rewitalizowanym powinno mieć miejsce w możliwie jak najszybszym czasie, gdyż brak działań oznaczać będzie dalszą marginalizację obszaru koncentracji zjawisk kryzysowych. Ponadto, uznano, iż okres realizacji programu rewitalizacji, powinien wykazywać spójność z okresem programowania budżetu UE w zakresie funduszy strukturalnych i funduszu spójności (uwzględniając zasadę „n+3” oraz „n+2”). Skorelowanie obu okresów programowania, stwarza większe możliwości na pozyskiwanie zewnętrznych środków finansowych z funduszy strukturalnych na realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

W konsekwencji, na potrzeby Lokalnego Programu Rewitalizacji Pszowa ustalono okres programowania obejmujący lata 2010 – 2015. Zadania które współfinansowane będą ze środków funduszy strukturalnych i których realizacja rozpocznie się do roku 2010 (włącznie), będą musiały zostać zakończone i rozliczone do roku 2013 (zgodnie z zasadą „n+3”). Natomiast zadania współfinansowane ze środków funduszy strukturalnych, których realizacja rozpocznie się w latach 2011 – 2013, będą musiały zostać zakończone i rozliczone do roku 2015 (zgodnie z zasadą „n+2”).

Rozdział 10

Priorytety i planowane działania

Kompleksowa analiza zjawisk kryzysowych na terenie Miasta Pszów umożliwiła wyznaczenie Celu Strategicznego dla procesu rewitalizacji miasta, zdefiniowanego jako:

CS: Maksymalizacja społeczno-gospodarczego potencjału rozwojowego Miasta dzięki wielopłaszczyznowej neutralizacji zjawisk kryzysowych na terenie Pszowa.

Określony powyżej *Cel Strategiczny* obejmuje trzy *Priorytety Operacyjne*, którym z kolei odpowiadają poszczególne *Kierunki Działania*, które realizowane będą poprzez konkretne projekty realizowane w każdej ze sfer: społecznej, przestrzennej i gospodarczej. Poszczególne *Priorytety Operacyjne* nie powinny być rozpatrywane rozłącznie, gdyż mają one charakter komplementarny i jedynie ich zintegrowana realizacja umożliwi osiągnięcie wyznaczonego *Celu Strategicznego*. Aby zapewnić przejrzystość i spójność niniejszego dokumentu, *Priorytety Operacyjne* korespondują z trzema Sferami wykorzystanymi w części diagnozującej. Powyższa metodologia została zdefiniowana na potrzeby niniejszego opracowania i powinna być traktowana jedynie jako systematyka umowna, pełniąca funkcję porządkową.

PO-I) Działania infrastrukturalno-przestrzenne warunkujące ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru [sfera przestrzenna].

W ramach *Priorytetu Operacyjnego PO-I* zostały wyodrębnione następujące *Kierunki działania*:

- K1** — Modernizacja i optymalizacja układu komunikacyjnego oraz infrastruktury technicznej miasta,
- K2** — Rewitalizacja terenów i obiektów poprzemysłowych,
- K3** — Rewitalizacja zasobów mieszkaniowych miasta,
- K4** — Odnowa urbanistyczna obszarów miejskich i uatrakcyjnienie przestrzeni publicznej,
- K5** — Poprawa jakości oraz rozbudowa bazy edukacyjnej oraz sportowo-rekreacyjnej,
- K6** — Ochrona dziedzictwa kulturalnego, historycznego i sakralnego.

PO-II) Działania zorientowane na trwałą aktywizację gospodarczą obszaru oraz pozytywną stymulację lokalnej przedsiębiorczości [sfera gospodarcza].

Priorytet Operacyjny PO-II obejmuje następujące Kierunki działania:

- K7** — Tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju sektora Małych i Średnich Przedsiębiorstw (MSP),
- K8** — Promocja przedsiębiorczości oraz aktywizacja gospodarza mieszkańców,
- K9** — Tworzenie rozwiązań infrastrukturalnych wspierających rozwój gospodarczy,
- K10** — Podnoszenie atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej miasta,
- K11** — Kompleksowa promocja miasta skierowana na przyciągnięcie inwestorów.

PO-III) Działania skoncentrowane na przeciwdziałaniu zjawiskom marginalizacji i wykluczenia społecznego oraz kształtowaniu postaw prospołecznych [sfera społeczna].

Priorytetowi Operacyjnemu PO-III odpowiadają następujące Kierunki działania:

- K12** — Aktywna polityka społeczna w celu neutralizacji zjawisk wykluczenia społecznego, marginalizacji i bierności,
- K13** — Efektywne wykorzystanie i rozwój dostępnego potencjału edukacyjnego,
- K14** — Przeciwdziałanie bezrobociu oraz patologiom społecznym poprzez podnoszenie kwalifikacji, aktywizację zawodową i rozwój osobowościowy mieszkańców,
- K15** — Działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa,
- K16** — Stymulacja aktywności środowisk dziecięcych i młodzieżowych oraz propagowanie aktywnego stylu życia,
- K17** — Wsparcie i podniesienie aktywności trzeciego sektora (NGOs),
- K18** — Wzmacnianie tożsamości lokalnej mieszkańców.

10.1 Planowane projekty rewitalizacyjne

10.1. PLANOWANE PROJEKTY REWITALIZACYJNE

Tablica 10.1: Planowane działania w ramach rewitalizacji miasta

Nazwa zadania	Lokalizacja	Koszty (mln PLN)	Priorytet Operacyjny	Główny kierunek działania	Komplementarne kierunki działania
OKRES PROGRAMOWANIA 2010 - 2015					
„Kalwaria w Pszowie – kompleksowe prace konserwatorskie i remontowe”	Pszów ul. Kalwaryjska 39	1,95	POI	K6	K10
Modernizacja szkoły i terenu wokół szkoły ul. Armii Krajowej 56	Pszów ul. Armii Krajowej 56	Do ustalenia	POI	K5	K13
Poprawa gospodarki ściekowej na terenie Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Pszowie	Pszów ul. Traugutta 32	0,15	POI	K1	K5
Boisko wielofunkcyjne dla mieszkańców Pszowa wraz z kortem tenisowym	Pszów – Krzyżkowice ul. Kolberga	0,2	POI	K5	K10, K16
Budowa obiektu sportowo – rekreacyjnego „Wrzosey”	Pszów Wschód – halda „Wrzosey” przy ul. Kraszewskiego	1,1	POI / POII	K5	K10, K16
Kompleksowa modernizacja zaplecza sanitarnego szkoły – budynek „A” i budynek „B”	Szkoła Podstawowa nr 1 w Pszowie, ul. Traugutta 12	0,15	POI	K5	K15
Dziedzictwo naszych ojców	Przydrożne krzyże, kapliczki, cmentarz przy ul. Paderewskiego oraz mogiły przy bazylice	0,1 (do ustalenia)	POI	K6	K10
Budowa hali sportowej przy Gimnazjum w Pszowie	Gimnazjum w Pszowie, ul. Niepodległości 99	5	POI / POIII	K5	K16
Termomodernizacja budynków mieszkalnych i budynku mieszkalno-usługowego	Pszów, Osiedle Tadeusza Kościuszki nr 36-38-40-42, 44-46-48	Do ustalenia	POI	K3	K15
Usprawienie komunikacji wewnątrzosiedlowej wraz z budową parkingów	Pszów, Osiedle Kościuszki (w rejonie budynków nr 93 oraz 103)	0,01	POI/POIII	K1	K15
Monitoring na osiedlach SM „Orłowiec”	Pszów, Osiedle T. Kościuszki, Osiedle Grunwaldzkie, ul. M. Konopnickiej	Do ustalenia	POIII	K15	
Rozbudowa placu rekreacyjno-sportowego	Pszów, Osiedle T. Kościuszki (w rejonie budynków 6-8, 9-11, 17-19)	Do ustalenia	POI	K5	K16
Przebudowa centrum miasta wraz z rynkiem oraz terenem po byłym kinie APOLLO	Pszów Centrum	7	POI	K1	K4, K10, K15
Zagospodarowanie terenów po byłych działkach w Krzyżkowicach	Pszów - Krzyżkowice	0,5	POI / POII	K2	K4, K9
Modernizacja budynków użyteczności publicznej	Szkoła Podstawowa nr 2 w Pszowie, Publiczne Przedszkole nr 2 w Pszowie, Publiczne Przedszkole nr 3 w Pszowie, Filia Publicznego Przedszkola w Krzyżkowicach	1,5	POI	K5	K15
Budowa parkingu w rejonie cmentarza	Pszów Centrum	0,5	POI	K1	K10, K15
Rewitalizacja terenów pokopalnianych	Pszów Centrum	5	POI	K2	K4, K7, K9
Modernizacja układu komunikacyjnego	Pszów Centrum	3,8	POI	K1	K4, K15
Budowa hotelu wraz z centrum konferencyjnym dla turystów	Teren parafii w Pszowie, ul. Bohaterów Westerplatte	8	POI / POII	K1	K9, K10
Rewitalizacja zdegradowanych obszarów Pszowa	Pszów Wschód	1,48	POI / POII	K1	K2, K4, K9, K10, K11
Cykl spotkań autorskich o tematyce kulturalnej, historycznej i turystycznej	Cały obszar wsparcia	Do ustalenia	POIII	K6	K18
Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu – aktywne formy walki z bezrobociem	Cały obszar wsparcia	0,05 (każda edycja)	POIII	K12	K8, K14, K18
„Młodzież w akcji”- integracja młodzieży szansą na sukces	Pszów oraz Krzyżkowice	0,1	POIII	K12	K13, K14, K15, K16

Rozdział 11

Oczekiwane wskaźniki osiągnięć

Skuteczność i efektywność realizacji założeń programu, mierzona będzie na podstawie poniższych wskaźników monitorowania: produktu, rezultatu, oddziaływania.

11.1 Wskaźniki produktu:

- liczba istniejących budynków mieszkalnych poddanych rewitalizacji (szt.),
- liczba nowo wybudowanych mieszkań socjalnych i komunalnych (szt.),
- liczba zrewaloryzowanych obiektów przemysłowych (szt.),
- liczba nowopowstałych obiektów infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (szt.),
- liczba nowopowstałych obiektów infrastruktury kulturalno-oświatowej (szt.),
- liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (szt.),
- liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury kulturalno-oświatowej (szt.),
- liczba odrestaurowanych obiektów historycznych i zabytkowych (szt.),
- długość wybudowanych, przebudowanych i wyremontowanych ulic i chodników (km),
- długość zmodernizowanej sieci ciepłowniczej (km),
- długość wybudowanej sieci szkieletowej (km),
- liczba powstałych instytucji otoczenia biznesu (szt.),
- liczba powstałych instytucji wspierających organizacje pozarządowe (szt.),
- liczba organizowanych imprez i zajęć kulturalno-oświatowych, w tym prowadzona dla osób niepełnosprawnych (szt.),
- liczba organizowanych imprez i zajęć sportowo-rekreacyjnych, w tym prowadzona dla osób niepełnosprawnych (szt.),
- wartość udzielanych stypendiów, w tym dla studentów studenci (tys. zł),
- liczba organizowanych szkoleń dla osób bezrobotnych (szt.),
- liczba utworzonych warsztatów terapii zajęciowej (szt.).

11.2 Wskaźniki rezultatu:

- liczba osób zamieszkujących budynki poddane rewitalizacji (os.),
- liczba osób zamieszkała w nowopowstałych mieszkaniach socjalnych i komunalnych (os.),
- nowa powierzchnia usługowa (handlowa i gospodarcza) powstała na obszarze rewitalizowanym (m²),
- nowa powierzchnia powstała na obszarze rewitalizowanym przeznaczona na cele społeczne, kulturalne i turystyczne (m²),
- liczba osób korzystających z nowopowstałych obiektów infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (tys. osób),
- liczba osób korzystających z nowopowstałych obiektów infrastruktury kulturalno-oświatowej (tys. osób),
- liczba osób korzystających ze zmodernizowanych obiektów infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (tys. osób),
- liczba osób korzystających ze zmodernizowanych obiektów infrastruktury kulturalno-oświatowej (tys. osób),
- liczba osób odwiedzająca odrestaurowane obiekty historyczne i zabytkowe (tys. osób),
- zmniejszenie się liczby zdewastowanych budynków (szt.),
- liczba nowych miejsc noclegowych (szt.),
- liczba nowopowstałych miejsc pracy (etat),
- liczba nowych małych i średnich przedsiębiorstw powstała na obszarze rewitalizowanym (szt.),
- liczba pozyskanych inwestorów (szt.),
- liczba organizacji pozarządowych objęta wsparciem (szt.),
- liczba nowych miejsc parkingowych (szt.),
- powiększenie obszaru terenów zielonych na obszarze rewitalizowanym (m²),
- długość utworzonych ścieżek rowerowych i spacerowych (km),
- powierzchnia obszaru na którym wykonane zostanie nowe oświetlenie (m²),
- powierzchnia obszaru na którym zainstalowany zostanie monitoring (m²),
- powierzchnia uzbrojonego terenu przeznaczonego na prowadzenie działalności gospodarczej (m²),
- liczba gospodarstw domowych podłączona do szerokopasmowej sieci internetowej (szt.),

- liczba budynków korzystających ze zmodernizowanej sieci ciepłowniczej (szt.),
- liczba osób uczestniczących w imprezach i zajęciach kulturalno-oświatowych, w tym osoby niepełnosprawne (tys. osób),
- liczba osób uczestniczących w imprezach i zajęciach sportowo-rekreacyjnych, w tym osoby niepełnosprawne (tys. osób),
- liczba osób, którym udzielono stypendia, w tym dla studentów (os.),
- liczba osób bezrobotnych, które podniosły kwalifikacje zawodowe, w tym kobiet (os.),
- liczba osób, niepełnosprawnych objętych działalnością warsztatów terapii zajęciowej (os.),
- liczba osób, które uzyskały zatrudnienie w wyniku zakończenia szkolenia, w tym kobiet (os.),
- liczba osób niepełnosprawnych, które podjęły zatrudnienie (os.).

11.3 Wskaźniki oddziaływania:

- zmniejszenie się poziomu bezrobocia,
- poprawa jakości warunków mieszkaniowych na obszarze rewitalizowanym,
- podniesienie estetycznego wizerunku miasta,
- uporządkowanie ładu przestrzennego miasta,
- ograniczenie zjawiska bezdomności na obszarze rewitalizowanym,
- wzrost atrakcyjności miasta,
- wzrost liczby turystów odwiedzających miasto,
- promowanie i wspieranie przedsiębiorczości,
- redukcja tzw. niskiej emisji,
- zwiększenie oferty sportowo-rekreacyjnej na obszarze rewitalizowanym,
- zwiększenie oferty kulturalno-edukacyjnej na obszarze rewitalizowanym,
- promowanie zdrowego i aktywnego stylu życia,
- zmniejszenie sfery ubóstwa oraz marginalizacji społecznej,
- wzrost znaczenia trzeciego sektora w mieście,
- zwiększenie poziomu bezpieczeństwa,
- wzrost liczby osób z dostępem do internetu,
- podniesienie poziomu wykształcenia mieszkańców miasta,
- poprawa stanu infrastruktury technicznej w mieście.

Część IV

Planowane działania w latach 2010
– 2015

Projekty włączone do Programu Rewitalizacji ujęto w trzech grupach, odpowiadających trzem sferom: przestrzennej, gospodarczej i społecznej. Należy podkreślić, iż projekty zaprezentowane w niniejszym opracowaniu oraz ich szczegółowe opisy mają charakter indykatywny. Należy przez to rozumieć, iż dopuszczalne są modyfikacje dotyczące zarówno zakresu, wartości jak i terminu projektów, a realizacja poszczególnych zadań będzie uzależniona od bieżących możliwości finansowych instytucji odpowiedzialnych za ich wdrażanie.

Rozdział 12

Projekty sfery przestrzennej

12.1 „Kalwaria w Pszowie – kompleksowe prace konserwatorskie i remontowe”

Opis i cele projektu

Potrzeba realizacji projektu wynika z ochrony cennych zabytków dziedzictwa kulturowego oraz przeprowadzenia kompleksowego remontu zniszczonych kaplic i terenów wokół nich (schody, ścieżki). Zakres projektu obejmuje kompleksowe prace remontowe i konserwatorskie czternastu kaplic Drogi Krzyżowej zwanej Kalwarią Pszowską, w tym prace w zakresie: elewacji, dachów, stolarki okiennej i drzwiowej, posadzek, ścian i stropów, ołtarzy z rzeźbami, nadstaw ołtarzowych, polichromii ściennej i stropu, ogrodzenia i zagospodarowania terenu wokół kaplic. W skład projektu wchodzi również uporządkowanie oraz utwardzenie ścieżek i schodów terenowych na trasie całej Drogi Krzyżowej.

Rezultaty projektu

Realizacja projektu umożliwi:

- odtworzenie oraz zabezpieczenie i zachowanie na kolejne lata cennych zabytków dziedzictwa kulturowego,
- zachowanie i rozwój miejsca kultu religijnego o znaczeniu ponadlokalnym,
- podniesienie atrakcyjności miasta,
- zwiększenie liczby turystów,
- rozwój turystyki na terenie miasta.

Lokalizacja projektu

Pszów ul. Kalwaryjska 39

Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

- Rzymskokatolicka Parafia pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny,
- Urząd Miasta Pszów.

Beneficjenci końcowi

- mieszkańcy Pszowa,
- pielgrzymi.

Termin realizacji projektu

2009 – 2011

Wartość projektu

1,95 mln PLN

12.2 Modernizacja szkoły i terenu wokół szkoły ul. Armii Krajowej 56

Opis i cele projektu

Potrzeba realizacji projektu wynika z konieczności poprawy stanu technicznego różnych elementów infrastruktury szkolnej oraz przyszkolnej. Obecne niedobory w tym zakresie (np. zniszczone boisko oraz płot, brak miejsc parkingowych, przestarzała instalacja elektryczna) przekładają się na utrudnienia zarówno w realizacji procesu dydaktycznego, jak i na obniżenie poziomu bezpieczeństwa w placówce. W ramach projektu przewiduje się wykonanie następujących inwestycji:

- obudowanie zadaszenia szkoły,
- renowacja boiska szkolnego,
- renowacja płotu wokół szkoły,
- stworzenie parkingu dla rodziców uczniów przywożących uczniów do szkoły i pracowników,
- dokończenie wymiany instalacji elektrycznej i oświetlenia na korytarzach szkoły,
- wymiana podłóg w pomieszczeniach szkoły - wylewka.

Wszystkie zaplanowane inwestycje umożliwią podniesienie standardu nauki w tej szkole. Ponadto, w zdecydowanym stopniu zwiększy poziom bezpieczeństwa uczniów i wszystkich pracowników tej jednostki oświatowej.

Rezultaty projektu

- podniesienie standardu nauki,
- podniesienie bezpieczeństwa uczniów, nauczycieli i innych pracowników,
- przystosowanie szkoły do wymogów prawnych,
- podniesienie pozycji wizualnej szkoły,
- podniesienie atrakcyjności,

- możliwość rozszerzenia zakresu prowadzonych zajęć, np. o charakterze sportowym sportowych,
- zabezpieczenie uczniów i pracowników przed ewentualnymi awariami.

Lokalizacja projektu

ul. Armii Krajowej 56, Szkoła Podstawowa nr 3

Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

- Szkoła Podstawowa nr 3 w Pszowie,
- Urząd Miasta Pszów.

Beneficjanci końcowi

- uczniowie,
- nauczyciele,
- pracownicy szkoły.

Termin realizacji projektu

Uzależniony od dostępności środków finansowych

Wartość projektu

Pozostaje do ustalenia

12.3 Poprawa gospodarki ściekowej na terenie Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Pszowie

Opis i cele projektu

Celem projektu jest przede wszystkim podniesienie jakości gospodarki ściekowej na terenie Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Pszowie. W chwili obecnej nieremontowana od ponad pięćdziesięciu lat kanalizacja nie spełnia swojej funkcji. W czasie opadów woda przedostaje się do piwnic, w niektórych miejscach tworzą się kałuże. Zawilgocenie ścian stanowi istotny problem dla bezpieczeństwa oraz higieny i komfortu osób pracujących i uczących się w szkole. Planowany projekt obejmuje wymianę kanalizacji odprowadzającej wodę deszczową oraz likwidację rur pozostałych po starej kanalizacji odprowadzającej ścieki.

Rezultaty projektu

- znacząca poprawa stanu technicznego ZSP w Pszowie,
- podniesienie komfortu pracy i nauki w szkole oraz poprawa warunków BHP,
- poprawa stanu gospodarki ściekowej na terenie Miasta,
- zabezpieczenie środowiska glebowego oraz wód podziemnych i powierzchniowych przed szkodliwymi zanieczyszczeniami,

Lokalizacja projektu

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Pszowie, ul. Traugutta 32

Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Pszowie,
- Starostwo Powiatowe w Wodzisławiu Śląskim.

Beneficjanci końcowi

- mieszkańcy Pszowa,
- uczniowie i pracownicy szkoły.

Termin realizacji projektu

2010–2011

Wartość projektu

150 tys. PLN

12.4 Boisko wielofunkcyjne dla mieszkańców Pszowa wraz z kortem tenisowym

Opis i cele projektu

Prawidłowy rozwój fizyczny dzieci i młodzieży jest bardzo istotną kwestią. Co istotne, dobra kondycja fizyczna mieszkańców znajduje pozytywne przełożenie na ogólne funkcjonowanie społeczności lokalnej. Inicjatywa obejmuje utworzenie w dzielnicy Krzyżkowice ogólnodostępnego, wielofunkcyjnego boiska wraz z kortem tenisowym. W chwili obecnej na terenie Krzyżkowic brakuje miejsc czynnej i biernej rekreacji dla całych rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży. Przedmiotowy projekt rozwiązuje kwestie niedoborów w zakresie bazy sportowej na tym terenie.

Rezultaty projektu

- poprawa kondycji psychofizycznej mieszkańców,
- utworzenie miejsca spotkań dzieci i młodzieży,
- ograniczenie przestępczości nieletnich,
- aktywna walka ze zjawiskami patologicznymi i marginalizacją,
- kształtowanie pozytywnych wzorców,
- poprawa atrakcyjności bazy sportowo-rekreacyjnej miasta,
- kształtowanie pozytywnych relacji w rodzinach poprzez sport.

Lokalizacja projektu

Pszów – Krzyżkowice ul. Kolberga

Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

- LKS „NAPRZÓD 37” KRZYŻKOWICE
- Urząd Miasta Pszów,

Beneficjanci końcowi

- mieszkańcy miasta ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży z terenu Krzyżkowic.

Termin realizacji projektu

2010–2011

Wartość projektu

200 tys. PLN

12.5 Budowa obiektu sportowo – rekreacyjnego Wrzosa

Opis i cele projektu

Intensywny rozwój i działalność KWK „Anna” na terenie Pszowa przyczyniły się w znacznym stopniu do silnej degradacji środowiska naturalnego. Jednym z negatywnych oddziaływań było składowanie skały płonnej na hałdach. Spowodowało to z jednej strony wyłączenie znacznych terenów z użytkowania, a z drugiej strony powstałe obiekty w znacznym stopniu wpłynęły na jakość środowiska na terenach przyległych. Głównie chodzi tutaj o powstawanie gazów i pyłów emitowanych do atmosfery. W ramach projektu przewiduje się wygaszenie pól pożarowych, a następnie przekształcenie całej hałdy w teren rekreacyjno – sportowy. Na wspomnianym terenie planuje się budowę obiektu z boiskami do koszykówki, kortów tenisowych, amfiteatru, sieci ścieżek rowerowych itp. obiektów.

Rezultaty projektu

- zabezpieczenie środowiska przed dalszym oddziaływaniem składowiska,
- zabezpieczenie terenu przed dalszą degradacją,
- rozwój infrastruktury rekreacyjno – sportowej,
- podniesienie atrakcyjności wizualnej miasta,
- wzrost ruchu turystycznego,
- możliwość uprawiania sportu przez osoby w każdym wieku,
- ograniczenie negatywnego oddziaływania hałdy na środowisko naturalne,
- podniesienie bezpieczeństwa i jakości życia mieszkańców,

- podniesienie jakości powietrza atmosferycznego.

Lokalizacja projektu

Pszów Wschód – hałda „Wrzoso” przy ul. Kraszewskiego

Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

- Gmina Miasto Pszów,
- instytucje prywatne.

Beneficjanci końcowi

- mieszkańcy Pszowa oraz terenów przyległych,
- przedsiębiorcy.

Termin realizacji projektu

2011–2015

Wartość projektu

1,1 mln PLN

12.6 Kompleksowa modernizacja zaplecza sanitarnego szkoły – budynek „A” i budynek „B”

Opis i cele projektu

Reforma edukacyjna w Polsce wymusza na szkołach dostosowanie ich do przyjęcia 6-latków w poczet uczniów. Projekt obejmuje remont pionów sanitarnych wraz z zapleczem (nie były remontowane od 21 lat). W ramach zaplanowanych zadań przeprowadzone zostaną gruntowne remonty umożliwiające również dostosowanie obiektów sanitarnych dla mniejszych dzieci. Prace uwzględniają: wymianę instalacji wodno-kanalizacyjnej w budynku sali gimnastycznej, budowę nowych pryszniców oraz WC, modernizacja istniejących toalet, wymiana rur spustowych.

Aktualny, zły stan techniczny instalacji wodno-kanalizacyjnej w budynku obniża poziom komfortu oraz standardy BHP na terenie budynku.

Rezultaty projektu

- dostosowanie szkoły do potrzeb mniejszych dzieci,
- zapewnienie bezpieczeństwa higienicznego,
- podniesienie atrakcyjności szkoły,
- podniesienie bezpieczeństwa uczniów,
- stworzenie przyjaznego 6-lątkom obiektu oświatowego

Lokalizacja projektu

Szkoła Podstawowa nr 1 w Pszowie, ul. Traugutta 12

Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

- Szkoła Podstawowa nr 1 w Pszowie,
- Gmina Miasto Pszów.

Beneficjanci końcowi

- uczniowie szkoły, ze szczególnym uwzględnieniem 6-latków,
- rodzice

Termin realizacji projektu

2010 – 2011

Wartość projektu

150 tys. PLN

12.7 Dziedzictwo naszych Ojców

Opis i cele projektu

W chwili obecnej, obiekty reprezentujące bogate dziedzictwo historyczne Pszowa znajdują się często w złym stanie, zagrażającym ich dalszemu funkcjonowaniu. Głównym celem projektu jest przeprowadzenie niezbędnych prac związanych z modernizacją i zachowaniem obiektów sakralnych i historycznych położonych na terenie miasta Pszowa. Dodatkowo, planowane jest wystąpienie do konserwatora zabytków o ujęcie niektórych w rejestrze zabytków.

Rezultaty projektu

- zabezpieczenie dziedzictwa historycznego,
- przeprowadzenie niezbędnych prac remontowych,
- objęcie ochroną niektórych obiektów,
- podniesienie atrakcyjności turystycznej,
- kształtowanie tożsamości lokalnej.

Lokalizacja projektu

Miasto Pszów: przydrożne krzyże, kapliczki, cmentarz przy ul.Paderewskiego oraz mogiły przy bazylice

Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

- Urząd Miasta Pszów

Beneficjanci końcowi

- mieszkańcy Miasta Pszów

Termin realizacji projektu

2012–2013

Wartość projektu

min. 100 tys PLN

12.8 Budowa hali sportowej przy Gimnazjum w Pszowie

Opis i cele projektu

W chwili obecnej szkoła nie dysponuje dostosowanym do własnych potrzeb obiektem sportowo-rekreacyjnym (sala i boiska przyszkolne), przez co zajęcia sportowe muszą odbywać się w ograniczonej formie i zakresie. W ramach projektu przewiduje się budowę hali sportowej, która zlokalizowana będzie przy gimnazjum w Pszowie. Planowana kubatura obiektu to 17 280m³.

Realizacja zakresu projektu wpłynie w znacznym stopniu na podniesienie atrakcyjności szkoły dla uczniów oraz wzrost jakości i efektywności realizowanego procesu dydaktycznego. Ponadto, zakłada się, iż obiekt sportowy byłby dostępny również dla pozostałych mieszkańców miasta, co przełoży się na rozbudowę infrastruktury czasu wolnego w mieście. Wzrosną też możliwości w zakresie aktywizacji sportowo-ruchowej dzieci i młodzieży.

Rezultaty projektu

- rozwój infrastruktury sportowo – rekreacyjnej,
- zapewnienie prawidłowego rozwoju dzieciom i młodzieży,
- wzrost jakości bazy infrastrukturalnej szkoły,
- podniesienie komfortu pracy i nauki w szkole,
- podniesienie bezpieczeństwa uczniów,
- poprawa jakości nauczania,
- dynamizacja rozwoju fizycznego uczniów,
- wyrównanie szans edukacyjnych młodzieży,
- aktywizacja sportowa dzieci i młodzieży,
- propagowanie zdrowego stylu życia.

Lokalizacja projektu

Gimnazjum w Pszowie, ul. Niepodległości 99

Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

- Gmina Miasto Pszów,
- Gimnazjum w Pszowie.

Beneficjanci końcowi

- uczniowie i pracownicy szkoły,
- mieszkańcy miasta,
- dzieci i młodzież z terenu Pszowa i okolic.

Termin realizacji projektu

2011–2012

Wartość projektu

5 mln PLN

12.9 Termomodernizacja budynków mieszkalnych i budynku mieszkalno – usługowego

Opis i cele projektu

Wysoki poziom energochłonności budynków to jeden z istotnych problemów z jakimi zmagają się spółdzielnie mieszkaniowe oraz – pośrednio – mieszkańcy. Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi koniecznym jest przeprowadzenie prac termomodernizacyjnych budynków mieszkalnych. Prace te umożliwią ograniczenie emisji ciepła z tych budynków do atmosfery, przyczynią się również do zmniejszenia zapotrzebowania na surowce energetyczne. Przeprowadzone działania będą miały znaczenie zarówno dla mieszkańców, jak również wpłyną na poprawę stanu środowiska naturalnego. Dodatkowym efektem będzie poprawa estetyki przestrzeni publicznej miasta.

Rezultaty projektu

- podniesienie poziomu życia,
- ograniczenie strat ciepła do atmosfery,
- poprawa jakości powietrza atmosferycznego,
- zmniejszenie zużycia surowców energetycznych,
- podniesienie atrakcyjności budynków.

Lokalizacja projektu

Pszów, osiedle Tadeusza Kościuszki, nr 36–38–40–42, 44–46–48

Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

Spółdzielnia Mieszkaniowa „Orłowiec”

Beneficjanci końcowi

- mieszkańcy budynków przeznaczonych do modernizacji

Termin realizacji projektu

2010–2015

Wartość projektu

Pozostaje do oszacowania

12.10 Usprawnienie komunikacji wewnątrzsiedlowej wraz z budową parkingów

Opis i cele projektu

Celem projektu jest poprawienie komunikacji wewnątrzsiedlowej oraz utworzenie nowych miejsc parkingowych. Wpłynie to w znacznym stopniu na poprawę bezpieczeństwa zarówno pieszych, jak i osób korzystających z samochodów.

Rezultaty projektu

- poprawa bezpieczeństwa mieszkańców,
- udroźnienie ruchu wewnątrzsiedlowego,
- stworzenie nowych miejsc postojowych.

Lokalizacja projektu

Pszów, Osiedle Kościuszki (w rejonie budynku nr 93 oraz nr 103)

Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

Spółdzielnia Mieszkaniowa „Orłowiec”

Beneficjenci końcowi

- mieszkańcy Osiedla Kościuszki

Termin realizacji projektu

2010–2011

Wartość projektu

7 tys. PLN

12.11 Monitoring na osiedlach SM „Orłowiec”

Opis i cele projektu

Celem projektu jest ograniczenie poziomu wandalizmu na terenie osiedli należących do Spółdzielni Mieszkaniowej „Orłowiec”. Możliwe będzie to dzięki zainstalowaniu kamer monitoringowych oraz włączeniu ich do centralnego systemu monitoringu miejskiego.

Rezultaty projektu

- zwiększenie poziomu bezpieczeństwa na osiedlach,
- zabezpieczenie przed wandalizmem,
- zmniejszenie kosztów napraw spowodowanych wandalizmem

Lokalizacja projektu

Pszów, os. T. Kościuszki, os. Grunwaldzkie, ul. M. Konopnickiej

Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

- Spółdzielnia Mieszkaniowa „Orłowiec”

Beneficjanci końcowi

- mieszkańcy osiedli oraz terenów przyległych

Termin realizacji projektu

2010–2015

Wartość projektu

Pozostaje do oszacowania

12.12 Rozbudowa placu rekreacyjno – sportowego

Opis i cele projektu

Zapewnienie mieszkańcom osiedli, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży, dostępu do infrastruktury czasu wolnego to jedno z istotnych zadań związanych z funkcjonowaniem spółdzielni mieszkaniowych. Celem projektu jest uzupełnienie wyposażenia placu rekreacyjno – sportowego o nowe urządzenia oraz modernizacja istniejących urządzeń.

Rezultaty projektu

- podniesienie poziomu bezpieczeństwa dzieci,
- stworzenie nowych miejsc zabaw i spotkań,
- rozwój kultury fizycznej dzieci i młodzieży,

- aktywizacja sportowa dzieci i młodzieży,
- walka z negatywnymi zachowaniami i postawami społecznymi (patologie, marginalizacja, bierność).

Lokalizacja projektu

Pszów, Os. T. Kościuszki (w rejonie budynków 6–8, 9–11, 17–19)

Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

- Spółdzielnia Mieszkaniowa „Orłowiec”

Beneficjanci końcowi

- mieszkańcy osiedla,
- dzieci i młodzież z terenu osiedl.

Termin realizacji projektu

2010–2015

Wartość projektu

Pozostaje do oszacowania

12.13 Przebudowa centrum miasta wraz z rynkiem oraz terenem po byłym kinie APOLLO [*projekt priorytetowy*]

Opis i cele projektu

W ramach projektu przeprowadzona zostanie kompleksowa rewitalizacja centralnej części miasta, uwzględniająca rewitalizację terenu po byłym kinie Apollo, a także pszowskiego Rynku oraz ogródka jordanowskiego. W ramach projektu nastąpi integracja funkcjonalna centralnej części miasta poprzez spójne zagospodarowanie centrum miasta na cele kulturalno – rekreacyjne. Kompleksowa rewitalizacja centrum miasta uwzględni wykonanie ścieżek i tarasów widokowych w formie skomunikowanych ze sobą, wielopoziomowych platform, a także placu zabaw, elementów małej architektury, ogródka jordanowskiego oraz utworzenie części parkingowej wraz z zagospodarowaniem i uporzędkowaniem zieleni. Pracami zostanie objęty teren 9,5 tys. m².

Rezultaty projektu

- podniesienie jakości i atrakcyjności przestrzeni publicznej,
- aktywizacja sportowa i kulturalna mieszkańców,
- utworzenie miejsca codziennego wypoczynku dla całych rodzin,
- podniesienie atrakcyjności miejscowości,

12.14. ZAGOSPODAROWANIE TERENÓW PO BYŁYCH DZIAŁKACH W KRZYŻKOWICACH

- poprawa bezpieczeństwa w centrum miasta,
- ograniczenie negatywnych postaw społecznych – przeciwdziałanie patologiom i wykluczeniu społecznemu,
- zabezpieczenie terenu przed degradacją.

Lokalizacja projektu

Pszów Centrum

Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

- Gmina Miasto Pszów

Beneficjanci końcowi

- mieszkańcy Pszowa,
- turyści.

Termin realizacji projektu

2011–2013

Wartość projektu

7 mln PLN

12.14 Zagospodarowanie terenów po byłych działkach w Krzyżkowicach

Opis i cele projektu

Projekt obejmuje kompleksowe zagospodarowanie terenów po byłych działkach w Krzyżkowicach. Teren ten może zostać wykorzystany pod budowę domów jednorodzinnych, jak również pod działalność gospodarczą.

Rezultaty projektu

- zagospodarowanie nieużytkowanego obecnie terenu,
- zabezpieczenie terenu przed degradacją,
- możliwość stworzenia nowych zasobów mieszkaniowych,
- intensyfikacja rozwoju gospodarczego.

Lokalizacja projektu

Pszów – Krzyżkowice

Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

- Gmina Miasto Pszów,
- podmioty indywidualne

Beneficjanci końcowi

- mieszkańcy miasta

Termin realizacji projektu

2011–2015

Wartość projektu

ok. 500 tys. PLN

12.15 Modernizacja budynków użyteczności publicznej

Opis i cele projektu

W ramach projektu planuje się przeprowadzenie prac związanych z termomodernizacją niektórych obiektów użyteczności publicznej w Pszowie oraz w Krzyżkowicach. Dzięki ograniczeniu energochłonności budynków inwestycje te w znaczący sposób wpłyną na ograniczenie niskiej emisji na terenie miasta, a co za tym idzie umożliwią redukcję zanieczyszczeń powietrza. Realizacja działań objętych projektem wpłynie również w sposób znaczący na obniżenie kosztów utrzymania budynków.

Zakres projektu uwzględni działania na następujących obiektach:

- Szkoła Podstawowa nr 2 w Pszowie, kubatura budynku poddana termomodernizacji $8\,314,63\ m^3$,
- Publiczne Przedszkole nr 2 w Pszowie, kubatura budynku poddana termomodernizacji $3\,251,00\ m^3$,
- Publiczne Przedszkole nr 3 w Pszowie, kubatura budynku poddana termomodernizacji $195,53\ m^3$,
- Filia Publicznego Przedszkola w Krzyżkowicach, kubatura budynku poddana termomodernizacji $195\ m^3$.

Rezultaty projektu

- zmniejszenie strat ciepła,
- ograniczenie wykorzystanych surowców energetycznych,
- spadek opłat za energię cieplną,
- redukcja niskiej emisji,
- poprawa atrakcyjności przestrzeni publicznej.

Lokalizacja projektu

- Szkoła Podstawowa nr 2 w Pszowie,
- Publiczne Przedszkole nr 1 w Pszowie,
- Publiczne Przedszkole nr 3 w Pszowie,
- Filia Publicznego Przedszkola w Krzyżkowicach.

Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

- Gmina Miasto Pszów

Beneficjanci końcowi

- mieszkańcy,
- użytkownicy budynków.

Termin realizacji projektu

2010–2015

Wartość projektu

1,5 mln PLN

12.16 Budowa parkingu w rejonie cmentarza

Opis i cele projektu

Projekt obejmuje budowę parkingu w rejonie cmentarza położonego w centrum miasta.

Rezultaty projektu

- wzrost bezpieczeństwa odwiedzających cmentarz,
- uporządkowanie terenu,
- poprawa funkcjonalności przestrzeni publicznej.

Lokalizacja projektu

Pszów Centrum

Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

- Gmina Miasto Pszów,
- Parafia Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Pszowie,
- instytucje prywatne.

Beneficjanci końcowi

- mieszkańcy,
- turyści

Termin realizacji projektu

2011–2013

Wartość projektu

500 tys. PLN

12.17 Rewitalizacja terenów pokopalnianych

Opis i cele projektu

W ramach projektu zostaną wykonane prace mające na celu odpowiednie zagospodarowanie terenów po likwidowanej KWK Rydułtowy – Anna Ruch II. Obszar objęty rewitalizacją wynosi 57,93 ha

Rezultaty projektu

- podniesienie atrakcyjności miasta,
- nadanie zdegradowanym terenom nowych funkcji gospodarczych i sportowo-rekreacyjnych,
- zabezpieczenie terenów przed dalszą degradacją,
- intensyfikacja rozwoju gospodarczego miasta,
- stworzenie atrakcyjnej oferty dla inwestorów,
- stworzenie nowych miejsc pracy.

Lokalizacja projektu

Pszów Centrum

Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

- Kompania Węglowa S.A. w Katowicach,
- instytucje prywatne.

Beneficjanci końcowi

- mieszkańcy miasta oraz miejscowości ościennych,
- inwestorzy.

Termin realizacji projektu

2011–2015

Wartość projektu

5 mln PLN

12.18 Modernizacja układu komunikacyjnego

Opis i cele projektu

Projekt obejmuje kompleksową przebudowę nawierzchni wraz z odwodnieniem oraz budową chodnika ulicy Konopnickiej, ulicy Śląskiej oraz budowę odcinka łączącego DW 933 z ulicą Śląską w Pszowie. Realizacja projektu jest realizowana w 3 etapach:

I etap – ul. Konopnicka (od skrzyżowania z ulicą Traugutta do skrzyżowania z ulicą Śląską) – realizacja 2010,

II etap – ul. Śląska (od skrzyżowania z ulicą Konopnicką do skrzyżowania z osiedlem A. Biernackiego) – realizacja 2009 – 2010,

III etap – droga łącząca DW933 i ul. Śląską (od skrzyżowania ul. Śląskiej z osiedlem A. Biernackiego do drogi DW933). – realizacja 2009 – 2010.

Dodatkowo w ramach projektu wybudowane zostaną nowe drogi oraz chodniki, jak również powstaną dodatkowe odcinki kanalizacji deszczowej,

Rezultaty projektu

- poprawa stanu dróg,
- wzrost bezpieczeństwa użytkowników,
- uregulowanie gospodarki wodno – ściekowej,
- zabezpieczenie wód podziemnych przed degradacją,
- odciążenie ruchu w centrum miasta,
- spadek ilości emitowanych spalin

Lokalizacja projektu

Pszów Centrum

Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

- Gmina Miasto Pszów

Beneficjanci końcowi

- mieszkańcy,
- turyści

Termin realizacji projektu

2008–2010

Wartość projektu

ok. 3 mln 800 tys. PLN

Rozdział 13

Projekty Sfery Gospodarczej

13.1 Budowa hotelu wraz z centrum konferencyjnym dla turystów

Opis i cele projektu

W ramach planowanej inwestycji zrealizowany zostanie projekt pn. "Rewitalizacja zdegradowanych terenów Pszowa – Budowa centrum kulturalno – turystycznego przy Bazylice w Pszowie". Celem projektu jest budowa centrum kulturalno – turystycznego wraz z centrum konferencyjnym. Obecnie na terenie Miasta występuje znaczący niedobór tego typu obiektów. Realizacja projektu umożliwi podniesienie atrakcyjności turystycznej miasta oraz pozwoli na stworzenie wysokiej jakości bazy noclegowej dla pielgrzymów.

Rezultaty projektu

- powstanie nowych obiektów w ramach centrum kulturalno-artystycznego,
- rozwój turystyki w mieście,
- podniesienie atrakcyjności miasta,
- promocja kultury oraz tradycji śląskiej,
- stworzenie miejsca kultu o znaczeniu ponadlokalnym oraz ponadregionalnym.

Lokalizacja projektu

Teren Parafii w Pszowie, ul. Bohaterów Westerplatte

Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

Rzymskokatolicka Parafia pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny

Beneficjenci końcowi

- mieszkańcy Pszowa,
- przybywający pielgrzymi.

Termin realizacji projektu

2011–2013

Wartość projektu

8 mln PLN

13.2 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów Pszowa [projekt priorytetowy]

Opis i cele projektu

Projekt opiera się na kompleksowym przygotowaniu terenów inwestycyjnych przeznaczonych pod działalność gospodarczą zlokalizowanych na wschodnich terenach Miasta. Zakres rzeczowy inwestycji obejmuje budowę sieci kanalizacyjnej sanitarnej o łącznej długości ponad 1,3 km (w tym wykopy, roboty technologiczne, odtworzenie nawierzchni). Realizacja projektu umożliwi doprowadzenie podstawowej infrastruktury technicznej zarówno do miejskich terenów inwestycyjnych o łącznej powierzchni ponad 7,36 ha, jak i do zdegradowanych terenów pokopalnianych o powierzchni ponad 17,26 ha. Doprowadzenie kanalizacji sanitarnej do terenów inwestycyjnych przyczyni się do wzrostu atrakcyjności gospodarczej miasta, a skanalizowanie zdegradowanych terenów pokopalnianych umożliwi nadanie tym obszarom nowych funkcji gospodarczych, rekreacyjnych, sportowych oraz turystycznych. Opisywane tereny zlokalizowane są na granicy Miasta Pszów, Rydułtów oraz projektowanego przebiegu *Drogi Południowej*. Rezultaty projektu

- podniesienie atrakcyjności terenów inwestycyjnych,
- wzrost aktywności gospodarczej miasta,
- nadanie nowych funkcji obszarom zdegradowanym,
- zabezpieczenie przed dalszą degradacją,
- zwiększenie możliwości zatrudnienia,
- podniesienie konkurencyjności gospodarczej miasta i Subregionu Zachodniego.

Lokalizacja projektu

Pszów Wschód

Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

- Gmina Miasto Pszów

Beneficjanci końcowi

- mieszkańcy,
- potencjalni inwestorzy.

13.2. REWITALIZACJA ZDEGRADOWANYCH OBSZARÓW PSZOWA
[PROJEKT PRIORYTETOWY]

Termin realizacji projektu

2011–2015

Wartość projektu

1,48 mln PLN

Rozdział 14

Projekty Sfery Społecznej

14.1 Cykl spotkań autorskich o tematyce kulturalnej, historycznej i turystycznej

Opis i cele projektu

Celem projektu jest przybliżenie mieszkańcom Pszowa oraz okolicznych miejscowości historii, kultury oraz tradycji ich regionów. Realizowane będzie to w ramach spotkań mieszkańców z interesującymi ludźmi. Na spotkaniach tych poruszane będą również kwestie związane z turystyką Pszowa.

Rezultaty projektu

- podniesienie wiedzy i zainteresowań mieszkańców tematyką tradycji, historii oraz ciekawych miejsc Ziemi Śląskiej i okolic,
- możliwość udziału w autorskich spotkaniach z ciekawymi ludźmi,
- przybliżenie tematyki związanej z turystyką,
- jednoczenie mieszkańców Pszowa,
- możliwość powstania nowych pomysłów i projektów, które w przyszłości mogą wpłynąć na podniesienie atrakcyjności Miasta

Lokalizacja projektu

Siedziba Towarzystwa Przyjaciół Pszowa, ulica Pszowska, Pszów

Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

- Towarzystwo Przyjaciół Pszowa,
- mieszkańcy Pszowa

Beneficjenci końcowi

- mieszkańcy Pszowa i okolicznych miejscowości

Termin realizacji projektu

2010

Wartość projektu

Pozostaje do oszacowania

14.2 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu – aktywne formy walki z bezrobociem

Opis i cele projektu

Celem projektu jest aktywizacja osób bezrobotnych poprzez organizację różnego typu szkoleń i kursów, jak również poprzez zachęcanie do tworzenia własnej działalności gospodarczej. Projektem będą objęte również osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Wszystkie te działania umożliwią ich powrót do normalnego społeczeństwa i efektywnego funkcjonowania w społeczności lokalnej., a niejednokrotnie umożliwią również wyjście z nałogów.

Rezultaty projektu

- ograniczenie bezrobocia,
- likwidacja przyczyn wykluczenia społecznego,
- aktywizacja społeczności lokalnej,
- aktywizacja osób bezrobotnych,
- wzrost liczby podmiotów gospodarczych,
- rozwój gospodarki miasta i regionu,
- przeciwdziałanie postawom bierności zawodowej i zachowaniom patologicznym,
- tworzenie nowych miejsc pracy.

Lokalizacja projektu

Pszów, ul. Bohaterów Westerplatte1

Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

- Stowarzyszenie *Pomóżmy Sobie*

Beneficjenci końcowi

- osoby bezrobotne,
- osoby z grup marginalizowanych i defaworyzowanych.

Termin realizacji projektu

IV–IX lub IX–I, corocznie

Wartość projektu

ok 50 tys PLN (każda edycja)

14.3 „Młodzież w akcji” – integracja młodzieży szansą na sukces

Opis i cele projektu

Projekt ten ma na celu integrację młodzieży w wieku 15–17 lat, pochodzącej z rodzin patologicznych. Patologie rodzinne mają największy wpływ właśnie na ludzi młodych. Organizowanie im czasu wolnego przyczyni się w znacznym stopniu do zmniejszenia poziomu przestępczości oraz wykroczeń z ich udziałem, ograniczy rozprzestrzenianie się złych nawyków i nałogów, a z drugiej strony umożliwi ich prawidłowy rozwój psychiczny i fizyczny.

Rezultaty projektu

- organizacja czasu wolnego młodzieży,
- spadek przestępczości wśród nieletnich,
- ograniczenie rozwoju negatywnych trendów wśród młodzieży,
- propagowanie aktywnego spędzania wolnego czasu,
- prawidłowy rozwój fizyczny i psychiczny,
- integracja społeczna,
- rozwijanie zainteresowań,
- zmniejszenie poziomu patologii w mieście

Lokalizacja projektu

Pszów, ul. Bohaterów Westerplatte 1 oraz Krzyżkowice

Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

- Stowarzyszenie *Pomóżmy Sobie*

Beneficjenci końcowi

- młodzież Pszowa i Krzyżkowic w wieku 15–17 lat, pochodząca z rodzin patologicznych

Termin realizacji projektu

2010–2011 (w każdym roku 5 miesięcy)

Wartość projektu

100 tys. PLN

Część V

Finansowanie i wdrażanie Programu

Rozdział 15

Plan finansowy rewitalizacji

W tabeli 15.1 na następnej stronie zestawiono wartościowo projekty włączone do Programu Rewitalizacji oraz wskazano źródła, z których zostanie sfinansowana ich realizacja.

Projekty zaprezentowane w niniejszym opracowaniu oraz ich szczegółowe opisy, stanowiące załączniki do Lokalnego Programu Rewitalizacji, mają charakter indykatywny. Należy przez to rozumieć, iż dopuszczalne są modyfikacje dotyczące zarówno zakresu, wartości jak i terminu projektów, a realizacja poszczególnych zadań będzie uzależniona od bieżących możliwości finansowych podmiotów i instytucji odpowiedzialnych za ich wdrażanie.

Tablica 15.1: Źródła finansowania Programu Rewitalizacji w latach 2010 – 2015 [mln PLN]

Projekt	fundusze strukturalne	budżet państwa	JST	inne	sektor prywatny	RAZEM
„Kalwaria w Pszowie – kompleksowe prace konserwatorskie i remontowe”	1,2		0,1	0,65		1,95
Modernizacja szkoły i terenu wokół szkoły ul. Armii Krajowej 56						do ustalenia
Poprawa gospodarki ściekowej na terenie Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych			0,15			0,15
Boisko wielofunkcyjne dla mieszkańców Pszowa wraz z kortem tenisowym			0,1	0,1		0,2
Budowa obiektu sportowo-rekreacyjnego „Wrzosy”	0,5			0,1	0,5	1,1
Kompleksowa modernizacja zaplecza sanitarnego szkoły – budynek „A” i budynek „B”			0,15			0,15
Dziedzictwo naszych ojców			0,1			0,1
Budowa hali sportowej przy Gimnazjum w Pszowie			5			5
Termomodernizacja budynków mieszkalnych i budynku mieszkalno-usługowego						do ustalenia
Usprawnienie komunikacji wewnątrzsiedlowej wraz z budową parkingów				0,01		0,01
Monitoring na osiedlach SM”Orłowiec”						do ustalenia
Rozbudowa placu rekreacyjno-sportowego						do ustalenia
Przebudowa centrum miasta wraz z rynkiem oraz terenem po byłym kinie APOLLO	5,6		1,4			7
Zagospodarowanie terenów po byłych działkach w Krzyżkowicach	0,2		0,3			0,5
Modernizacja budynków użyteczności publicznej			1,5			1,5
Budowa parkingu w rejonie cmentarza			0,08	0,42		0,5
Rewitalizacja terenów pokopalnianych				2	3	5
Modernizacja układu komunikacyjnego	2,7		1,1			3,8
Budowa hotelu wraz z centrum konferencyjnym dla turystów	4			4		8
Rewitalizacja zdegradowanych obszarów Pszowa	1,2		0,28			1,48
Cykl spotkań autorskich o tematyce kulturalnej, historycznej i turystycznej						do ustalenia
Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu – aktywne formy walki z bezrobociem	0,04			0,01		0,05
„Młodzież w akcji” - integracja młodzieży szansą na sukces	0,07			0,03		0,1

36,59

Źródło: opracowanie własne.

Rozdział 16

System wdrażania

16.1 Forma prawna zarządzającego programem

Lokalny Program Rewitalizacji Pszowa jest dokumentem zawierającym zespół działań rewitalizacyjnych podejmowanych w oparciu o wspólną, zintegrowaną i zrównoważoną strategię, mającą na celu ograniczenie wysokiej koncentracji problemów gospodarczych, ekologicznych oraz społecznych, występujących na terenie miasta. Prowadzenie wskazanych działań jest złożonym i wieloaspektowym procesem, wymagającym sprawnej koordynacji na poziomie lokalnym. W tym celu niezbędne jest prowadzenie skutecznego i przemyślanego procesu wdrażania LPR.

Proces wdrażania LPR jest kompleksowym przedsięwzięciem, wymagającym dobrego przygotowania informacyjnego i stałej komunikacji z otoczeniem. Wdrażaniu programu towarzyszyć będzie jego ciągła ewaluacja, prowadzona w oparciu o pozyskiwane informacje dotyczące przebiegu procesu rewitalizacji, jego skutkach oraz publicznym odbiorze podejmowanych działań. Ze względu na swój długookresowy charakter, wdrażanie założeń Programu Rewitalizacji będzie procesem ciągłym, wymagającym stałego śledzenia i monitorowania pojawiających się zmian prawnych, gospodarczych i społecznych.

Instytucją odpowiedzialną za wdrażanie Lokalnego Programu Rewitalizacji będzie Urząd Miasta Pszowa. Do jego najważniejszych zadań w zakresie wdrażania programu należeć będzie:

- przyjmowanie i weryfikacja wniosków od podmiotów zgłaszających udział w programie oraz planowanie kolejnych działań w ramach programu,
- monitorowanie realizacji projektów pod kątem ich zgodności z założeniami i celami określonymi w programie,
- weryfikacja założeń programu i jego ewentualna aktualizacja na podstawie gromadzonych materiałów, dokumentów i oceny przeprowadzonych działań,
- prowadzenie działań informacyjnych, konsultacji społecznych i publikacja informacji na temat realizacji programu.

Za realizację poszczególnych projektów odpowiedzialni będą właściwi beneficjenci, którzy na potrzeby realizacji projektów wyznaczać będą koordynatorów (liderów) projektów. W przypadku projektów własnych Gminy Miasta Pszów, przygotowanie i wdrożenie projektu spoczywać będzie na pracownikach właściwych wydziałów Urzędu Miasta.

Ponadto, w kompetencjach Referatu Promocji, Środków Pomocowych, Edukacji, Kultury i Sportu leżeć będzie gromadzenie sprawozdań (raportów monitoringowych) przygotowywanych przez poszczególnych koordynatorów projektów. Wydział przekazywał będzie Burmistrzowi Miasta zbiorcze sprawozdanie z realizacji LPR wraz z ewentualnym wnioskiem o konieczności aktualizacji dokumentu. Na podstawie otrzymywanych danych, Burmistrz Miasta będzie przedstawiał Radzie Miasta informację o stopniu realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji. W przypadku konieczności dokonania aktualizacji LPR, Burmistrz powoła zespół ds. aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji. Aktualizacja Programu przyjmowana będzie poprzez podjęcie stosownej uchwały Rady Miasta. Zatwierdzony dokument, a także kolejne sprawozdania i ewentualne aktualizacje, zostaną umieszczone na stronie internetowej Urzędu Miasta.

Rozdział 17

Monitorowanie, ocena i komunikacja

17.1 Monitorowanie i ocena programu rewitalizacji

Ze względu na długi horyzont czasowy dokumentu, Lokalny Program Rewitalizacji stanowi dokument otwarty, co oznacza, iż poddawany będzie systematycznej, okresowej analizie i ocenie oraz będzie w razie potrzeby aktualizowany w zakresie dostosowania do zmieniających się uwarunkowań. Analiza, ocena i aktualizacja programu odbywać się będzie w oparciu o zasadę współpracy z zainteresowanymi partnerami uczestniczącymi w Programie. Do monitorowania, oceny realizacji programu i jego aktualizacji służyć będzie system współpracy pomiędzy podmiotami realizującymi program oraz analiza osiągniętych wskaźników.

Komórką odpowiedzialną za prowadzenie monitoringu będzie Referat Promocji, Środków Pomocowych, Edukacji, Kultury i Sportu. Jej głównym zadaniem będzie pozyskiwanie niezbędnych danych monitoringowych od podmiotów realizujących poszczególne przedsięwzięcia w ramach Programu, a następnie przetwarzanie ich i przygotowywanie raportu o stanie realizacji Programu. W cyklu dwuletnim zwoływane będzie spotkanie robocze Zespołu Zadaniowego ds. LPR, podczas którego – na podstawie przygotowanych raportów z realizacji Programu – weryfikowane i analizowane będą wszystkie aspekty związane z wdrażaniem Programu Rewitalizacji, w szczególności zaś:

- osiągalność zakładanych wskaźników,
- wpływ realizacji poszczególnych przedsięwzięć na przyjęte cele i priorytety Programu,
- harmonogram terminowo-finansowy realizowanych przedsięwzięć.

W przypadku znacznej dysproporcji pomiędzy założeniami Programu a realnymi efektami jego realizacji, zadaniem Zespołu Zadaniowego będzie podjęcie kroków zmierzających do neutralizacji zaistniałego stanu rzeczy. W pierwszej kolejności powinno się dążyć do podjęcia działań przywracających właściwe wdrażanie Programu bez konieczności dokonywania zmian w Programie. Jednakże, jeżeli wprowadzenie takich działań okaże się niemożliwe lub ich zastosowanie nie przyniesie pożądanego skutku, wówczas Zespół Zadaniowy powinien zaproponować działania naprawcze w wyniku których nastąpi aktualizacja Programu.

Po każdym spotkaniu Zespołu Zadaniowego, przygotowywana będzie informacja dla Burmistrza Miasta dotycząca oceny realizacji wdrażania Programu. Następnie, przed-

stawiana będzie ona Radzie Miasta przez Burmistrza. Materiał przedstawiany Radzie powinien zawierać co najmniej niżej wymienione informacje:

- postęp prac w stosunku do założeń,
- przegląd nowych wniosków, projektów oraz innych sygnałów społecznych,
- konieczność przeprowadzenia ew. aktualizacji Programu,
- ewentualne korekty granic obszarów wsparcia.

W przypadku konieczności dokonania aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji, Burmistrz zwołuje Zespół Zadaniowy ds. LPR oraz organizuje konsultacje społeczne z partnerami zaangażowanymi w realizację Programu. Następnie, propozycja aktualizacji Programu poddawana jest pod obrady Rady Miasta w celu dokonania zmian właściwą uchwałą.

17.2 Inicjowanie współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i pozarządowym

Aktywne zaangażowanie szerokiego grona partnerów społecznych w procesie wdrażania Programu jest niezmiernie istotne, gdyż rezygnacja z podejścia partycypacyjnego często przejawia się brakiem podmiotowości procesu rewitalizacji, niezrozumieniem jego celów, niedostrzeganiem korzyści, narzucaniem rozwiązań, czy wreszcie brakiem rozpoznania rzeczywistych potrzeb mieszkańców i przedsiębiorców.

Udział lokalnej społeczności i sektora biznesu przejawia się między innymi w aspektach związanych z identyfikacją, wyborem i zarządzaniem szczegółowymi rozwiązaniami. Podejście partycypacyjne w procesie rewitalizacji społeczno-gospodarczej miasta zakłada aktywne uczestnictwo środowisk lokalnych, przedsiębiorstw, instytucji, grup nieformalnych, organizacji pozarządowych, jak również podmiotów zewnętrznych (instytucje regionalne, krajowe, międzynarodowe). Podstawowa korzyść podejścia partycypacyjnego wiąże się ze skutecznym dopasowaniem realizowanych projektów do potrzeb społeczności lokalnych oraz zapewnia niezbędne ich zaangażowanie w proces wdrażania Programu.

Partycypacja w ramach niniejszego Programu polega m. in. na opracowaniu niniejszego dokumentu we współpracy z partnerami społecznymi. 15 grudnia 2009 odbyło się spotkanie konsultacyjne, a przeprowadzony na potrzeby niniejszego Programu proces ankietyzacji miał formę otwartą – możliwość składania propozycji projektów rewitalizacyjnych miały zarówno urzędy i instytucje miejskie, jak i przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, a także osoby prywatne. Efektywna współpraca międzysektorowa na linii administracja publiczna – podmioty gospodarcze – organizacje pozarządowe będzie również niezmiernie istotna dla procesu wdrażania niniejszego Programu i realizacji poszczególnych projektów. Jedynie otwarta współpraca, której integralny element stanowiła będzie płynna komunikacja wszystkich stron zaangażowanych w rozwój Miasta, może zapewnić skuteczną realizację procesu rewitalizacyjnego.

17.3 Polityka promocji Programu Rewitalizacji

Dla procesu wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji bardzo istotna jest ścisła współpraca wszystkich uczestników Programu, tj. wydziałów i jednostek organizacyj-

nych Urzędu Miasta, spółdzielni mieszkaniowych, podmiotów gospodarczych i organizacji społecznych, a także mieszkańców miasta.

Zasadniczym celem polityki promocji Programu, jest uzyskanie partycypacji społeczności lokalnej w procesie rewitalizacji, jej aktywnego udziału w programowaniu, decyzjach oraz odpowiedzialności i finansowaniu. Prawidłowo realizowana polityka promocji Programu Rewitalizacji powinna zapewnić:

- wyjaśnienie mieszkańcom korzyści płynących z procesu rewitalizacji,
- dostęp partnerów Programu do informacji na temat celów i problemów rewitalizacji,
- pobudzenie partnerów programu do wyrażania własnych opinii,
- pobudzenie do przedstawiania własnych projektów, które mogłyby być współfinansowane ze środków unijnych.

W związku z powyższym, konieczne jest systematyczne przekazywanie informacji na temat podejmowanych działań i osiągniętych rezultatów. Podstawowe obszary działań w zakresie komunikacji dwustronnej i współpracy władz miasta ze społecznością lokalną to:

- informacja o postępach we wdrażaniu Programu – mieszkańcy będą mieli możliwość uzyskania informacji o aktualnym stanie Programu Rewitalizacji bezpośrednio w Urzędzie lub poprzez stronę internetową Urzędu, na której zamieszczane będą na bieżąco najbardziej aktualne informacje związane z wdrażaniem LPR,
- podjęcie współpracy z mediami lokalnymi – podawanie informacji o wdrażanych projektach w mediach lokalnych przynajmniej raz w roku.

Spis tablic

2.1	Zasoby mieszkaniowe miasta	19
3.1	Struktura użytkowania gruntów	25
8.1	Analiza wskaźnikowa obszaru wsparcia	65
10.1	Planowane działania w ramach rewitalizacji miasta	71
15.1	Źródła finansowania Programu Rewitalizacji w latach 2010 – 2015 [mln PLN]	102

Spis rysunków

2.1	Położenie Pszowa na tle województwa	9
2.2	Mapa Pszowa	10
3.1	Liczba podmiotów gospodarczych	23
3.2	Podmioty gospodarcze wg REGON	24
3.3	Struktura zatrudnienia	24
4.1	Zmiana liczby ludności Pszowa	29
4.2	Przewidywana liczba mieszkańców powiatu wodzisławskiego	30
4.3	Ludność w wieku przedprodukcyjnym	31
4.4	Ludność w wieku produkcyjnym	31
4.5	Ludność w wieku poprodukcyjnym	32
4.6	Przyrost naturalny	33
4.7	Migracja ogółem	33
4.8	Migracje wewnętrzne	34
4.9	Migracje zewnętrzne	34
4.10	Wykształcenie mieszkańców Pszowa	35
4.11	Liczba bezrobotnych	36
4.12	Bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy	36
4.13	Bezrobotni wg wieku	37
4.14	Bezrobotni wg poziomu wykształcenia	37
4.15	Przestępstwa ogółem	42
4.16	Przestępstwa małoletnich	43
4.17	Przyczyny korzystania z opieki społecznej	44
8.1	Kierunki rozwoju miasta	67